รายงานการวิจัย

เรื่อง

การประเมินผลหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสารสนเทศศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

คณะผู้วิจัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์อรทัย	วารีสอาด
รองศาสตราจารย์สมชาย	วรัญญานุไกร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์บุญยืน	จันทร์สว่าง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์นุชรี	ตรีโลจน์วงศ์

375.006
ก491(47)
2560

มกราคม 2560

านวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากงบประมาณเงินรายได้

หาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (เงินรายได้คณะมนุษยศาสตร์)

ประจำปีงบประมาณ 2559

375.006
ก491(47)
2560

รายงานการวิจัย

เรื่อง

การประเมินผลหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสารสนเทศศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

22 ส.ค. 2560

คณะผู้วิจัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์อรทัย วารีสอาด
รองศาสตราจารย์สมชาย วรัญญานุไกร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์บุญยืน จันทร์สว่าง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์นุชรี ตรีโลจน์วงศ์

มกราคม 2560

งานวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากงบประมาณเงินรายได้
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (เงินรายได้คณะมนุษยศาสตร์)

ประจำปีงบประมาณ 2559

A 41A007

รายงานการวิจัย
เรื่อง

การประเมินผลหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต
สาขาวิชาสารสนเทศศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

คณะผู้วิจัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์อรทัย วารีสอาด
รองศาสตราจารย์สมชาย วรัญญานุไกร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์บุญยืน จันทร์สว่าง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์นุชรี ตรีโลจน์วงศ์

มกราคม 2560

งานวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากงบประมาณเงินรายได้
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (เงินรายได้คณะมนุษยศาสตร์)
ประจำปีงบประมาณ 2559

Evaluation on the Bachelor's Degree Program in Information Studies, Srinakharinwirot University

By

Assist. Prof. Aurathai Wareesa-ard

Assoc. Prof. Somchai Warunyanugrai

Assist. Prof. Boonyuen Chansawang

Assist. Prof. Nusharee Trelojwong

This research was funded by Srinakharinwirot University.

January 2017

บทคัดย่อ

ชื่อเรื่อง: **การประเมินผลหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสารสนเทศศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ**

ชื่อผู้วิจัย:

ผู้ช่วยศาสตราจารย์อรทัย	**วารีสอาด**	**หัวหน้าโครงการวิจัย**
รองศาสตราจารย์สมชาย	**วรัญญานุไกร**	**ผู้ร่วมวิจัย**
ผู้ช่วยศาสตราจารย์บุญยืน	**จันทร์สว่าง**	**ผู้ร่วมวิจัย**
ผู้ช่วยศาสตราจารย์นุชรี	**ตรีโลจน์วงศ์**	**ผู้ร่วมวิจัย**

หน่วยงาน: **หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสารสนเทศศึกษา**
คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินผลหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสารสนเทศศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยศึกษาความคิดเห็นของบัณฑิตที่มีต่อหลักสูตร ตลอดจนศึกษาความพึงพอใจและความคาดหวังของผู้ใช้บัณฑิตที่มีต่อคุณลักษณะของบัณฑิต ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ บัณฑิตจากหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสารสนเทศศึกษา พ.ศ. 2552 จำนวน 2 รุ่น คือ บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาในปีการศึกษา 2556 และ 2557 จำนวน 70 คน และผู้ใช้บัณฑิต จำนวน 70 หน่วยงาน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย สรุปได้ 2 หัวข้อ ดังนี้

1. ความคิดเห็นของบัณฑิตที่มีต่อหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสารสนเทศศึกษา

1.1 บัณฑิตนำความรู้ไปใช้โดยรวมอยู่ในระดับมาก

1.2 กลุ่มรายวิชาที่นำความรู้ไปใช้ในระดับมาก ได้แก่ กลุ่มรายวิชาภาษาอังกฤษบังคับ และกลุ่มรายวิชาเสริมสร้างประสบการณ์

1.3 บัณฑิตมีความคิดเห็นว่า ตนได้บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่หลักสูตรได้ตั้งไว้

2. ความพึงพอใจและความคาดหวังของผู้ใช้บัณฑิตต่อคุณลักษณะของบัณฑิต

2.1 ผู้ใช้บัณฑิตมีความพึงพอใจและความคาดหวังต่อคุณลักษณะของบัณฑิต ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2.2 ผู้ใช้บัณฑิตมีความพึงพอใจในระดับมาก ในด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และความรับผิดชอบ

2.3 ผู้ใช้บัณฑิตมีความคาดหวังในระดับมากที่สุด คือ ด้านคุณธรรมและจริยธรรม

2.4 คุณลักษณะของบัณฑิตที่ต้องการรับเข้าทำงานในหน่วยงาน ได้แก่ การปฏิบัติงานด้วยความขยันหมั่นเพียร ความสามารถประยุกต์ใช้ความรู้ที่เรียนมาให้เข้ากับงานที่ทำ ทักษะในการวิเคราะห์ความรู้ แล้วนำมาปรับใช้ในองค์กร มีความอดทน และทักษะการใช้ภาษาต่างประเทศในการสื่อสาร

Abstract

Title: Evaluation on the Bachelor's Degree Program in Information Studies, Srinakharinwirot University

Researchers: Assist. Prof. Aurathai Wareesa-ard
Assoc. Prof. Somchai Warunyanugrai
Assist. Prof. Boonyuen Chansawang
Assist. Prof. Nusharee Trelojwong

Department: The Bachelor's Degree Program in Information Studies, Faculty of Humanities, Srinakharinwirot University

The purpose of this research was to study graduates' opinions toward the Bachelor'Degree Program in Information Studies, Srinakharinwirot University. The research also aimed at determining the employers' satisfaction and expectation towards the graduates of the program and their desirable characteristics. Data obtained from the questionnaire and interview. Statistics applied includes percentage, means, and standard deviation. Research findings were presented on two topics:

1. The graduates' opinions toward the Bachelor's Degree Program in Information Studies.

1.1 They regarded the applicability of the course content to their work at high Level.

1.2 They found two course groups in program applicable to their work at high level; required English courses and Internship in Information Profession courses.

1.3 They could achieve the purposes of the Bachelor's Degree Program in Information Studies.

2. The employers' satisfaction and expectation towards the graduates of the program and their desirable characteristics.

2.1 Both their satisfaction and expectation towards the graduates were at high level.

2.2 They were satisfied with human relationship skills and responsibility of the graduates at high level.

2.3 They expected the graduates to have morality and ethics.

2.4 The desirable characteristics of graduates included perseverance; the applicability of the course content to their work; analytical skills; patience; and foreign language skills to communicate.

กิติกรรมประกาศ

การทำวิจัยครั้งนี้สำเร็จได้ด้วยความช่วยเหลือและความร่วมมือจากบุคคลหลายฝ่าย คณะผู้วิจัยขอขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญ ได้แก่ รองศาสตราจารย์พวา พันธุ์เมฆา ที่กรุณาให้คำแนะนำตั้งแต่เริ่มทำโครงการวิจัย รวมทั้งกรุณาตรวจสอบความเหมาะสมของแบบสอบถามที่ใช้เป็นเครื่องมือในการวิจัย

ขอขอบคุณบัณฑิตและผู้ใช้บัณฑิตจากหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสารสนเทศศึกษา ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่กรุณาเสียสละเวลาในการตอบแบบสอบถามและให้สัมภาษณ์

สุดท้ายนี้ ขอขอบคุณ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒที่ให้ทุนสนับสนุนงานวิจัยเรื่องนี้

คณะผู้วิจัย

สารบัญ

บทที่		หน้า
1	**บทนำ**	1
	ภูมิหลัง	1
	วัตถุประสงค์ของการวิจัย	2
	ความสำคัญของการวิจัย	3
	ผลสำเร็จของการวิจัยที่คาดว่าจะได้รับ	3
	หน่วยงานที่นำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์	3
	ขอบเขตของการวิจัย	4
2	**เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง**	7
	กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ระดับปริญญาตรี สาขาวิชาสารสนเทศศึกษา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	7
	การประเมินผลหลักสูตร	10
	สมรรถนะบุคลากรวิชาชีพสารสนเทศในศตวรรษที่ 21	14
	หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสารสนเทศศึกษา ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	21
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	24
3	**วิธีดำเนินการวิจัย**	31
	ประชากรที่ใช้ในการวิจัย	31
	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	32
	การเก็บรวบรวมข้อมูล	34
	การวิเคราะห์ข้อมูล	36
	สถิติที่ใช้ในการวิจัย	36
4	**ผลการวิเคราะห์ข้อมูล**	37
5	**สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ**	58
	สรุปผลการวิจัย	59
	อภิปรายผล	64
	ข้อเสนอแนะ	70
บรรณานุกรม		71
ภาคผนวก		76
ประวัติย่อคณะผู้วิจัย		99

บัญชีตาราง

ตาราง		หน้า
1	จำนวนบัณฑิตจำแนกตามปีที่สำเร็จการศึกษา	31
2	จำนวนผู้ใช้บัณฑิตจำแนกตามปีที่บัณฑิตสำเร็จการศึกษา	32
3	สถานภาพส่วนตัวของบัณฑิตผู้ตอบแบบสอบถาม	38
4	ความคิดเห็นเกี่ยวเนื้อหารายวิชาในหลักสูตร	40
5	ความคิดเห็นเกี่ยวกับประเด็นต่าง ๆ ในหลักสูตร	43
6	ความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงหลักสูตร	45
7	ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงหลักสูตร	46
8	สถานภาพส่วนตัวของผู้ใช้บัณฑิตผู้ตอบแบบสอบถาม	48
9	ความพึงพอใจและความคาดหวังคุณลักษณะของบัณฑิต	49

บทที่ 1
บทนำ

ภูมิหลัง

หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสารสนเทศศึกษา (Bachelor of Arts Program in Information Studies) (หลักสูตรใหม่ พ.ศ. 2552) ของภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปรับปรุงมาจากหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ (Bachelor of Arts Program in Library and Information Science) (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2548) สาระสำคัญที่มีการปรับเปลี่ยนในครั้งนี้ สรุปได้เป็น 3 ประเด็น คือ 1) ลดจำนวนหน่วยกิตให้เหลือน้อยลงจาก 138 หน่วยกิต เหลือเพียง 129 หน่วยกิต ลดลง 9 หน่วยกิต จำนวนที่ลดลงนี้ ปรับลดในหมวดวิชาเฉพาะด้าน จำนวน 3 หน่วยกิต และหมวดวิชาเลือกเสรีอีกจำนวน 6 หน่วยกิต 2) การเพิ่มและปรับรายวิชาที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการวิจัยและการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาประยุกต์ใช้ในการจัดเก็บและให้บริการ เช่น การวิจัยพื้นฐานสำหรับวิชาชีพสารสนเทศ (Basic Research for Information Profession) การศึกษาประเด็นปัญหาปัจจุบัน (Case Study on Current Issues) เทคโนโลยีเพื่อการจัดการสารสนเทศ (Technology in Information Management) โปรแกรมคอมพิวเตอร์ในงานสารสนเทศ (Programming in Information Work) ฐานข้อมูลเบื้องต้น (Fundamental Database) การวิเคราะห์ระบบ (System Analysis) การเขียนโปรแกรมเว็บ (Web Programming) การออกแบบและพัฒนาเว็บ (Web Design and Development) เป็นต้น

ส่วนของรายวิชาหลักทางด้านบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ที่ยังคงไว้ คือ งานจัดหาทรัพยากรสารสนเทศ งานเทคนิคและงานบริการสารสนเทศ เช่น รายวิชาการพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศ (Information Resource Development) รายวิชาการทำรายการทรัพยากรสารสนเทศ (Cataloging of Information Resources) รายวิชาการจัดระบบทรัพยากรสารสนเทศ (Organization of Information Resources) รายวิชาการบริการอ้างอิงและสารสนเทศ (Reference and Information Services) เป็นต้น การปรับเปลี่ยนดังกล่าวเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดงาน ความเจริญก้าวหน้าของเทคโนโลยีสารสนเทศ และวิธีการดำเนินงานของสถาบันบริการสารสนเทศ ดังที่ จอห์นสตัน และวิลเลียมส์ (Johnston; & Williams. 2015: Online) ได้ศึกษาความต้องการผู้เชี่ยวชาญด้านห้องสมุดหรือบรรณารักษ์วิชาชีพในประเทศกาตาร์ว่า ควรมีทักษะและความรู้ด้านใดบ้าง ผลการศึกษา พบว่า ทักษะความรู้ซึ่งยังคงเป็นที่ต้องการของตลาดงานในอนาคตอยู่มาก คือ ทักษะความรู้ที่เน้นด้านการบริการผู้ใช้ ได้แก่ บรรณารักษ์วิจัย (Research librarians) บรรณารักษ์บริการสารสนเทศ (Information service librarians) และบรรณารักษ์เชี่ยวชาญเฉพาะสาขาวิชา (Subject librarians) และทักษะความรู้ด้านงานเทคนิค ได้แก่ บรรณารักษ์วิเคราะห์สนเทศ (Cataloguers) บรรณารักษ์สารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic resource librarians) และบรรณารักษ์ระบบ (System librarians) ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของคณาจารย์กลุ่มวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต (2555) ที่ศึกษาความต้องการบัณฑิตหลักสูตรบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ ผลการศึกษา พบว่า คุณลักษณะของบัณฑิต

ในวิชาชีพที่ผู้ใช้บัณฑิตต้องการมากคือ บัณฑิตที่มีคุณลักษณะด้านงานบริการ ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านงานบริหาร และด้านงานเทคนิค พร้อมทั้งได้ เปลี่ยนชื่อสาขาวิชาใหม่เป็น “สาขาวิชาสารสนเทศศึกษา (Information Studies)” ซึ่งในต่างประเทศ ก็พบว่า โรงเรียนบรรณารักษศาสตร์หลายแห่งมีการปรับปรุงพัฒนาและปรับชื่อหลักสูตร โดยใช้ชื่อที่แตกต่างกัน ดังการศึกษาของ ตูเฟล คาน และ มามูด (Tufail Khan; & Mahmood. 2013: Online) ที่ศึกษาเปรียบเทียบหลักสูตรของโรงเรียนบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ที่เปิดสอนระดับอุดมศึกษา ในประเทศปากีสถาน ผลการศึกษาพบว่า ชื่อของหลักสูตรมีความแตกต่างกันมากที่สุด เช่น บรรณารักษศาสตร์ สารนิเทศศาสตร์ บรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ สารสนเทศและเทคโนโลยี การจัดการสารสนเทศและระบบสารสนเทศศึกษา และสารนิเทศศึกษา เป็นต้น

ในการนี้ ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ ได้รับอนุมัติให้ใช้หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสารสนเทศศึกษา (หลักสูตรใหม่ พ.ศ. 2552) จากสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา เมื่อวันที่ 12 มกราคม พ.ศ. 2553 เพื่อจัดการเรียนการสอน โดยเริ่มใช้สอนนิสิตรุ่นแรกตั้งแต่ภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2553 จนถึง 2554 จึงดำเนินการปรับปรุงเป็นหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสารสนเทศศึกษา พ.ศ. 2555 เพื่อให้มีคุณภาพตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิ ระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF) โดยเริ่มใช้หลักสูตรตั้งแต่ภาคการเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2555 ขณะนี้มีบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาจากหลักสูตรดังกล่าวแล้ว จำนวน 2 รุ่น ได้แก่ รุ่นที่สำเร็จการศึกษาในปีการศึกษา 2556 และ 2557 รวมทั้งหมด 70 คน ดังนั้น ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์จึงต้องการศึกษาว่า ผู้ใช้บัณฑิตมีความพึงพอใจและความคาดหวังต่อคุณลักษณะของบัณฑิตระดับปริญญาตรีหลักสูตรนี้ มากน้อยเพียงใด สามารถปฏิบัติงานในวิชาชีพที่สำเร็จการศึกษาไปแล้วหรือไม่ หรือสามารถนำความรู้ที่ได้จากการศึกษาไปใช้ในการปฏิบัติงานในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง ให้มีประสิทธิภาพตามความคาดหวังของผู้ใช้บัณฑิตในภาครัฐและภาคเอกชนได้มากน้อยเพียงใด รวมถึงความคิดเห็นของบัณฑิตที่มีต่อเนื้อหารายวิชาในหลักสูตรดังกล่าว นอกจากนี้ ยังต้องการศึกษาอีกว่า หลักสูตรที่ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์จัดการเรียนการสอนนี้ มีความโดดเด่นในด้านใดบ้าง มีสิ่งใดบ้างที่ควรปรับปรุงแก้ไข เพื่อนำผลการศึกษาที่ได้ไปใช้ในการปรับปรุงหลักสูตรของภาควิชา เพื่อให้ภาควิชาสามารถผลิตบัณฑิตได้อย่างมีคุณภาพตามความคาดหวังของตลาดงานและผู้ใช้บัณฑิต รวมถึงการนำไปใช้ในระบบการประกันคุณภาพการศึกษาตามข้อบังคับของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) ที่กำหนดไว้ว่า แต่ละสถาบันการศึกษาจะต้องทำการประเมินผลหลักสูตรทุก ๆ 5 ปี

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินผลหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสารสนเทศศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยมุ่งเน้นในประเด็นต่อไปนี้

1. ศึกษาความคิดเห็นของบัณฑิตที่มีต่อหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสารสนเทศศึกษา
2. ศึกษาความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิตที่มีต่อคุณลักษณะของบัณฑิตหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสารสนเทศศึกษา
3. ศึกษาความคาดหวังของผู้ใช้บัณฑิตที่มีต่อคุณลักษณะของบัณฑิตหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสารสนเทศศึกษา

ความสำคัญของการวิจัย

การศึกษาในครั้งนี้ ทำให้ทราบว่าจำนวนรายวิชาและเนื้อหาของแต่ละรายวิชาในหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสารสนเทศศึกษา (หลักสูตรใหม่ พ.ศ. 2552) ที่ใช้สำหรับการเรียนการสอนว่า มีความเหมาะสมมากน้อยเพียงใด รวมทั้งทราบว่า ผู้ใช้บัณฑิตทั้งหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนมีความพึงพอใจและความคาดหวังต่อคุณลักษณะของบัณฑิต ผลการศึกษาที่ได้ สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงคุณลักษณะของบัณฑิต คุณภาพการจัดการเรียนการสอน และหลักสูตรของภาควิชาฯ ให้ทันสมัย รวมทั้งสอดคล้องกับความต้องการของตลาดงานและผู้ใช้บัณฑิต รวมถึงการนำไปใช้ประโยชน์ในระบบการประกันคุณภาพการศึกษาตามข้อบังคับของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) ต่อไป

ผลสำเร็จของการวิจัยที่คาดว่าจะได้รับ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย มีดังนี้

1. ทำให้ทราบประสิทธิผลของเนื้อหารายวิชาในหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสารสนเทศศึกษาของภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

2. สามารถนำความคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่มีต่อเนื้อหารายวิชาในหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสารสนเทศศึกษา และเนื้อหาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องและเป็นประโยชน์เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนของหลักสูตร

3. ทำให้ทราบคุณภาพของบัณฑิตที่ผลิตออกไป เพื่อการพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการและความคาดหวังของผู้ใช้บัณฑิต

4. สามารถนำผลการวิจัยไปปรับปรุงหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาต่าง ๆ ให้เหมาะสม และสอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้บัณฑิต

5. สามารถนำผลการวิจัยไปพัฒนาหลักสูตร เพื่อประโยชน์ในระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัย

6. สามารถนำผลการวิจัยไปใช้การจัดการเรียนการสอน หลังจากการปรับปรุงหลักสูตร

หน่วยงานที่นำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

ผลงานวิจัยนี้สามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อหน่วยงาน ดังต่อไปนี้

1. ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และสถาบันอุดมศึกษาอื่น ๆ ที่มีการจัดการเรียนการสอนโดยใช้หลักสูตรในลักษณะเดียวกัน

2. ผู้ใช้บัณฑิตหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสารสนเทศศึกษาของหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนที่จะได้บัณฑิตไปทำงานในองค์กรหรือหน่วยงาน

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

1. บัณฑิต ที่สำเร็จการศึกษาจากหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสารสนเทศศึกษา (หลักสูตรใหม่ พ.ศ. 2552) ของภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำนวน 2 รุ่น รวมทั้งหมด 70 คน จำแนกตามปีที่สำเร็จการศึกษาได้ดังนี้

สำเร็จการศึกษาในปีการศึกษา 2556 (รหัส 53)	27 คน
สำเร็จการศึกษาในปีการศึกษา 2557 (รหัส 54)	43 คน
รวม	70 คน

2. ผู้ใช้บัณฑิต หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสารสนเทศศึกษา (หลักสูตรใหม่ พ.ศ. 2552) ของภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำนวน 2 รุ่น คือ บัณฑิตรุ่นที่สำเร็จการศึกษา ในปีการศึกษา 2556 และ 2557 รวมทั้งหมด 70 หน่วยงาน ประมาณ 70 คน

ตัวแปร

1. ตัวแปรต้น

1.1 ตัวแปรต้นที่ศึกษากับผู้ใช้บัณฑิต ได้แก่ หน่วยงานภาครัฐ และหน่วยงานภาคเอกชน

1.2 ตัวแปรต้นที่ศึกษากับบัณฑิต ได้แก่ รุ่นที่บัณฑิตสำเร็จการศึกษา จำนวน 2 รุ่น ได้แก่ รุ่นที่สำเร็จการศึกษาในปีการศึกษา 2556 และ 2557

2. ตัวแปรตาม

2.1 ตัวแปรตามที่ศึกษากับผู้ใช้บัณฑิต ได้แก่ ความพึงพอใจและความคาดหวังที่มีต่อคุณลักษณะของบัณฑิตใน 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านคุณธรรมและจริยธรรม 2) ด้านความรู้ 3) ด้านทักษะทางปัญญา 4) ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ และ 5) ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

2.2 ตัวแปรตามที่ศึกษากับบัณฑิต ได้แก่ ความคิดเห็นของบัณฑิตต่อหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสารสนเทศศึกษา (หลักสูตรใหม่ พ.ศ. 2552) ใน 5 ด้าน ได้แก่ 1) เนื้อหารายวิชา 2) กระบวนการจัดการเรียนการสอน 3) การส่งเสริมและพัฒนานิสิต 4) ระบบการประเมินผลการเรียนรู้ และ 5) สิ่งสนับสนุนการเรียนรู้

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสารสนเทศศึกษา หมายถึง หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสารสนเทศศึกษา (หลักสูตรใหม่ พ.ศ. 2552) ระดับปริญญาตรี ของภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่ได้รับการอนุมัติจากสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา เมื่อวันที่ 12 มกราคม 2553 และเริ่มเปิดสอนครั้งแรกในปีการศึกษา 2553

2. บัณฑิต หมายถึง ผู้สำเร็จการศึกษาจากหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสารสนเทศศึกษา (หลักสูตรใหม่ พ.ศ. 2552) ของภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำนวน 2 รุ่น คือ ปีการศึกษา 2556 และ 2557

3. ผู้ใช้บัณฑิต หมายถึง หัวหน้าหรือผู้บังคับบัญชา ที่บัณฑิตจบหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาสารสนเทศศึกษา (หลักสูตรใหม่ พ.ศ. 2552) ของภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้ทำงานด้วย

4. คุณลักษณะของบัณฑิต หมายถึง ลักษณะต่าง ๆ ที่พึงมีในตัวบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาจากภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ อันเป็นผลมาจากการศึกษาอย่างครบถ้วนตามหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสารสนเทศศึกษา (หลักสูตรใหม่ พ.ศ. 2552) จำแนกเป็น 5 ด้าน ดังนี้

4.1 ด้านคุณธรรมและจริยธรรม หมายถึง การตระหนักในคุณค่า คุณธรรม และจริยธรรม มีวินัย ซื่อสัตย์สุจริต เสียสละ ตรงต่อเวลา และมีความรับผิดชอบ การปฏิบัติตามกฎระเบียบและข้อบังคับของหน่วยงานและสังคม และการมีจรรยาบรรณวิชาชีพสารสนเทศ

4.2 ด้านความรู้ หมายถึง การมีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิดและทฤษฎีสำคัญในสาขาวิชาสารสนเทศศึกษา การประยุกต์ความรู้จากทฤษฎีไปสู่การปฏิบัติและแก้ปัญหาได้ การบูรณาการความรู้กับศาสตร์อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง การมีความรู้ในกระบวนการและเทคนิคการทำวิจัยเบื้องต้นในวิชาชีพสารสนเทศ

4.3 ด้านทักษะทางปัญญา หมายถึง ความสามารถในการรวบรวม ศึกษา วิเคราะห์ สังเคราะห์ สรุปประเด็นปัญหาและความต้องการสารสนเทศได้ การระบุแหล่งสารสนเทศ กลยุทธ์ในการสืบค้น การประเมินผล การใช้สารสนเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ การประยุกต์ความรู้และทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดการและแก้ปัญหาในสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม

4.4 ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ หมายถึง ทักษะในการสื่อสารกับกลุ่มคนที่หลากหลายและมีบุคลิกภาพและมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ความรับผิดชอบในการทำงานของตนเองและของกลุ่ม และความรับผิดชอบในการพัฒนาการเรียนรู้ทั้งของตนเองและทางวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง

4.5 ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ หมายถึง ความสามารถในการใช้สถิติเบื้องต้นในการปฏิบัติงาน ทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร การใช้ภาษาทั้งการอ่าน การพูด และการเขียนอย่างมีประสิทธิภาพ

5. การประเมินผลหลักสูตร หมายถึง กระบวนการศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสาขาวิชาสารสนเทศศึกษา (หลักสูตรใหม่ พ.ศ. 2552) โดยมุ่งเน้นศึกษาความคิดเห็นของบัณฑิตที่มีต่อหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสารสนเทศศึกษา ตลอดจนศึกษาความพึงพอใจและความคาดหวังของผู้ใช้บัณฑิตที่มีต่อคุณลักษณะของบัณฑิต หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสารสนเทศศึกษา เพื่อติดตามผลบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาจากหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสารสนเทศศึกษา ว่ามีคุณลักษณะบรรลุตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ในหลักสูตรหรือไม่ รวมทั้งความเห็นต่อโครงสร้างหลักสูตร ได้แก่ เนื้อหารายวิชา รายวิชาภาษาอังกฤษบังคับ รายวิชาพื้นฐาน รายวิชาเอกบังคับ รายวิชาเอกเลือก และรายวิชาเสริมสร้างประสบการณ์ ตลอดจนประเด็นต่าง ๆ ในหลักสูตร ได้แก่ กระบวนการจัดการเรียนการสอน การส่งเสริมและพัฒนานิสิต ระบบการประเมินผลการเรียนรู้ และสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ ทั้งนี้เพื่อนำข้อมูลมาใช้ในการปรับปรุงหลักสูตรให้มีความเหมาะสมทันสมัย และสนองตอบความต้องการของตลาดงานในปัจจุบัน

6. ความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิต หมายถึง ระดับความรู้สึกชอบมากน้อยที่มีต่อคุณลักษณะของบัณฑิตหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสารสนเทศศึกษา (หลักสูตรใหม่ พ.ศ. 2552) ในด้านต่าง ๆ 5 ด้าน ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ระดับปริญญาตรี สาขาวิชาสารสนเทศศึกษา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้แก่ 1) ด้านคุณธรรมและจริยธรรม 2) ด้านความรู้ 3) ด้านทักษะทางปัญญา 4) ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ และ 5) ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยี

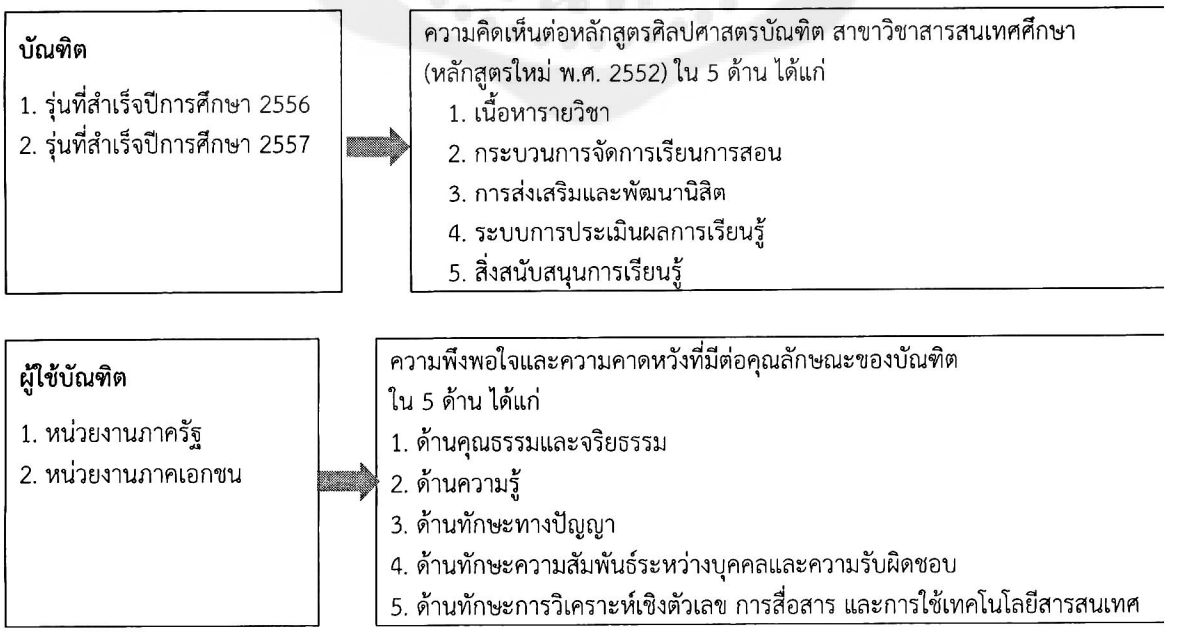
การวัดความพึงพอใจวัดได้ด้วยแบบสอบถามที่คณะผู้วิจัยจัดทำขึ้น มีข้อคำถามเกี่ยวกับคุณลักษณะต่าง ๆ ของบัณฑิต 5 ด้าน ตามที่กล่าวแล้ว การตอบแสดงความรู้สึกพึงพอใจเป็นแบบมาตรประมาณค่า 5 ระดับ คือ มากที่สุด (5) มาก (4) ปานกลาง (3) น้อย (2) และน้อยที่สุด (1)

7. ความคาดหวังของผู้ใช้บัณฑิต หมายถึง ความต้องการหรือความมุ่งหวังของผู้ใช้บัณฑิตที่มีต่อคุณลักษณะด้านต่าง ๆ 5 ด้าน คือ 1) ด้านคุณธรรมและจริยธรรม 2) ด้านความรู้ 3) ด้านทักษะทางปัญญา 4) ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ และ 5) ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

การวัดความคาดหวังวัดได้ด้วยแบบสอบถามที่คณะผู้วิจัยจัดทำขึ้น มีข้อคำถามเกี่ยวกับคุณลักษณะต่าง ๆ ของบัณฑิต จำนวน 5 ด้าน ตามที่กล่าวแล้ว การตอบแสดงความคาดหวังเป็นแบบมาตรประมาณค่า 5 ระดับ คือ มากที่สุด (5) มาก (4) ปานกลาง (3) น้อย (2) และ น้อยที่สุด (1)

8. ความคิดเห็นของบัณฑิต หมายถึง ความรู้สึก ทัศนะของบัณฑิตที่มีต่อหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสารสนเทศศึกษา (หลักสูตรใหม่ พ.ศ. 2552) ใน 5 ด้าน ได้แก่ 1) เนื้อหารายวิชา 2) กระบวนการจัดการเรียนการสอน 3) การส่งเสริมและพัฒนานิสิต 4) ระบบการประเมินผลการเรียนรู้ และ 5) สิ่งสนับสนุนการเรียนรู้

กรอบแนวความคิดของการวิจัย

บทที่ 2
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินผลหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสารสนเทศศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และสาขาวิชาที่อาจมีชื่อเรียกที่แตกต่างกัน แต่มีเนื้อหาในทำนองเดียวกัน ได้แก่ บรรณารักษศาสตร์ บรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศึกษา สารสนเทศและเทคโนโลยี สารนิเทศศาสตร์ สารนิเทศศึกษา การจัดการสารสนเทศและระบบ (อรทัย วารีสอาด; และ นุชรี ตรีโลจน์วงศ์. 2552: 57-76; Tufail Khan; & Mahmood. 2013: Online) รวมทั้งหัวข้อที่เกี่ยวข้อง ตามลำดับดังนี้

1. กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ระดับปริญญาตรี สาขาวิชาสารสนเทศศึกษา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
2. การประเมินผลหลักสูตร
3. สมรรถนะบุคลากรวิชาชีพสารสนเทศในศตวรรษที่ 21
    - 3.1 สมรรถนะที่จำเป็นสำหรับบุคลากรวิชาชีพสารสนเทศ
    - 3.2 หลักสูตรสารสนเทศศึกษากับบุคลากรวิชาชีพสารสนเทศ
    - 3.3 หลักสูตรสารสนเทศศึกษาในศตวรรษที่ 21
    - 3.4 บุคลากรวิชาชีพสารสนเทศในศตวรรษที่ 21
4. หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสารสนเทศศึกษา ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
    - 4.1 วัตถุประสงค์ของหลักสูตร
    - 4.2 โครงสร้างหลักสูตร
    - 4.3 แผนการเรียนตามหลักสูตร
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
    - 5.1 งานวิจัยในต่างประเทศ
    - 5.2 งานวิจัยในประเทศ

กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ระดับปริญญาตรี สาขาวิชาสารสนเทศศึกษา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ระดับปริญญาตรี สาขาวิชาสารสนเทศศึกษา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ด้านผลการเรียนรู้ รวมถึงกลยุทธ์การสอนและการประเมินผล โดยขอกล่าวเพียงส่วนของหมวดวิชาเฉพาะสาขาวิชาสารสนเทศศึกษาเท่านั้น ซึ่งจะส่งผลต่อพัฒนาผลการเรียนรู้ในด้านต่าง ๆ 5 ด้าน ได้แก่

1. ด้านคุณธรรม จริยธรรม

จัดการปัญหาทางคุณธรรม จริยธรรม และวิชาชีพโดยใช้ดุลยพินิจทางค่านิยม ความรู้สึกของผู้อื่น ค่านิยมพื้นฐาน และจรรยาบรรณวิชาชีพ แสดงออกซึ่งพฤติกรรมทางด้านคุณธรรมและจริยธรรม อาทิ มีวินัย มีความรับผิดชอบ ซื่อสัตย์สุจริต เสียสละ เป็นแบบอย่างที่ดี เข้าใจผู้อื่น และเข้าใจโลก เป็นต้น

ผลการเรียนรู้ด้านคุณธรรมและจริยธรรม	กลยุทธ์การสอน
1.1 ตระหนักในคุณค่า คุณธรรมและจริยธรรม 1.2 มีวินัย ซื่อสัตย์สุจริต เสียสละ ตรงต่อเวลา และมีความรับผิดชอบ 1.3 ปฏิบัติตามกฎระเบียบและข้อบังคับของหน่วยงานและสังคม 1.4 มีจรรยาบรรณวิชาชีพสารสนเทศ	1.1 สอนโดยสอดแทรกเรื่องคุณธรรมและจริยธรรมในการสอนรายวิชาต่าง ๆ 1.2 สอนโดยใช้กรณีศึกษาและอภิปรายร่วมกัน 1.3 คณาจารย์ประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นิสิต 1.4 ส่งเสริมให้นิสิตเข้าร่วมกิจกรรมที่ปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรม

2. ด้านความรู้

องค์ความรู้ในสาขาวิชาอย่างกว้างขวางและเป็นระบบ ตระหนัก รู้หลักการ และทฤษฎีในองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้อง สำหรับหลักสูตรวิชาชีพ มีความเข้าใจเกี่ยวกับความก้าวหน้าของความรู้เฉพาะด้านในสาขาวิชา และตระหนักถึงงานวิจัยในปัจจุบันที่เกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหาและการต่อยอดองค์ความรู้ ส่วนหลักสูตรวิชาชีพที่เน้นการปฏิบัติ จะต้องตระหนักในธรรมเนียมปฏิบัติ กฎระเบียบ ข้อบังคับ ที่เปลี่ยนแปลงตามสถานการณ์

ผลการเรียนรู้ด้านคุณธรรมและจริยธรรม	กลยุทธ์การสอน
2.1 มีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิดและทฤษฎีสำคัญในสาขาวิชาสารสนเทศศึกษา 2.2 สามารถประยุกต์ความรู้จากทฤษฎีไปสู่การปฏิบัติและแก้ปัญหาได้ 2.3 สามารถบูรณาการความรู้กับศาสตร์อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง 2.4 มีความรู้ในกระบวนการและเทคนิคการทำวิจัยเบื้องต้นในวิชาชีพสารสนเทศ	2.1 บรรยายในชั้นเรียนมีการถาม-ตอบ และเชิญวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิมาให้ความรู้ 2.2 มอบหัวข้อเรื่องให้ศึกษาค้นคว้าเดี่ยว / กลุ่มโครงงาน 2.3 สอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ให้แสดงความคิดเห็นและอภิปรายเป็นกลุ่มโดยใช้ปัญหาเป็นหลัก 2.4 การศึกษาดูงานนอกสถานที่และทำรายงาน 2.5 ใช้สื่อการสอนที่ทันสมัยในชั้นเรียนผสมผสานกับการเรียนแบบอิเล็กทรอนิกส์ (Hybrid Education)

3. ด้านทักษะทางปัญญา

สามารถค้นหาข้อเท็จจริง ทำความเข้าใจและสามารถประเมินข้อมูลแนวคิดและหลักฐานใหม่ ๆ จากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย และใช้ข้อมูลที่ได้ในการแก้ไขปัญหาและงานอื่น ๆ ด้วยตนเอง สามารถศึกษาปัญหาที่ค่อนข้างซับซ้อนและเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขได้อย่างสร้างสรรค์ โดยคำนึงถึงความรู้ทางภาคทฤษฎี ประสบการณ์ทางภาคปฏิบัติ และผลกระทบจากการตัดสินใจ สามารถใช้ทักษะและความเข้าใจอันถ่องแท้ในเนื้อหาสาระทางวิชาการและวิชาชีพ สำหรับหลักสูตรวิชาชีพ นักศึกษาสามารถใช้วิธีการปฏิบัติงานประจำและหาแนวทางใหม่ในการแก้ไขปัญหาได้อย่างเหมาะสม

ผลการเรียนรู้ด้านคุณธรรมและจริยธรรม	กลยุทธ์การสอน
3.1 สามารถรวบรวม ศึกษา วิเคราะห์ สังเคราะห์ สรุปประเด็นปัญหาและความต้องการสารสนเทศได้ 3.2 สามารถระบุแหล่งสารสนเทศ กลยุทธ์ในการสืบค้น ประเมินผล ใช้สารสนเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ 3.3 สามารถประยุกต์ความรู้และทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดการและแก้ปัญหาในสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม	3.1 สอนแนวคิดเชิงระบบ 3.2 สอนทักษะการรู้สารสนเทศ โดยใช้กรณีศึกษา 3.3 สอนโดยใช้การสัมมนา แลกเปลี่ยนเรียนรู้และการเรียนโดยใช้ปัญหาเป็นหลัก

4. ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ

มีส่วนช่วยและเอื้อต่อการแก้ปัญหาในกลุ่มได้อย่างสร้างสรรค์ ไม่ว่าจะเป็นผู้นำหรือสมาชิกของกลุ่ม สามารถแสดงออกซึ่งภาวะผู้นำในสถานการณ์ที่ไม่ชัดเจนและต้องใช้นวัตกรรมใหม่ๆ ในการแก้ปัญหา มีความคิดริเริ่มในการวิเคราะห์ปัญหาได้อย่างเหมาะสมบนพื้นฐานของตนเองและของกลุ่ม รับผิดชอบในการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง รวมทั้งพัฒนาตนเองและอาชีพ

ผลการเรียนรู้ด้านคุณธรรมและจริยธรรม	กลยุทธ์การสอน
4.1 มีทักษะในการสื่อสารกับกลุ่มคนที่หลากหลายและมีบุคลิกภาพและมนุษยสัมพันธ์ที่ดี 4.2 มีความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมต่าง ๆ 4.3 มีความรับผิดชอบในการทำงานของตนเองและของกลุ่ม 4.4 มีความรับผิดชอบการพัฒนาการเรียนรู้ทั้งของตนเองและทางวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง	4.1 มอบหมายงานให้ทำงานเป็นกลุ่ม และแบ่งหน้าที่รับผิดชอบโดยหมุนเวียนในบทบาทผู้นำและสมาชิกกลุ่ม 4.2 สอนโดยเชิญวิทยากรมาให้ความรู้ในเรื่องการสื่อสารและการสร้างมนุษยสัมพันธ์ 4.3 สอนโดยการจัดสัมมนา แลกเปลี่ยนเรียนรู้และการใช้ปัญหาเป็นหลัก

5. ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ สามารถศึกษาและทำความเข้าใจในประเด็นปัญหา สามารถเลือกและประยุกต์ใช้เทคนิคทางสถิติหรือคณิตศาสตร์ที่เกี่ยวข้องอย่างเหมาะสมในการศึกษาค้นคว้าและเสนอแนะแนวทางในการแก้ปัญหา ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประมวลผล แปลความหมาย และนำเสนอข้อมูลสารสนเทศอย่างสม่ำเสมอ สามารถสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพทั้งในการพูด การเขียน สามารถเลือกใช้รูปแบบของการนำเสนอที่เหมาะสมสำหรับกลุ่มบุคคลที่แตกต่างกันได้	
ผลการเรียนรู้ด้านคุณธรรมและจริยธรรม	**กลยุทธ์การสอน**
5.1 สามารถใช้สถิติเบื้องต้นในการปฏิบัติงาน 5.2 มีทักษะและสามารถเลือกใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารได้อย่างเหมาะสม 5.3 สามารถใช้ภาษาในการอ่าน การพูด และการเขียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ 5.1 สามารถใช้สถิติเบื้องต้นในการปฏิบัติงาน 5.2 มีทักษะและสามารถเลือกใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารได้อย่างเหมาะสม 5.3 สามารถใช้ภาษาในการอ่าน การพูด และการเขียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ	5.1 สอนในรายวิชาการวิจัยพื้นฐานสำหรับวิชาชีพสารสนเทศ 5.2 สอนในรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีสารสนเทศ เช่น เทคโนโลยีเพื่อการจัดการสารสนเทศ การวิเคราะห์ระบบ เป็นต้น 5.3 สอนในรายวิชาการสื่อสารในงานสารสนเทศ 5.4 การฝึกประสบการณ์วิชาชีพสารสนเทศ 5.5 การเรียนรู้ด้วยตนเองผ่านระบบการเรียนการสอนทางออนไลน์ 5.6 มอบหมายงานให้ศึกษาค้นคว้าโดยการนำเสนอทั้งการพูด การเขียน และการใช้เทคโนโลยี

การประเมินผลหลักสูตร

การประเมินหลักสูตรเป็นสิ่งสำคัญและมีความจำเป็นสำหรับการจัดการศึกษาในทุกหลักสูตร โดยมากจะดำเนินการประเมินหลักสูตรด้าน แนวคิดพื้นฐาน จุดมุ่งหมาย โครงสร้าง เนื้อหาในแต่ละวิชา และวิธีการสอน เพื่อดูว่าการจัดการเรียนการสอนบรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้หรือไม่ แต่เมื่อมีการจัดการศึกษาไปรอบหนึ่งแล้ว ก็จะมีการประเมินผลการใช้หลักสูตรนั้น โดยปกติรอบการประเมินจะอยู่ในช่วงระยะเวลา 5 ปี ก็จะทำการประเมินผลหลักสูตรเพื่อนำผลมาใช้ปรับปรุงหลักสูตร

ความหมายของการประเมินผลหลักสูตร

กู๊ด (Good. 1973: 209) ได้ให้ความหมายของการประเมินหลักสูตร ไว้ว่า การประเมินผลหลักสูตร หมายถึง การประเมินผลกิจกรรมการเรียนการสอนในขอบข่ายที่เน้นเฉพาะจุดประสงค์ของการตัดสินใจในความถูกต้องของจุดมุ่งหมาย ความสัมพันธ์และความเกี่ยวเนื่องของเนื้อหา ตลอดจนผลสัมฤทธิ์ของวัตถุประสงค์เฉพาะ ซึ่งนำไปสู่การตัดสินใจในการวางแผนการจัดโครงการหรือกิจกรรมต่อเนื่องที่เกี่ยวกับหลักสูตรที่ใช้ และการปรับเปลี่ยนกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะจัดให้มีขึ้นในคราวต่อไป

สตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam. 1971: 128) ให้ความหมายของการประเมินหลักสูตรว่า เป็นกระบวนการเสาะหาข้อมูลและเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อนำมาใช้ประโยชน์ในการตัดสินใจหาทางเลือก

ที่ดีกว่าของหลักสูตรที่จะใช้ต่อไป

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2537: 192) กล่าวถึง ความหมายของการประเมินหลักสูตรว่า หมายถึง การพิจารณาเกี่ยวกับคุณค่าของหลักสูตร โดยใช้ผลจากการวัดในแง่มุมต่าง ๆ ของสิ่งที่ประเมิน เพื่อนำมาประกอบพิจารณาร่วมกัน และมีข้อสรุปในคุณค่าของหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นมานั้นว่าเป็นอย่างไร มีคุณภาพดีหรือไม่ ให้ผลตรงตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดหรือไม่ มีส่วนใดบ้างที่จะต้องแก้ไขปรับปรุง

สุจริต เพียรชอบ (2523: 64) ได้กล่าวถึง การประเมินหลักสูตรไว้ว่า เป็นกระบวนการที่สำคัญ เพราะเป็นการหาคำตอบว่าหลักสูตรสัมฤทธิ์ผลตามที่ได้ตั้งจุดมุ่งหมายไว้หรือไม่ ผู้ประเมินหลักสูตรจึงต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ดีทั้งทางด้านหลักสูตรและด้านการประเมินผล ซึ่งจะต้องเน้นการประเมินทั้งโปรแกรมการศึกษา มิใช่แต่เพียงผลการเรียนปีสุดท้ายเท่านั้น แต่ควรประเมินผลการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียนด้วย

สันต์ ธรรมบำรุง (2527: 138-139) ได้ให้คำอธิบายไว้ว่า การประเมินหลักสูตรคือ การนำสิ่งที่ได้จากการประเมินหลักสูตรโดยการพิจารณาถึงคุณค่าของหลักสูตร ทั้งนี้อาศัยการเก็บรวบรวมข้อมูล และจากการวัดประเมินผลในประเด็นต่าง ๆ ของสิ่งที่ประเมิน เพื่อนำมาพิจารณาร่วมกันและมีการสรุปว่าหลักสูตรที่สร้างขึ้นมานั้นมีคุณค่าในด้านใดบ้าง คุณภาพดีหรือไม่เพียงไร หรือได้รับผลตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้หรือไม่ มีส่วนใดที่จะต้องปรับปรุงแก้ไขต่อไป ก่อนที่จะนำเสนอผู้บริหาร หรือผู้มีอำนาจวินิจฉัยเพื่อสั่งการดำเนินต่อไป หรือ ในความหมายอีกนัยหนึ่ง คือ กระบวนการในการศึกษาส่วนประกอบต่าง ๆ ของหลักสูตร อันได้แก่ หลักสูตร จุดมุ่งหมาย จุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหา กิจกรรมที่ใช้ในการประกอบการเรียนการสอน สื่อการสอน วิธีการสอน และการวัดผลว่าจะสัมพันธ์กันหรือไม่อย่างไร

จากความหมายของการประเมินหลักสูตร สามารถสรุปได้ว่า การประเมินหลักสูตร เป็นการพิจารณาคุณค่าของหลักสูตร โดยกระบวนการหาข้อมูล เก็บข้อมูล เพื่อนำมาพิจารณาและสรุปว่าหลักสูตรนั้นมีคุณค่าเพียงใด มีคุณภาพดีหรือไม่ หรือได้รับผลตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ หรือต้องมีการปรับปรุงแก้ไขหรือไม่ อย่างไร

จุดมุ่งหมายของการประเมินหลักสูตร

การประเมินหลักสูตรแต่ละขั้นตอนมีจุดมุ่งหมายที่แตกต่างกันไปในรายละเอียด แต่จุดมุ่งหมายใหญ่ของการประเมินหลักสูตรมีความคล้ายคลึงและใกล้เคียงกัน ซึ่งนักการศึกษาหลายท่านได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการประเมินหลักสูตรไว้ ดังนี้

ทาบา (Taba. 1962: 310) กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการประเมินหลักสูตรว่า คือ การจัดกระทำขึ้นเพื่อศึกษากระบวนการต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ว่ามีการเปลี่ยนแปลงอะไรบ้าง สอดคล้องหรือขัดแย้งกับวัตถุประสงค์ของการศึกษาในหลักสูตร การประเมินผลดังกล่าวจะครอบคลุมทั้งเนื้อหาหลักสูตร กระบวนการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ จุดประสงค์ ขอบเขตเนื้อหา คุณภาพของผู้ใช้ การบริหารและผู้ใช้หลักสูตร สมรรถภาพของผู้เรียน ความสัมพันธ์ของวิชาต่าง ๆ การใช้สื่อการเรียนการสอน เป็นต้น

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2537: 218-219) กล่าวว่า การประเมินหลักสูตรโดยทั่ว ๆ ไป จะมีจุดมุ่งหมายดังนี้

1. เพื่อคุณค่าของหลักสูตร โดยประเมินว่าหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นมาใช้นั้นได้บรรลุ

ตามวัตถุประสงค์หรือไม่

2. เพื่อประเมินการวางเค้าโครงและรูปแบบหลักสูตร รวมทั้งทรัพยากรที่ใช้ในการดำเนินงานหลักสูตร การบริหารและบริการหลักสูตร เป็นไปตามแนวทางที่ถูกต้องหรือไม่

3. การประเมินหลักสูตรจากผู้เรียนเอง เป็นการประเมินผลผลิตเพื่อตรวจสอบลักษณะที่พึงประสงค์ เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรหรือไม่อย่างไร

ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ (2540: 192-193) กล่าวถึงจุดมุ่งหมายทั่วไปของการประเมินหลักสูตรก็เพื่อเป็นไปตามจุดมุ่งหมายสำคัญดังต่อไปนี้

1. เพื่อปรับปรุงแก้ไขสิ่งบกพร่องหรือจุดอ่อนที่พบในองค์ประกอบต่าง ๆ ของหลักสูตร

2. เพื่อปรับปรุงแก้ไขระบบบริหารหลักสูตร การนิเทศกำกับดูแล การจัดกระบวนการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

3. เพื่อช่วยในการตัดสินใจของผู้ใช้หลักสูตรและผู้บริหารว่า ควรจะใช้หลักสูตรนั้นต่อไปหรือมีการปรับปรุงโดยใช้เพียงบางส่วน หรือควรยกเลิกทั้งหมด

4. เพื่อทราบถึงคุณภาพของผู้เรียนซึ่งเป็นผลผลิตของหลักสูตรว่า มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร หลังจากผ่านกระบวนการจัดการเรียนการสอน การใช้หลักสูตรทางการศึกษามาแล้วหรือไม่ อย่างไร

จากจุดมุ่งหมายของการประเมินผลหลักสูตรดังกล่าว ผลที่ได้จากการประเมินจะเป็นตัวบ่งชี้ถึงคุณภาพการจัดการศึกษาของหลักสูตรที่ได้รับการประเมิน ซึ่งผลผลิตของการจัดการศึกษาตามหลักสูตรมีผลกระทบต่อคุณภาพการปฏิบัติงานของบัณฑิตในสังคมอย่างไร ดังนั้นจุดมุ่งหมายของการประเมินหลักสูตรจึงเป็นแนวทางในการนำผลการประเมินที่เป็นจุดอ่อนหรือจุดด้อยมาใช้เพื่อการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงในอนาคต ดังนั้น การประเมินผลหลักสูตรจึงมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง ไม่น้อยไปกว่ากระบวนการในการจัดการศึกษาในส่วนอื่น ๆ

ประโยชน์ของการประเมินหลักสูตร

การประเมินผลหลักสูตรเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งที่จะทำให้เราทราบถึงคุณภาพและประสิทธิภาพของหลักสูตรที่ใช้อยู่ ซึ่งมีประโยชน์ในการจัดการศึกษาในทุกระดับการศึกษาและทุกสาขาวิชา การประเมินหลักสูตรเพื่อจัดทำหรือพัฒนาหลักสูตรต้องอาศัยผลจากการประเมินเป็นสำคัญ ซึ่ง สุนีย์ ภู่พันธ์ (2546: 257-258) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการประเมินผลหลักสูตรไว้ดังนี้

1. ทำให้ทราบว่าหลักสูตรที่สร้างหรือพัฒนาขึ้นนั้น มีจุดเด่นหรือจุดด้อยในประเด็นใดบ้าง ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการวางแผนปรับปรุงการใช้หลักสูตรที่มีคุณภาพยิ่งขึ้น

2. สร้างความน่าเชื่อถือ ความมั่นใจ และค่านิยมให้กับสถาบันที่ดำเนินการจัดการเรียนการสอนในหลักสูตรนั้น

3. ทำให้การบริหารทางด้านวิชาการมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ผู้บริหารจะได้ทราบว่าควรจะตัดสินใจปรับเปลี่ยนเรื่องใด และควรส่งและเสริมสนับสนุนสิ่งใด

4. ทำให้ผู้ปกครองมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับสถาบันการศึกษามากยิ่งขึ้น ซึ่งจะส่งผลที่ดีต่อการจัดการเรียนการสอนให้กับผู้เรียน

5. ผู้ปกครองได้ทราบความเป็นไปของการจัดการเรียนการสอนอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งเป็นการส่งเสริมและปรับปรุงแก้ไขร่วมกันระหว่างสถาบันการศึกษากับผู้ปกครอง

6. ช่วยให้การประเมินผลเป็นระบบระเบียบ เนื่องจากมีเครื่องมือและหลักเกณฑ์ที่เชื่อถือได้และมีหลักการที่เป็นวิทยาศาสตร์

7. เป็นการเพิ่มคุณค่าของหลักสูตรให้เป็นที่ประจักษ์ชัดเจน

8. ทำให้สามารถวางแผนการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับสภาพที่เปลี่ยนไปในอนาคตได้ ผลของการประเมินผลหลักสูตรทำให้ทราบแนวทางและขอบเขตในการจัดการศึกษาของหลักสูตรต่อไปในอนาคต

นอกจากนั้น ประโยชน์ของการประเมินหลักสูตรยังจะนำมาใช้ในการประกันคุณภาพการศึกษา ซึ่งสถาบันอุดมศึกษาจะมีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของทุกหลักสูตร เพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นในคุณภาพหลักสูตรว่า ได้มาตรฐานตามที่กำหนด ดังนั้น จึงมีการประเมินผลหลักสูตรอย่างน้อย 5 ปี เพื่อประโยชน์ดังกล่าว

ขั้นตอนในการประเมินหลักสูตร

ทาบา (Taba. 1962: 324) กล่าวว่า การประเมินผลหลักสูตรเป็นกระบวนการ ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้

1. ขั้นการวิเคราะห์และตีความวัตถุประสงค์ของหลักสูตร เพื่อให้เห็นความกระจ่างในเชิงพฤติกรรม และปฏิบัติได้จริง

2. ขั้นการคัดเลือกและสร้างเครื่องมือที่เหมาะสมสำหรับการประเมินหลักสูตร

3. ขั้นการใช้เครื่องมือที่สร้างขึ้นเพื่อประเมินผลหลักสูตรตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้

4. ขั้นการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับภูมิหลังของผู้เรียนและสภาพการสอน เพื่อนำมาประกอบในการแปลผลของการประเมิน

5. ขั้นการแปลผลการประเมิน เพื่อนำไปปรับปรุงหลักสูตรและการสอนต่อไป

ส่วน ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ (2540: 198-202) กล่าวถึงขั้นตอนในการประเมินผลว่า ในการประเมินผลหลักสูตรนั้น ผู้ประเมินผลควรมีขั้นตอนที่เป็นระบบดังต่อไปนี้ คือ

1. การกำหนดวัตถุประสงค์ของการประเมินผลหลักสูตร ผู้ประเมินหลักสูตรจะต้องกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการประเมินผลให้ชัดเจนก่อนว่า จะประเมินในส่วนใดหรือเรื่องใด ทั้งนี้ ในแต่ละเรื่อง ผู้ประเมินจะศึกษาบางส่วนในเรื่องนั้น ๆ ก็ได้

2. การวางแผนออกแบบการประเมิน โดย

   2.1 การกำหนดกลุ่มตัวอย่าง

   2.2 การกำหนดแหล่งข้อมูล

   2.3 การพัฒนาเครื่องมือและวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

   2.4 การกำหนดเกณฑ์ในการประเมิน

   2.5 การกำหนดเวลา

3. การรวบรวมข้อมูล

4. การวิเคราะห์ข้อมูล
5. การรายงานผลการประเมิน

จากขั้นตอนในการประเมินหลักสูตรที่กล่าวมาทั้งหมด สามารถสรุปขั้นตอนการประเมินหลักสูตรได้ดังนี้

1. กำหนดวัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมายในการประเมิน เป็นขั้นตอนแรกของกระบวนการในการดำเนินการประเมินผลหลักสูตร ผู้ประเมินต้องกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการประเมินให้ชัดเจนก่อนว่าจะประเมินอะไร ประเมินส่วนใด ด้วยวัตถุประสงค์อย่างไร
2. กำหนดหลักเกณฑ์วิธีการที่จะใช้ในการประเมินผล เปรียบเสมือนเข็มทิศสู่เป้าหมายของการประเมิน เกณฑ์การประเมินจะเป็นเครื่องบ่งชี้คุณภาพของหลักสูตรที่ได้รับการประเมิน การกำหนดวิธีการที่จะใช้ในการประเมินผล ทำให้สามารถดำเนินงานไปตามขั้นตอนได้อย่างราบรื่น
3. การสร้างเครื่องมือและวิธีเก็บรวบรวมข้อมูล เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผลหรือเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นสิ่งสำคัญ ที่มีผลทำให้การประเมินนั้นน่าเชื่อถือมากน้อยเพียงใดขั้นตอนการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินหรือการเก็บรวบรวมข้อมูลจึงเป็นขั้นตอนที่สำคัญ เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินหรือเก็บรวบรวมข้อมูลมีหลายอย่าง ซึ่งผู้ประเมินจะต้องเลือกใช้และสร้างอย่างมีคุณภาพ น่าเชื่อถือ และมีความเที่ยงตรงสูง
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้ประเมินต้องเก็บรวบรวมข้อมูลตามขอบเขตและระยะเวลาที่กำหนด
5. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้ประเมินจะต้องกำหนดวิธีการจัดระบบข้อมูล พิจารณาเลือกใช้สถิติในการวิเคราะห์ที่เหมาะสม แล้วจึงวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลเหล่านั้นโดยเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่ได้กำหนดไว้
6. สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลและรายงานผลการประเมิน ขั้นตอนนี้ผู้ประเมินจะมีการสรุป และรายงานผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลในเบื้องต้น ผู้ประเมินจะต้องพิจารณารูปแบบของการรายงานผลว่า ควรจะเป็นรูปแบบใด และการรายงานผลจะต้องมุ่งเสนอข้อมูลให้เห็นว่า หลักสูตรมีคุณภาพหรือไม่เพียงใด มีส่วนใดบ้างที่ควรได้รับการแก้ไข ปรับปรุงหรือยกเลิก
7. นำผลที่ได้จากการประเมินไปพัฒนาหลักสูตรในโอกาสต่อไป

สมรรถนะบุคลากรวิชาชีพสารสนเทศในศตวรรษที่ 21

วิชาชีพสารสนเทศได้รับผลกระทบโดยตรงและอย่างต่อเนื่องจากความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร นอกจากนั้น ความก้าวหน้าของการจัดการสารสนเทศบวกกับพฤติกรรมและความต้องการของผู้ใช้ที่เปลี่ยนแปลงไป ทำให้บุคลากรสารสนเทศต้องมีการพัฒนาสมรรถนะของตนเองอย่างสม่ำเสมอในสถานการณ์ที่มีการเปลี่ยนแปลงต่อเนื่องเช่นกัน

สมาคมห้องสมุดอเมริกัน (American Libraries Association. 2008: Online) ได้กล่าวถึงสมรรถนะหลักของบุคลากรสารสนเทศ หรือการผลิตบัณฑิตทางด้านสารสนเทศว่า ควรจะมีประเด็นเรื่องทั่วไปที่เกี่ยวกับวิชาชีพ แหล่งสารสนเทศ การจัดการสารสนเทศและความรู้ ความรู้และทักษะทางเทคนิค

การอ้างอิงและบริการผู้ใช้ การวิจัย การศึกษาต่อเนื่องและการศึกษาตลอดชีวิต ตลอดจนการบริหารและการจัดการ

นอกจากประเด็นเรื่องทั่วไปแล้ว ยังได้กำหนดสมรรถนะหลักของบุคลากรวิชาชีพสารสนเทศ โดยได้ให้ความสำคัญของการศึกษาเรื่องของการตลาดและผู้ใช้บริการ นอกจากนั้นยังพบว่า ในฐานะที่เป็นผู้ดำเนินการสารสนเทศ บุคลากรสารสนเทศจะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้และทักษะของนักวิจัยด้วย ในการที่จะวิจัยพัฒนางานที่ให้บริการ หรือบุคลากรสารสนเทศอาจจะเป็นผู้ช่วยวิจัยเพื่อที่จะสนับสนุนการวิจัยเฉพาะด้าน ซึ่งในประเทศไทยยังไม่ได้ให้ความสำคัญในเรื่องนี้ เพียงแต่คาดหวังให้บุคลากรสารสนเทศมีส่วนร่วมในการสนับสนุนการวิจัยของผู้ใช้บริการเท่านั้น (American Library Association. 2008: Online; Ashcroft. 2004: 82-88)

วิชาชีพสารสนเทศ (Information Professional หรือ IP) เป็นวิชาชีพที่ใช้กลยุทธ์งานสารสนเทศในอาชีพของตนเพื่อบรรลุถึงพันธกิจขององค์กร ความสำเร็จของวิชาชีพสารสนเทศจะดำเนินการในเรื่องหลัก ๆ คือ การพัฒนา การปรับใช้ การจัดการแหล่งสารสนเทศและบริการ ทั้งนี้ โดยมีเทคโนโลยีเป็นส่วนสำคัญ คือเป็นเครื่องมือขับเคลื่อนสู่ความสำเร็จตามเป้าหมาย

ปัจจุบันเทคโนโลยีเจริญก้าวหน้าอย่างก้าวกระโดยส่งผลให้มีสารสนเทศเกิดขึ้นมากมายจนกลายเป็นยุคที่สารสนเทศทะลักทะลาย ผู้ที่มีความเชี่ยวชาญในด้านการจัดการสารสนเทศจึงเป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญในองค์กรเกือบทุกประเภท ที่เข้าใจและมีการจัดการกับทุนทางปัญญาของตน (Intellectual Capital) ในฐานะเป็นผู้รวบรวม จัดระบบ จัดเก็บ และการประสานงานให้มีการเข้าถึงแหล่งสารสนเทศที่ดีที่สุดสำหรับองค์กรโดยรวม บุคคลที่มีความเชี่ยวชาญดังกล่าว จะเป็นผู้สร้างและใช้เกณฑ์มาตรฐานสำหรับจริยธรรมในการใช้สารสนเทศที่ถูกต้อง การเติบโตอย่างรวดเร็วของอินเทอร์เน็ตและการขยายตัวอย่างรวดเร็วของการสื่อสารทางอิเล็กทรอนิกส์ ตลอดจนสื่อในการจัดเก็บมีอิทธิพลในการปรับเปลี่ยนลักษณะงานและการดำเนินชีวิตของคนเป็นอย่างยิ่ง นอกจากนี้ จากการทะลักทลายของสารสนเทศดังกล่าวแล้ว ยังเป็นปัญหาอีกอย่างหนึ่ง ที่ผู้เชี่ยวชาญด้านสารสนเทศจะต้องเพิ่มบทบาทสำคัญในการกลั่นกรองให้ได้สารสนเทศที่มีคุณภาพและสามารถนำไปใช้งานได้ตามวัตถุประสงค์ ซึ่ง มานีล และเกียเซค (MaNeil; & Giesecke. 2001: Online) ได้จำแนกกลุ่มสมรรถนะสำหรับบุคคลที่จะปฏิบัติงานในวิชาชีพสารสนเทศ (Core Competencies for Information Professional) ออกเป็น 2 กลุ่ม คือ 1) สมรรถนะทางวิชาชีพสารสนเทศ และ 2) สมรรถนะส่วนตน ซึ่งจะได้กล่าวรายละเอียดของแต่ละหัวข้อ ดังต่อไปนี้

สมรรถนะที่จำเป็นสำหรับบุคลากรวิชาชีพสารสนเทศ (Core Competencies for nformation Professional)

1. สมรรถนะทางวิชาชีพสารสนเทศ ที่เกี่ยวข้องกับความรู้ของผู้ปฏิบัติงาน แหล่งสารสนเทศ การเข้าถึงแหล่งสารสนเทศ เทคโนโลยีและการจัดการ และความสามารถในการใช้ความรู้เป็นเบื้องต้นสำหรับบริการสารสนเทศที่มีคุณภาพสูงสุด มีสมรรถนะหลักอยู่ 4 ประการ ซึ่งในแต่ละประเด็นจะมีทักษะที่เฉพาะและสามารถใช้กับองค์กรสารสนเทศทุกประเภท กล่าวคือ

1.1 การจัดการสารสนเทศองค์กร

1.2 การจัดการแหล่งสารสนเทศ

1.3 การจัดการบริการสารสนเทศ

1.4 การใช้เครื่องมือและเทคโนโลยีสารสนเทศ

2. สมรรถนะส่วนตน ซึ่งเป็นเรื่องทัศนคติ ทักษะ และคุณค่าที่จะทำให้ผู้ปฏิบัติงานทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีส่วนในการพัฒนาองค์กร ผู้ใช้บริการ และวิชาชีพ สมรรถนะเหล่านี้จะต้องมีการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ สามารถแสดงถึงคุณค่าเพิ่มในการร่วมมือช่วยเหลือกันเพื่อให้การเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมมีความยืดหยุ่นและเป็นไปในทางบวก สมรรถนะหลักของวิชาชีพและในส่วนบุคคลนั้นมีอยู่ 2 สมรรถนะที่สำคัญสำหรับวิชาชีพสารสนเทศ กล่าวคือ นักวิชาชีพสารสนเทศจะเข้าใจในคุณค่าของการพัฒนาและการแบ่งปันความรู้จากการประชุมสัมมนา จากสิ่งพิมพ์และข้อตกลงในความร่วมมือทุกประเภท นอกจากนี้ วิชาชีพสารสนเทศต่างก็ตระหนักในคุณธรรมจริยธรรมของวิชาชีพ

สมรรถนะดังกล่าวนี้ เป็นเครื่องมือสำหรับความก้าวหน้าในวิชาชีพ การคัดเลือกตำแหน่งงานและการประเมิน แต่งานที่มีลักษณะเฉพาะก็อาจต้องมีสมรรถนะเฉพาะลงไปเช่นกัน อย่างไรก็ตาม บุคลากรสารสนเทศก็สามารถใช้สมรรถนะดังกล่าวในการสร้างแผนการสำหรับการเติบโตและการพัฒนาตนเอง เพื่อนร่วมงาน และองค์กรที่สังกัด

นอกจากนั้น สมรรถนะสำหรับวิชาชีพสารสนเทศยังสามารถจำแนกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

1. สมรรถนะหลัก ได้แก่ วิชาชีพสารสนเทศที่เอื้อต่อความรู้พื้นฐานของวิชาชีพ โดยการแบ่งปันการปฏิบัติการและประสบการณ์ที่ได้ผลดี การเรียนรู้อย่างต่อเนื่องเกี่ยวกับสารสนเทศบริการสารสนเทศ และการจัดการกับการปฏิบัติการในวิชาชีพของตน วิชาชีพสารสนเทศต้องปฏิบัติงานสู่ความเป็นเลิศและมีคุณธรรมจริยธรรม และมุ่งสู่คุณค่าและหลักการของวิชาชีพ

2. สมรรถนะต่อวิชาชีพ ได้แก่ การจัดการสารสนเทศองค์กร วิชาชีพสารสนเทศจะมีการจัดการสารสนเทศองค์กร โดยจัดตามลำดับขนาดจากพนักงานคนหนึ่งสู่อีกหลาย ๆ ร้อยคน องค์กรเหล่านี้อาจอยู่ในสภาพแวดล้อมใด ๆ ก็ตาม อาจเป็นห้างหุ้นส่วน สถานศึกษา สาธารณะ รัฐบาลตลอดจนองค์กรที่ไม่แสวงหากำไร วิชาชีพสารสนเทศเป็นเลิศทางด้านการจัดการผลพวงขององค์กรที่มีความเปราะบางโดยมีเทคโนโลยีเป็นส่วนในการผลักดันสู่ความสำเร็จขององค์กรบริการทางด้านห้องสมุดและสารสนเทศ

เนื่องจากการท่วมท้นของเทคโนโลยีและสารสนเทศในคลื่นลูกใหม่ วิชาชีพสารสนเทศได้รับผลกระทบอย่างมากหรือกล่าวได้ว่า วิชาชีพสารสนเทศสำลักคลื่นแห่งความเปลี่ยนแปลง การเตรียมการสำหรับความเปลี่ยนแปลงดังกล่าวเพื่อความอยู่รอดของวิชาชีพเป็นสิ่งจำเป็น เนื่องจากความเปลี่ยนแปลงในอนาคตนี้ มิใช่การเปลี่ยนแปลงแบบค่อยเป็นค่อยไปเหมือนเมื่อครั้งอดีต สิ่งที่เคยแก้ปัญหาได้สำหรับความเปลี่ยนแปลงเมื่อครั้งอดีต อาจไม่สามารถใช้วิธีการแบบเดิม ๆ ในโลกแห่งเทคโนโลยีเช่นยุคปัจจุบันได้ บทบาททางด้านการศึกษาแบบตั้งรับที่ผ่านมา ก็ไม่สามารถที่จะสนองตอบต่อบริการสารสนเทศที่ดีและการใช้วิธีการแบบเดิม ๆ เมื่อทศวรรษที่แล้ว ดังนั้น การจัดการศึกษาในหลักสูตรสารสนเทศก็จะต้องสนองตอบต่อความเปลี่ยนแปลงเหล่านั้นเช่นกัน (Abels; et al. 2003: Online)

ทั้งนี้โปรแกรมการจัดการศึกษาสำหรับวิชาชีพสารสนเทศ ก็ประสบกับความท้าทายในทุกช่วงที่มีการเปลี่ยนแปลงเช่นกัน ไม่ว่าจะเป็นด้านการบริการห้องสมุดหรือด้านสารสนเทศ ตัวอย่างเช่น ความยุ่งเหยิงซับซ้อนของกระบวนการเผยแพร่สารสนเทศในรูปสิ่งพิมพ์ก็ได้รับผลกระทบจากเรื่อง

ของเทคโนโลยี ปัจจุบันมีเครือข่ายส่งต่อสารสนเทศจากนักวิชาการผู้หนึ่งไปสู่อีกผู้หนึ่ง โดยผ่านเครือข่ายเทคโนโลยีสารสนเทศ เป็นการลดทั้งเวลาและมีการแลกเปลี่ยนสารสนเทศความรู้ระหว่างกัน ซึ่งห้องสมุดมีแหล่งสารสนเทศที่เป็นฐานข้อมูล รวมทั้งจากฐานข้อมูลเชิงพาณิชย์อื่น ๆ ที่จะเข้าร่วมสู่การเป็นเครือข่ายระหว่างประเทศ และห้องสมุดควรที่จะได้เข้าร่วมในการพัฒนาด้านระบบการสืบค้น ที่มีการออกแบบและพัฒนาร่วมกัน นับเป็นการเตรียมตัวสำหรับโปรแกรมหลักสูตรวิชาชีพสารสนเทศ

หลักสูตรสารสนเทศศึกษากับบุคลากรวิชาชีพสารสนเทศ

นักวิชาชีพสารสนเทศ ก็คือบุคลากรที่สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ ปัจจุบันได้ขยายขอบเขตมาทางด้านสารสนเทศศาสตร์ที่นอกเหนือจากบรรณารักษศาสตร์และใช้ชื่อเรียกที่แตกต่างกัน เช่น สารสนเทศศึกษา สารสนเทศศาสตร์ การจัดการสารสนเทศ เป็นต้น โดยนำหลักการใหม่ ๆ เข้ามาสู่การเรียนในหลักสูตร เนื้อหาของหลักสูตร นอกจากจะเป็นเรื่องของการจัดระบบสารสนเทศแล้ว ยังรวมเรื่องของการจัดการกับสารสนเทศเพื่อเผยแพร่ให้มีการใช้งาน ทั้งนี้เป็นความสัมพันธ์ระหว่างระบบสารสนเทศและผู้ใช้ สรุปแล้ว การศึกษาในหลักสูตรดังกล่าว เป็นการศึกษาถึงบทบาทหน้าที่ต่าง ๆ ขององค์กรและสถาบัน อย่างเช่นห้องสมุดผู้ซึ่งดูแลจัดหาระบบและบริการสารสนเทศที่บุคลากรและสังคมต้องการ นอกจากนี้ บริการสารสนเทศในความหมายที่เชื่อมโยงถึงผู้ใช้ห้องสมุดและแหล่งสารสนเทศทุกประเภท แม้เป็นการใช้สารสนเทศในสถานที่หรือเครือข่ายอิเล็กทรอนิกส์ ผู้ใช้อาจมีการพัฒนาสารสนเทศที่ใช้จนไปสู่ความรู้และปัญญา (Wisdom) ได้ หากเครือข่ายการใช้สารสนเทศนั้นเป็นเสมือนสังคม ๆ หนึ่ง (Pedley. 2001: 8-9)

จุดประสงค์ของการศึกษาในวิชาชีพสารสนเทศไม่ได้เปลี่ยนไปมากมายในรอบทศวรรษที่ผ่านมา ส่วนที่มีการเปลี่ยนแปลงก็จะเป็นด้านเนื้อหาและเทคนิค จุดประสงค์การศึกษาที่กำหนด ก็จะกำหนดไว้สำหรับผู้ที่จะเข้ามาสู่กระบวนการศึกษาในวิชาชีพนี้ว่า จะต้องพบสิ่งใด และเป็นการคัดกรองออกสำหรับผู้ที่ไม่เข้าเกณฑ์ การเรียนรู้ที่จะค้นหาสารสนเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเมื่อเวลานั้นมาถึงก็เป็นเป้าหมายหนึ่งของการจัดการศึกษาในวิชาชีพนี้ แต่ยังมีข้อถกเถียงระหว่างนักปฏิบัติและนักการศึกษาในวิชาชีพที่จะมองหาทิศทางที่จะนำไปสู่เป้าหมาย นักปฏิบัติย่อมเห็นว่าการฝึกฝนการปฏิบัติงานในวิชาชีพโดยไม่ต้องมีทฤษฎีรองรับนั้น ก็ยังคงเป็นข้อถกเถียงกันอยู่ว่าให้เป็นลักษณะการเรียนรู้จากงาน จะให้ผลในเรื่องการสร้างกรอบความเข้าใจได้ดีกว่าเรื่องของทักษะและเทคนิควิธีซึ่งอาจพ้นสมัยไปได้อย่างรวดเร็ว

ภูมิหลังทางด้านการศึกษาในวิชาชีพนี้ ก็คือการเป็นตัวกลางระหว่างความต้องการของผู้ใช้ในโลกที่มีสารสนเทศกว้างขวางขึ้น บุคลากรสารสนเทศต้องแสดงบทบาทในการเป็นนักสำรวจ การวิเคราะห์ความต้องการของผู้ใช้ การอำนวยความสะดวกต่อการใช้สารสนเทศที่หลากหลายของผู้ใช้ การกำหนดกลยุทธ์การสืบค้นที่มีประสิทธิภาพ การเป็นนักการศึกษาเป็นผู้ที่คุ้นเคยกับวรรณกรรมในหลากหลายรูปแบบ เป็นผู้จัดหาสารสนเทศ และให้บริการสารสนเทศทันสมัยสำหรับผู้ใช้บริการ

แสงสว่างแห่งความหวังของการจัดการศึกษาทางด้านสารสนเทศจะเกิดขึ้นได้นั้น ขึ้นอยู่กับความตื่นตัวต่อการเปลี่ยนแปลงที่จำเป็น และการเป็นตัวแทนของการเปลี่ยนแปลงนั้น ๆ โดยการจัดสภาพแวดล้อมทางปัญญาที่จะช่วยกระตุ้นในการวิเคราะห์ความเปลี่ยนแปลงและนำมาใช้ปฏิบัติให้เกิดผล โปรแกรมการศึกษาที่จัดขึ้นจะต้องมีการเชื่อมต่อกันอย่างต่อเนื่องและแข็งแกร่งจากวิชาชีพสู่คณาจารย์

จากสหสาขาวิชา ซึ่งความเชี่ยวชาญของคณาจารย์เหล่านั้นจะสามารถให้คำปรึกษา การเขียน การพูด การวิจัย และกิจกรรมอื่น ๆ ในวิชาชีพ และความพยายามที่สร้างสรรค์ของบุคคลใดก็จะสามารถสะท้อนกลับในบทบาทของที่ปรึกษาหรือตัวกลางแห่งความเปลี่ยนแปลงได้ (Lee; & Chuang. 1997: 17-25)

หลักสูตรสามารถสะท้อนสติปัญญาและความรับผิดชอบตัวนักศึกษาผู้ซึ่งได้รับการคัดเลือกเข้ามาศึกษาในโปรแกรมการศึกษา ความสำเร็จของกระบวนการจัดการศึกษาวัดได้จากตัวบัณฑิตที่สามารถสนองตอบต่อเป้าหมายของการจัดการศึกษา ซึ่งได้มีการขยายขอบข่ายออกไปอย่างต่อเนื่อง กิจกรรมและความสนใจของครูผู้สอน จะต้องสะท้อนถึงการเอาประโยชน์จากการค้นคว้าวิจัยนำไปสู่พัฒนาการและการสำรวจความรู้ใหม่ๆ ที่เพิ่มพูน สิ่งเหล่านี้จะเห็นเด่นชัดและปรากฏในหลักสูตร นอกจากนั้นคณาจารย์ด้านสารสนเทศควรมาจากทางศาสตร์ต่าง ๆ ได้แก่ รัฐประศาสนศาสตร์ ศาสตร์ว่าด้วยองค์กร คอมพิวเตอร์ เศรษฐศาสตร์ กฎหมาย จิตวิทยา สังคมวิทยา ปัญญาประดิษฐ์ ทฤษฎีสารสนเทศ และอื่น ๆ สาขาต่าง ๆ ที่กล่าวจะเป็นที่รวมของผู้เชี่ยวชาญที่จะเดินมาสู่เป้าหมายอันเดียวกัน เพื่อที่จะจัดหาสารสนเทศที่ถูกต้องตรงกับผู้ใช้บริการในเวลาที่เหมาะสมและรูปแบบที่ถูกต้อง เพื่อให้นักศึกษาเป็นผู้รู้สารสนเทศ (Eqbal; Sohail; & Sohail. 2010: 67-72)

นอกจากนี้ หลักสูตรจะต้องสะท้อนถึงผลกระทบต่อการปฏิวัติอิเล็กทรอนิกส์โดยการเสนอรายวิชาใหม่ที่ทันต่อการพัฒนา และการทบทวนรายวิชาที่เคยจัดการเรียนการสอนแล้วเพื่อให้สอดคล้องกับเทคโนโลยีและทฤษฎีใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้น ซึ่งจะต้องเรียนรู้เกี่ยวกับการเข้าถึงสารสนเทศ ทั้งในส่วนที่เกิดขึ้นจริงและเป็นปรัชญา ทุกส่วนของหลักสูตรและลักษณะเฉพาะจะถูกนำเสนอ ตัวอย่างเช่นทางด้านกฎหมายก็จะเป็นเรื่องของทรัพย์สินทางปัญญา กฎหมายลิขสิทธิ์ ผลกระทบของสารสนเทศและที่เกี่ยวข้อง ทางด้านเศรษฐศาสตร์ ก็เป็นเรื่องของวิธีการประเมินคุณค่าและราคาของสารสนเทศ การเชื่อมโยงของสารสนเทศกับผลผลิตที่ได้ เศรษฐศาสตร์ทางด้านอุตสาหกรรมสารสนเทศ ส่วนทางด้านสังคมวิทยาก็จะเกี่ยวกับผลกระทบของเทคโนโลยีต่อโครงสร้าง กระบวนการ และลักษณะทางสังคมของสังคมสารสนเทศ สิ่งเหล่านี้จะต้องนำมาบูรณาการสู่การเรียนรู้และเข้าใจ สำหรับทางด้านรัฐประศาสนศาสตร์ก็จะเกี่ยวกับการประเมินในเรื่องผลของสารสนเทศแห่งชาติต่อการพัฒนาในโลกที่สาม เป็นต้น ดังที่ บัคแลนด์ (Buckland. 1991: Online; 1996: Online) กล่าวว่า สารสนเทศศาสตร์ คือ สาขาวิชา 2 สาขาผนวกเข้าด้วยกัน ต่างช่วยเอื้อซึ่งกันและกันในการจัดการสารสนเทศ นั่นคือ Documentation ซึ่งใช้แทนคำว่า Blibiography เพื่อความทันสมัยในยุคนั้น มาผนวกกับ Computation ซึ่งเป็นศาสตร์ด้านคอมพิวเตอร์ โดยนำมาประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาการจัดการเอกสาร ที่กล่าวมานี้คือตัวอย่างของหลักสูตรที่มีความเป็นสหสาขาวิชา และสิ่งหนึ่งที่โปรแกรมการจัดการศึกษาต้องเผชิญคือ จะต้องประมวลสิ่งเหล่านี้ให้อยู่ในกรอบเวลาที่จะสามารถดำเนินการจัดการศึกษา การเผชิญกับสิ่งที่ไม่แน่นอน การตอบสนองต่อสิ่งที่มีความยืดหยุ่นสูง และนวัตกรรมที่เข้ามาในระยะเพียงสั้น ๆ สิ่งเหล่านี้ต้องเอาเข้ามาพิจารณาในการจัดการศึกษาทางด้านสารสนเทศ

ส่วนที่เป็น “แกน” ของสาขาวิชาสารสนเทศศึกษายังคงเป็นเรื่องการบริการ การเข้าถึงแกนดังกล่าวรวมถึงความเข้าใจและวิธีการซักถามในงานบริการตอบคำถาม สารสนเทศที่เกิดขึ้นและเผยแพร่ไปยังสถาบันสารสนเทศอย่างไร ผู้ใช้ต้องการสารสนเทศอะไรและในรูปแบบใด ความเข้าใจในทฤษฎี

ของการรวบรวม สร้าง และจัดระบบสารสนเทศสำหรับการใช้ในหลากหลายรูปแบบ และเทคนิควิธีการทางบรรณานุกรมและการสืบค้น รวมถึงการสืบค้นสารสนเทศทางออนไลน์ และเรื่องของแหล่งสารสนเทศอ้างอิงเบื้องต้นและการบริการ นอกเหนือจากนั้น ความเข้าใจในเทคนิคการจัดการ รวมถึงการใช้งานวิจัยที่มีคุณค่า ความสามารถในการวิเคราะห์ ประเมินประเด็นย่อยและระบบในบริบทของประสิทธิภาพและการสนองตอบโดยรวมจากความรู้ที่เป็นแกนเหล่านี้ บัณฑิตก็จะสามารถเตรียมพร้อมเข้าสู่วิชาชีพได้ในหลากหลายมิติทางสารสนเทศ

หลายปีที่ผ่านมา พัฒนาการต่อหลักสูตรบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ได้เกิดขึ้นหลากหลาย สามารถสรุปได้ 2 ประเด็นคือ 1) ความพยายามที่จะแยกบรรณารักษศาสตร์ออกจากสารสนเทศศาสตร์ และ 2) ความพยายามที่จะบูรณาการสองศาสตร์นี้เข้าด้วยกัน ซึ่งในประเด็นหลังนี้ค่อนข้างจะยาก เนื่องจากมีทั้งในด้านทฤษฎีและทางด้านปฏิบัติเข้ามาเกี่ยวข้อง ในระดับปฏิบัติการในสาขาอื่น เช่น สาขาคอมพิวเตอร์และการจัดการ จะมีความเชี่ยวชาญกว่าอย่างชัดเจนในเรื่อง การกำหนดสมรรถนะทั่วไปของวิชาชีพสารสนเทศมากกว่าโปรแกรมวิชาห้องสมุดและบริการสารสนเทศ นี่เป็นจุดที่จะนำมาวิเคราะห์พิจารณา เนื่องจากการเน้นการบริการเป็นจุดเน้นของสาขาวิชานี้ แต่ในสาขาอื่น ๆ จะขาดจุดนี้ ต่อการใส่ใจในเรื่องนี้ ได้มีการร่วมอภิปรายและแสดงความคิดเห็นของบรรณารักษ์และนักสารสนเทศหลายท่านที่เป็นระดับผู้นำในวงการนี้ ได้กล่าวแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับอนาคตของการจัดการศึกษาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ ได้เปิดเผยถึงจุดประสงค์ของเนื้อหาสำหรับระดับปริญญาตรีว่า ควรจะเน้นในเรื่องของการให้การศึกษากับบรรณารักษ์ผู้ซึ่งจะต้องมีจิตสำนึกที่จะเป็นส่วนหนึ่งในวิชาชีพสารสนเทศ มีความเข้าใจกว้าง ๆ ในจุดประสงค์และเป้าหมายหลักของวิชาชีพในภาพรวม และความสำนึกรับผิดชอบต่อส่วนรวมที่เกี่ยวข้องกับการใช้ความรู้ทางวิชาชีพ ทั้งนี้พบว่า มีความเห็นร่วมกันในเรื่องความต้องการในการเพิ่มการเน้นในทฤษฎีการสื่อสารของมนุษย์ กระบวนการและการปฏิบัติ สภาพแวดล้อมทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับบทบาทหน้าที่ของวิชาชีพ ความต้องการและทรัพยากรสารสนเทศที่ชุมชนมี และเพิ่มความใส่ใจในระบบสารสนเทศ เนื่องจากภาพลักษณ์ในวิชาชีพสารสนเทศไม่ได้ปรากฏอยู่แต่ในสถาบันบริการสารสนเทศเท่านั้น แต่ยังปรากฏอยู่นอกสถาบันและวงการวิชาชีพอื่นอีกด้วย ตลอดจนยังสร้างความแตกต่างระหว่างผู้แสวงหาสารสนเทศ ซึ่งมีการเข้าถึงสารสนเทศผ่านช่องทางต่าง ๆ ได้แก่ การรับบริการจากโต๊ะบริการอ้างอิง การเข้าถึงโดยผ่านทางโทรศัพท์ ซีดีรอม เครือข่ายท้องถิ่น ดาวเทียม หรือแม้แต่กระบวนการสืบค้นซึ่งจบลงที่หนังสือ วัสดุย่อส่วน วีดิทัศน์ เทปคาสเซท แผ่นดิสก์ เคเบิลทีวี ไฮเปอร์มีเดีย สารสนเทศที่พิมพ์จากคอมพิวเตอร์ หรือจากหน้าจอ (Day. 1997: 31-52)

บรรณารักษ์หรือนักสารสนเทศจัดเป็นผู้ที่ได้รับการศึกษาอบรมในการเข้าถึงสารสนเทศในทุกรูปแบบ แต่สารสนเทศที่พ้นสมัยจะเป็นปัญหาใหญ่ที่สุดที่ทุกคนต้องเผชิญในวิชาชีพ ไม่ว่าจะเป็นบัณฑิตจบใหม่หรือผู้มีประสบการณ์มาแล้ว ความจำเป็นที่จะต้องทำให้ความรู้และทักษะเป็นปัจจุบัน จะทำให้บทบาทการปฏิบัติงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นหนึ่งในกระบวนการเรียนรู้ตลอดชีวิตของนักศึกษาและนักปฏิบัติที่จะตระหนักร่วมกัน จะต้องมีการพัฒนากลยุทธ์เพื่อจะส่งผ่านโปรแกรมลักษณะนี้ให้เป็นความนิยมที่เป็นปัจจุบัน

อนาคตของการพัฒนาหลักสูตรในโรงเรียนบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์

ในการเตรียมบุคลากรเพื่อการทำงานในศตวรรษที่ 21 จะต้องมีการสร้างสมดุลระหว่างหลักสูตรแกนหลักและองค์ประกอบอื่น ๆ ก็น่าจะได้นำมาพิจารณาร่วมด้วยเพื่อสนองตอบต่อความต้องการของผู้คนที่เปลี่ยนไป ไม่ว่าจะเป็นสารสนเทศที่เกี่ยวกับการค้นหาโลกใหม่สำหรับของเด็กก่อนวัยเรียน การค้นหาสารสนเทศของนักวิจัยทางการแพทย์ที่ต้องการสารสนเทศในการช่วยเหลือชีวิตผู้คน และความต้องการสารสนเทศของผู้สูงอายุที่ต้องการสารสนเทศเพื่อที่จะมาจัดการกับปัญหาในชีวิตประจำวัน หรือนักศึกษามหาวิทยาลัยที่ต้องการความช่วยเหลือในการค้นหางานเขียนเพื่อประกอบการทำรายงาน หรือนักธุรกิจ/ผู้บริหารระดับสูงที่ต้องการสารสนเทศที่เป็นรายละเอียดเกี่ยวกับการตลาดเพื่อใช้ในการตัดสินใจ หรือนักกฎหมายต้องการสารสนเทศโดยย่อที่เป็นคำฎีกาในอดีตเพื่อต่อสู้ให้ลูกความอย่างมีประสิทธิภาพ หรือผู้อพยพมีความต้องการเรียนรู้ภาษาใหม่ของถิ่นฐานที่อยู่ใหม่ หรือแม้แต่ผู้ใหญ่ที่มีความเพียรพยายามที่จะอ่านออกเขียนได้ ดังนั้น ทัศนคติของคนกลุ่มต่าง ๆ เหล่านี้ต่อการรับบริการสารสนเทศ จึงควรจะเป็นภาพสะท้อนที่ปรากฏในหลักสูตรที่จะสร้างขึ้น

ดังที่ ไนส์บิต (Naisbitt. 1984: 23) ได้กล่าวว่า มนุษย์กำลังตกอยู่ในช่วงเวลาแห่งการเปลี่ยนแปลง ไม่มีใครรู้ว่าจะเกิดอะไรขึ้นในอนาคต สำหรับวิชาชีพสารสนเทศก็เช่นเดียวกันกำลังเผชิญภาวะดังกล่าวเช่นกัน ปัจจุบันวิชาชีพสารสนเทศต้องการนักสารสนเทศหรือบรรณารักษ์รุ่นใหม่ที่มีการศึกษา มีคุณธรรม และมีทักษะด้านเทคโนโลยี เพื่อสามารถจัดบริการห้องสมุดและสารสนเทศที่เน้นการใส่ใจบริการแก่ประชาชนในสภาพแวดล้อมที่มีความซับซ้อนมากขึ้นกว่าสมัยก่อน รวมทั้งความพยายามในการสร้างศักยภาพของวิชาชีพโดยโรงเรียนบรรณารักษศาสตร์จะยังคงเน้นปรัชญาและแนวคิดของการเข้าถึงสารสนเทศ โดยยังสามารถยืนหยัดในการเรียนการสอนในวิชาชีพสารสนเทศมากกว่าการอบรมฝึกฝนงานเทคนิคเท่านั้น

หลักสูตรสารสนเทศศึกษาในศตวรรษที่ 21

ปัจจุบันมักจะมีการพูดถึงเรื่องความเปลี่ยนแปลงที่กำลังจะมาถึงและที่มาถึงแล้วสู่ห้องสมุดและวงการศึกษาทางด้านสารสนเทศศึกษา บางท่านกล่าวชื่นชมในความเปลี่ยนแปลงนั้น บางท่านก็แสดงความคิดเห็นในทางลบต่อความเปลี่ยนแปลงดังกล่าว และบางส่วนก็ให้ย้อนระลึกถึงความรู้สึกที่มีความสำคัญ มีคุณค่าในอดีตและความท้าทายที่สำคัญในอนาคต ดังนั้น ในการกล่าวถึงอนาคตการศึกษาของบรรณารักษ์หรือนักสารสนเทศในอนาคต ก็มิใช่เรื่องที่จะทำได้ง่าย เนื่องจากต้องมีการทบทวนและแก้ไขให้สอดคล้องกับสภาวะแวดล้อม อีกทั้งยังต้องมองย้อนกลับไปสู่อดีตอีกด้วย ตลอดเวลาที่ผ่านมา การวิจัยและการศึกษาทางด้านบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์มีส่วนช่วยสังคมเพื่อรองรับต่อความเปลี่ยนแปลงอันรวดเร็วทางด้านการจัดการความรู้ จากยุคสังคมอุตสาหกรรมสู่ยุคสังคมสารสนเทศ ซึ่งมหาวิทยาลัยวูฮัน (Wuhan University) และ มหาวิทยาลัยอิลลินอยส์ (University of Illinois) ที่มีประวัติการจัดการศึกษาอันยาวนานและลุ่มลึกทางด้านวิธีการปฏิบัติ และการจัดการศึกษาทางด้านห้องสมุดวิจัยและห้องสมุดมหาวิทยาลัย รวมทั้งยังมีการผลิตอาจารย์ผู้สอนบรรณารักษศาสตร์ ซึ่งในเวลาต่อมาก็คือ สารสนเทศศาสตร์ในมหาวิทยาลัยแห่งการวิจัย ซึ่งนับได้ว่ามีผลกระทบต่อความเปลี่ยนแปลงทางด้านการจัดการศึกษาบรรณารักษศาสตร์ และด้านห้องสมุดเป็นอย่างมาก โดยมหาวิทยาลัยทั้งสองแห่งนี้ ก็ยังคงดำเนินภารกิจดังกล่าวอย่างต่อเนื่อง ต่อมาในปี ค.ศ. 2009 คณะวิชาการจัดการสารสนเทศแห่งมหาวิทยาลัยวูฮัน (Wuhan's School of Information Management) ได้เป็นตัวแทนของประเทศจีนเข้าร่วมกับเครือข่ายความร่วมมือระหว่างโรงเรียนสารสนเทศ

ศาสตร์ (iSchool Consortium) ทั่วโลก ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีโรงเรียนชั้นนำทางด้านสารสนเทศศาสตร์กว่า 25 แห่ง และโรงเรียนเหล่านี้มีประวัติความเป็นมาอันยาวนานในการจัดโปรแกรมการศึกษาทางด้านบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ ที่มีการจัดการศึกษาถึงระดับปริญญาเอกอีกด้วย นอกจากนั้น ยังมีโปรแกรมการวิจัยที่มุ่งเน้นให้ความสำคัญกับคน สารสนเทศและเทคโนโลยี โรงเรียนสารสนเทศศาสตร์หลายแห่งมีบทบาทในการส่งเสริมด้านวิชาการ เช่น มีการผลิตวารสาร วิชาการระดับแนวหน้า มีการวางแผนเกี่ยวกับหลักสูตรบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์เพื่อรองรับกับความเปลี่ยนแปลงในอนาคตอีกด้วย ปัจจุบันมีการประชุมตกลงร่วมกันของเครือข่าย ซึ่งประกอบด้วยมหาวิทยาลัยที่เป็นหลัก 3 แห่ง คือ มหาวิทยาลัยวูฮัน (Wuhan University) มหาวิทยาลัยพิทท์สเบิร์ช (Pittsburgh University) และ มหาวิทยาลัยอิลลินอยส์ (University of Illinois) โดยมีคณบดีของ School of Information, University of Washing เป็นประธานเครือข่าย กลุ่มเครือข่ายดังกล่าว มีการจัดประชุมในทุก 2 สัปดาห์ เพื่อดำเนินการโครงการพิเศษเพื่อการพัฒนาการเรียนรู้ของโรงเรียนสารสนเทศศาสตร์ และจัดการประชุมสามัญประจำปี (Unsworth. 2010: Online)

ความท้าทายที่สำคัญอีกประการหนึ่งสำหรับการจัดการศึกษาทางด้านสารสนเทศศึกษาหรือบรรณารักษศาสตร์ในอนาคต ก็คือ การคงไว้ซึ่งเอกลักษณ์ของโรงเรียนสารสนเทศศาสตร์หรือการยืนยันถึงความสำคัญของวิชาชีพสารสนเทศ การต่อสู้และยืนหยัดในเครือข่ายความร่วมมือของโรงเรียนสารสนเทศศาสตร์ นอกจากนั้น ยังมีความท้าทายจากวิชาชีพสารสนเทศเอง เช่นเดียวกับโลกแห่งห้องสมุดที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในการปฏิบัติงาน ซึ่งก็กระทบถึงหลักสูตรด้วย ปัจจุบันพบว่า ช่องว่างคือ ทฤษฎีทางวิชาการและการวิจัยที่สอนเป็นแบบหนึ่ง แต่ในการปฏิบัติงานของห้องสมุดเป็นอีกแบบหนึ่ง และตลาดแรงงานในโลกแห่งความเป็นจริงต้องการบุคลากรอีกแบบหนึ่ง ทำให้บัณฑิตที่จบการศึกษาไม่สามารถสนองตอบความต้องการของสังคมได้ ดังเสียงสะท้อนจากบรรณารักษ์ที่กล่าวว่า "ในภาคส่วนของการจัดการศึกษาสารสนเทศศาสตร์ เหมือนอยู่บนหอคอยงาช้าง ซึ่งได้ชี้ให้เห็นความแตกแยกระหว่างทฤษฎีและการปฏิบัติที่ฝังรากอยู่ในรูปแบบของมหาวิทยาลัย" ทั้งนี้พบว่า องค์กรวิชาชีพมักมองบทบาทของตนว่า เป็นผู้กำหนดทิศทางการจัดการศึกษาว่าจะเดินไปข้างหน้าอย่างไร ในขณะเดียวกัน องค์กรวิชาชีพก็จะต้องปฏิรูปตนเองตามความเปลี่ยนแปลงของสังคมด้วย

หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสารสนเทศศึกษา ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ปัจจุบันศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับสารสนเทศมีการพัฒนาและเพิ่มปริมาณขึ้นอย่างมากมายและรวดเร็ว ทั้งนี้เป็นผลมาจากพัฒนาการ และความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศ อันส่งผลให้เกิดการทะลักทลายของสารสนเทศ (Information explosion) ทั้งจำนวนที่เพิ่มขึ้นอย่างมากมาย และมีรูปแบบที่เปลี่ยนแปลงไป ทั้งสิ่งพิมพ์ สื่อโสตทัศน์ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ โดยเฉพาะในรูปแบบของสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ทำให้การรวบรวม จัดเก็บ และการให้บริการเพิ่มขึ้นในวงกว้าง และมีความสลับซับซ้อนยิ่งขึ้น กอปรกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2599) ได้กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาคนสู่สังคมแห่งการเรียนรู้

ตลอดชีวิตอย่างยั่งยืน มุ่งเตรียมความพร้อมรับกับการเปลี่ยนแปลง โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพคนไทยทุกช่วงวัยให้มีภูมิคุ้มกัน เพื่อเข้าสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยยึกหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาเสริมสร้างศักยภาพของคนในทุกมิติให้มีความพร้อม ทั้งด้านร่างกายที่สมบูรณ์แข็งแรง มีสติปัญญาที่รอบรู้และมีจิตใจที่สำนึกในคุณธรรม จริยธรรม มีความเพียร และรู้คุณค่าความเป็นไทย มีโอกาสและสามารถเรียนรู้ตลอดชีวิต ควบคู่กับการเสริมสร้างสภาพแวดล้อมในสังคม และสถาบันทางสังคมให้เข้มแข็งและเอื้อต่อการพัฒนาคน รวมทั้งส่งเสริมการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นให้เข้มแข็งและสามารถสร้างภูมิคุ้มกันให้คนในชุมชนและเป็นพลังทางสังคมในการพัฒนาประเทศ

การเปลี่ยนแปลงรวมทั้งยุทธศาสตร์การพัฒนาคนสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างยั่งยืนดังกล่าว จะสามารถบรรลุเป้าหมายได้ จำเป็นต้องอาศัยบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในเรื่องของแหล่งการรวบรวม การจัดเก็บ การค้นคืน และให้บริการสารสนเทศ โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ หลักสูตรนี้จึงมุ่งเน้นการผลิตบัณฑิตที่มีความรู้ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดการและบริการสารสนเทศ โดยมีการบูรณาการและเชื่อมโยงทฤษฎีสู่การปฏิบัติมากยิ่งขึ้น เพื่อตอบสนองสภาพแวดล้อมทางสารสนเทศที่เปลี่ยนแปลงไป และเพื่อเตรียมก:รพัฒนาคนสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างยั่งยืนได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ (มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์. 2555: 7-8)

วัตถุประสงค์ของหลักสูตร

หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสารสนเทศศึกษา มีวัตถุประสงค์ในการผลิตบัณฑิตให้มีคุณลักษณะดังต่อไปนี้

1. มีคุณธรรมจริยธรรมทางวิชาชีพ และจิตสำนึกความรับผิดชอบต่อสังคม
2. มีทักษะการรู้สารสนเทศเพื่อพัฒนาตนเองและผู้อื่นให้สามารถเรียนรู้ได้ตลอดชีวิต
3. มีความรู้ความสามารถในการจัดการสารสนเทศในองค์กรต่างๆ โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่เหมาะสม

โครงสร้างหลักสูตรสารสนเทศศึกษา

โครงสร้างหลักสูตร รวมไม่น้อยกว่า 129 หน่วยกิต จำแนกเป็น 3 หมวด คือ หมวดวิชาศึกษาทั่วไป หมวดวิชาเฉพาะด้าน และหมวดวิชาเลือกเสรี ดังนี้

1. หมวดวิชาศึกษาทั่วไป

1.2 กลุ่มภาษา	ไม่น้อยกว่า 9 หน่วยกิต
1.2.1 ภาษาไทย	ไม่น้อยกว่า 3 หน่วยกิต
1.2.2 ภาษาอังกฤษ	ไม่น้อยกว่า 6 หน่วยกิต
1.3 กลุ่มวิชาวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และเทคโนโลยี	ไม่น้อยกว่า 6 หน่วยกิต
1.4 กลุ่มวิชาศิลปศาสตร์	ไม่น้อยกว่า 15 หน่วยกิต
รวมไม่น้อยกว่า 30 หน่วยกิต	

2. หมวดวิชาเฉพาะด้าน

2.1 วิชาภาษาอังกฤษบังคับ	6 หน่วยกิต

2.2 วิชาพื้นฐานเฉพาะด้าน 12 หน่วยกิต
2.3 วิชาเอกบังคับ 39 หน่วยกิต
2.4 วิชาเอกเลือกไม่น้อยกว่า 30 หน่วยกิต
2.5 วิชาเสริมสร้างประสบการณ์ 6 หน่วยกิต

รวมไม่น้อยกว่า 93 หน่วยกิต

3. หมวดวิชาเลือกเสรี **รวมไม่น้อยกว่า 6 หน่วยกิต**

แผนการเรียนหลักสูตรสารสนเทศศึกษา

ชั้นปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1		**ชั้นปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2**	
วิชาศึกษาทั่วไป		**วิชาศึกษาทั่วไป**	
มศว 111 ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร หรือ	3(2-2-5)	มศว 251 มนุษย์กับสังคม	3(2-2-5)
มศว 112 วรรณกรรมไทยปริทรรศน์		มศว 252 สุนทรียศาสตร์เพื่อชีวิต	3(2-2-5)
มศว 141 ทักษะการรู้สารสนเทศ	3(2-2-5)	มศว 142 วิทยาศาสตร์เพื่อการพัฒนา คุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อม	3(2-2-5)
มศว 151 การศึกษาทั่วไปเพื่อพัฒนามนุษย์	3(2-2-5)		
วิชาพื้นฐานเฉพาะด้าน		**วิชาพื้นฐานเฉพาะด้าน**	
สศ 101 วิชาชีพสารสนเทศกับสังคม	3(2-2-5)	สศ 103 การสื่อสารในงานสารสนเทศ	3(2-2-5)
สศ 102 การศึกษาผู้ใช้	3(2-2-5)	**วิชาเอกบังคับ**	
สศ 142 เทคโนโลยีเพื่อการจัดการสารสนเทศ	3(2-2-5)	สศ 111 การพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศ	3(2-2-5)
		วิชาเอกเลือก 3 หน่วยกิต	
รวม 18 หน่วยกิต		**รวม 18 หน่วยกิต**	

ชั้นปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1		**ชั้นปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2**	
วิชาศึกษาทั่วไป		**วิชาศึกษาทั่วไป**	
มศว 121 ภาษาอังกฤษเพื่อประสิทธิภาพการสื่อสาร 1 หรือ	3(2-2-5)	มศว 122 ภาษาอังกฤษเพื่อประสิทธิภาพการสื่อสาร 2 หรือ	3(2-2-5)
มศว 123 ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารนานาชาติ		มศว 124 ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารนานาชาติ 2	
วิชาเฉพาะบังคับภาษาอังกฤษ		**วิชาเฉพาะบังคับภาษาอังกฤษ**	
อก 201 ภาษาอังกฤษเฉพาะทาง 1	3(2-2-5)	อก 203 ภาษาอังกฤษเชิงวิชาการ 1	3(3-0-6)
วิชาเอกบังคับ		**วิชาเอกบังคับ**	
สศ 112 การทำรายการทรัพยากรสารสนเทศ	3(2-2-5)	สศ 221 บริการอ้างอิงและสารสนเทศ	3(2-2-5)
สศ 212 การจัดระบบทรัพยากรสารสนเทศ	3(2-2-5)	สศ 241 การออกแบบและพัฒนาเว็บ	3(2-2-5)
สศ 222 การค้นคืนสารสนเทศ	3(2-2-5)		
วิชาเอกเลือก 3 หน่วยกิต		**วิชาเอกเลือก** 6 หน่วยกิต	
รวม 18 หน่วยกิต		**รวม 18 หน่วยกิต**	

ชั้นปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 1		ชั้นปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2	
วิชาศึกษาทั่วไป (เลือก)	3(2-2-5)	**วิชาศึกษาทั่วไป (เลือก)**	3(2-2-5)
วิชาเอกบังคับ		**วิชาเอกบังคับ**	
สศ 301 การวิจัยพื้นฐานสำหรับวิชาชีพสารสนเทศ	3(2-2-5)	สศ 342 การพัฒนาห้องสมุดดิจิทัล	3(2-2-5)
สศ 331 การจัดการองค์กรสารสนเทศ	3(2-2-5)	สศ 361 การศึกษาประเด็นปัญหาปัจจุบัน	3(1-2-6)
สศ 341 ฐานข้อมูลเบื้องต้น	3(2-2-5)		
วิชาเอกเลือก 6 หน่วยกิต		**วิชาเอกเลือก** 6 หน่วยกิต	
		วิชาเลือกเสรี 3 หน่วยกิต	
รวม 18 หน่วยกิต		**รวม 18 หน่วยกิต**	

ชั้นปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 1	ชั้นปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 2	
วิชาเสริมสร้างประสบการณ์	**วิชาเอกบังคับ**	
(เลือก 1 รายวิชา)	สศ 443 โปรแกรมคอมพิวเตอร์ในงานสารสนเทศ	3(2-2-5)
	สศ 451 สัมมนาสารสนเทศศึกษา	3(1-3-5)
	วิชาเอกเลือก 6 หน่วยกิต	
	วิชาเลือกเสรี 3 หน่วยกิต	
รวม 6 หน่วยกิต	**รวม 15 หน่วยกิต**	

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในต่างประเทศ

งานวิจัยในต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการประเมินหลักสูตรสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์/สารสนเทศศาสตร์/สารสนเทศศึกษา มีดังนี้

ปาลโวลก์ยีและโทธ (Palvolgyi; & Toth. 1996: Online) เสนอรายงานการศึกษาเกี่ยวกับโปรแกรมการเรียนในภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศึกษาของวิทยาลัยเบอร์เซนยี (Berzsenyi College) ซึ่งเป็นภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ฯ ที่ใหญ่ที่สุดในประเทศฮังการี ผลการศึกษาระบุถึงปัญหาและจุดอ่อนของการจัดการศึกษาในสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศึกษา และโอกาสในการพัฒนาและปรับปรุงให้ทันสมัย

วิลสัน (Wilson. 2001: Online) เสนอรูปแบบกระบวนการพัฒนาหลักสูตรและกิจกรรมการเรียนการสอนในสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศึกษา โดยยึดหลักการพื้นฐานใน 4 ด้าน คือ เนื้อหาสารสนเทศ (Information content) ระบบสารสนเทศ (Information systems) คน (People) และ

องค์กร (Organizations)

บรอนสไตน์ (Bronstein. 2007: Online) ศึกษาแนวโน้มของสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ (LIS) ซึ่งได้รับผลกระทบจากการถือกำเนิดของอินเทอร์เน็ต โดยวิเคราะห์จากรายละเอียดของรายวิชาในหลักสูตรของโรงเรียนบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ทั่วโลก จำนวน 30 รายวิชา ที่เผยแพร่บนเว็บไซต์ ด้วยหลักการพื้นฐาน 5 ด้านของวิลสัน (Wilson's map of Information Science) ดังนี้คือ เนื้อหาสารสนเทศ (Information content) ระบบสารสนเทศ (Information systems) คน (People) องค์กร (Organizations) และนโยบาย (Policy) โดยใช้วิธีวิจัยแบบวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ สามารถผสมผสานเนื้อหาวิชาบรรณารักษศาสตร์ที่เป็นพื้นฐานดั้งเดิม สารสนเทศศาสตร์ และสารสนเทศศึกษาเข้าด้วยกันได้อย่างดี แต่ยังไม่ปรากฏว่ามีกิจกรรมการส่งเสริมนิสิตให้มีทักษะทางสังคม

ยังฮี อัน และ ชอย (Younghee; Ahn; & Choi. 2012: 348-364) ศึกษาวิเคราะห์กระบวนการเปลี่ยนแปลงในห้องสมุดประเทศเกาหลีและหลักสูตรสารสนเทศศาสตร์ รวมทั้ง ทำการประเมินหลักสูตรที่ใช้อยู่ โดยใช้วิธีการสำรวจการรับรู้ของบรรณารักษ์ และสำรวจความต้องการสำหรับหลักสูตรใหม่ รายวิชาบังคับ และรายวิชาเลือกสำหรับหลักสูตรปริญญาตรีในสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ทั่วโลก รวมทั้งประเทศเกาหลีและประเทศสหรัฐอเมริกา การศึกษามี 5 ขั้นตอน คือ 1) ตรวจสอบข้อมูลพื้นฐานของหลักสูตรบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์ 2) ค้นหาหลักสูตรบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์จากเว็บไซต์และสัมภาษณ์ทางโทรศัพท์ 3) ศึกษาวิเคราะห์หลักสูตรบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ที่มีนักศึกษาจบการศึกษาแล้วจากวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 4) การประเมินผลการฝึกปฏิบัติของหลักสูตรโดยการสำรวจจากบรรณารักษ์ และ 5) สำรวจความต้องการสำหรับหลักสูตรใหม่ นอกจากนี้ การศึกษาครั้งนี้ยังวิเคราะห์กระบวนการเปลี่ยนแปลงของหลักสูตรโดยการตรวจสอบหลักสูตรในช่วง 20 ปีที่ผ่านมา ผลการศึกษา พบว่า 1) สิ่งสำคัญอันดับแรกที่ใช้ในการตัดสินใจนั้นมาจากข้อมูลของคณะ 2) มีหลักสูตรใหม่เพิ่มมากขึ้น โดยมีความหลากหลายและมีความเฉพาะ 3) ในรอบสามปีที่ผ่านมา พบว่า หลักสูตรที่มีความสมบูรณ์มีเพียงร้อยละ 50 ของมหาวิทยาลัย 10 แห่ง 4) บรรณารักษ์ส่วนใหญ่ร้อยละ 90 เห็นด้วยในระดับมากว่าหลักสูตรควรมีการฝึกปฏิบัติหรือฝึกภาคสนาม 5) สิ่งที่ต้องการมากที่สุดสำหรับหลักสูตรใหม่ คือ การฝึกปฏิบัติในการจัดการระบบและการจัดการทรัพยากรเว็บห้องสมุด การวางแผนการตลาดและการประเมิน การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อจัดการทรัพยากรสารสนเทศดิจิทัล สารสนเทศและการสื่อสารในยุคดิจิทัล

ตูเฟล คาน และ มามูด (Tufail Khan; & Mahmood. 2013: Online) ศึกษาหลักสูตรบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ที่เปิดสอนในประเทศปากีสถาน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบหลักสูตรของโรงเรียนบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษา ประเทศปากีสถาน ผู้วิจัยมุ่งเน้นศึกษากับกลุ่มคนซึ่งอยู่ในโรงเรียนสอนบรรณารักษศาสตร์ รวบรวมข้อมูลโดยใช้วิธีการสัมภาษณ์ทางโทรศัพท์ และใช้ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ รวมทั้งการเก็บข้อมูลจากการเยี่ยมชมโรงเรียนสอน

บรรณารักษและสารสนเทศศาสตร์โดยตรง ผลการศึกษาพบว่า ชื่อของหลักสูตรบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์มีความแตกต่างมากที่สุด กล่าวคือ ชื่อของหลักสูตรไม่ซ้ำกันมากที่สุด การศึกษาครั้งนี้ช่วยให้การออกแบบหลักสูตรบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์เป็นไปตามความต้องการของตลาดงานและสังคม และทำให้ทราบถึงลำดับของโรงเรียนที่มีหลักสูตรบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์เมื่อเทียบกับอันดับของโลก ซึ่งจะช่วยให้โรงเรียนได้รับมาตรฐานสากล ขณะที่อันดับของโรงเรียนก็มีส่วนช่วยให้ชื่อของหลักสูตรน่าสนใจในการเลือกเข้าศึกษา

จอห์นสตันและวิลเลียมส์ (Johnston; & Williams. 2015: Online) ศึกษาความต้องการผู้เชี่ยวชาญด้านห้องสมุดหรือบรรณารักษ์วิชาชีพในประเทศกาตาร์ ว่าควรมีทักษะและความรู้อะไรบ้างเพื่อนำไปพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนในสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์ และสารสนเทศศึกษาให้สามารถตอบสนองความต้องการของตลาดงานในประเทศกาตาร์ รวมทั้งนำไปพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมบรรณารักษ์วิชาชีพของระดับประเทศ เครื่องมือวิจัยที่ใช้คือ แบบสำรวจ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้คือ บรรณารักษ์วิชาชีพ นิสิตสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ และผู้บริหารห้องสมุด (Library managers) ในประเทศกาตาร์ รวมทั้งหมด 109 คน ผลการวิจัยพบว่า ในอนาคต ลักษณะงานที่โดดเด่นเป็นที่ต้องการของตลาดงานมาก คือ 1) งานที่เน้นการบริการผู้ใช้ ได้แก่ บรรณารักษ์วิจัย (Research librarians) บรรณารักษ์บริการสารสนเทศ (Information service librarians) และบรรณารักษ์เชี่ยวชาญเฉพาะสาขาวิชา (Subject librarians) 2) งานด้านเทคนิค ได้แก่ บรรณารักษ์วิเคราะห์สนเทศ (Cataloguers) บรรณารักษ์สารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic resource librarians) และบรรณารักษ์ระบบ (System librarians)

จากการศึกษางานวิจัยในต่างประเทศสามารถสรุปได้ว่า ส่วนใหญ่จะศึกษาในประเด็นปัญหาการจัดการศึกษาและการพัฒนาหลักสูตร รูปแบบการพัฒนาหลักสูตร การออกแบบหลักสูตร แนวโน้มของสาขาวิชาซึ่งมีผลกระทบต่อหลักสูตร รวมทั้งทักษะและความรู้ซึ่งเป็นที่ต้องการของตลาดงานและสังคม

งานวิจัยในประเทศ

งานวิจัยในประเทศที่เกี่ยวข้องกับการประเมินหลักสูตรสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์/สารสนเทศศาสตร์/สารสนเทศศึกษา ส่วนใหญ่เป็นงานวิจัยที่ประเมินผลหลักสูตรหรือติดตามผลคุณภาพของผู้สำเร็จการศึกษาในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์ หรือบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ หรือสารสนเทศศาสตร์ ซึ่งมีการวิจัยในสถาบันการศึกษาต่าง ๆ อย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี พ.ศ. 2518 เป็นต้นมา สำหรับการศึกษาในครั้งนี้ จะประมวลเฉพาะงานวิจัยตั้งแต่ปี พ.ศ. 2535 เป็นต้นมา เนื่องจากในปีดังกล่าว นับว่าเป็นจุดเริ่มต้นที่สาขาวิชานี้ได้รับผลกระทบจากความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งมีผลต่อหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนที่เคยมีมาในรูปแบบเดิม รวมทั้ง ชื่อสาขาวิชาที่ต้องปรับเปลี่ยนไปเช่นกัน เพื่อให้ทันสมัยและรองรับความต้องการของตลาดงาน จึงขอนำเสนองานวิจัยในประเทศไทยที่เกี่ยวข้องตามลำดับ ดังนี้

กันยารัตน์ ดัดพันธุ์ (2542) ศึกษาสถานภาพการทำงานของบัณฑิตบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีการศึกษา 2536-2539 ผลการวิจัยพบว่า บัณฑิตและมหาบัณฑิตส่วนใหญ่ทำงานในตำแหน่งบรรณารักษ์ และทำงานในห้องสมุดมหาวิทยาลัยเป็นจำนวนสูงสุด

บัณฑิตส่วนใหญ่ทำงานสังกัดหน่วยงานเอกชน ในขณะที่มหาบัณฑิตส่วนใหญ่ทำงานสังกัดหน่วยงานราชการ บัณฑิตและมหาบัณฑิตจำนวนสูงสุดได้รับเงินเดือน 8,001-12,000 บาท และบัณฑิตและมหาบัณฑิตจำนวนสูงสุดรับผิดชอบการจัดหมู่และทำรายการสารสนเทศ บัณฑิตนำความรู้จากรายวิชาส่วนใหญ่ไปใช้ในการทำงานในระดับน้อยและปานกลาง ส่วนมหาบัณฑิตนำไปใช้ในระดับปานกลางและมาก ปัญหาที่บัณฑิตและมหาบัณฑิตจำนวนสูงสุดประสบคือภาษาต่างประเทศไม่ดี

รัตนา ณ ลำพูน และดรุณี ณ ลำปาง (2548) ศึกษาประสิทธิผลของหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์ (ปรับปรุงใหม่ พ.ศ. 2530) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ต่อการปฏิบัติงานของบัณฑิต ปีการศึกษา 2553-2545 ผลการวิจัยพบว่า บัณฑิตส่วนใหญ่ไม่เคยมีเป้าหมายว่าจะเป็นบรรณารักษ์ บัณฑิตได้นำความรู้จากกระบวนวิชาด้านสารสนเทศศาสตร์ทุกรายวิชาไปใช้ในระดับมาก และใช้ความรู้จากรายวิชาด้านบรรณารักษศาสตร์ 15 รายวิชา ในจำนวน 30 รายวิชา ในระดับมากเช่นกัน ส่วนผู้จ้างงาน ส่วนใหญ่เป็นผู้ทำงานในภาครัฐ มีความพึงพอใจบัณฑิตในระดับมาก ในด้านความรู้ความสามารถด้านวิชาการ ความมีมนุษยสัมพันธ์ ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ การใช้ไหวพริบในการปฏิบัติงาน ความกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ ความรับผิดชอบและอุทิศเวลาเพื่องาน ความขยันอดทน มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และความภักดีต่อองค์กร นอกจากนี้ยังเสนอให้เพิ่มความรู้ในการใช้ภาษาอังกฤษ เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ จรรยาบรรณวิชาชีพ การตลาดในงานบริการ และการซ่อมหนังสือ

รัชนีวรรณ ขาประดิษ และอรพินธุ์ พูนนารถ (2549) ศึกษาเพื่อประเมินหลักสูตรบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรในด้านวัตถุประสงค์ของหลักสูตร โครงสร้างรายวิชาของหลักสูตร ปัจจัยสนับสนุนกิจกรรมการเรียนการสอน และการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ และเพื่อสำรวจความคิดเห็นของอาจารย์ นักศึกษา และบัณฑิตที่มีต่อหลักสูตรบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ ประชากรที่ศึกษา ได้แก่ อาจารย์ในโปรแกรมบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ จำนวน 6 คน นักศึกษาชั้นปีที่ 4 โปรแกรมวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ จำนวน 30 คน และบัณฑิตของโปรแกรมวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ จำนวน 70 คน เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสอบถาม สรุปผลการวิจัย พบว่า ด้านหลักสูตร ควรมีการปรับปรุงหลักสูตรให้ทันสมัยขึ้น โดยเฉพาะด้านสื่อและเทคโนโลยีสารสนเทศ ควรปรับปรุงหลักสูตรสม่ำเสมอ เพิ่มรายวิชาด้านคอมพิวเตอร์ให้มากขึ้น ควรเพิ่มจำนวนหน่วยกิตปฏิบัติ ปรับจำนวนหน่วยกิตแต่ละรายวิชาเป็น 3 หน่วยกิต ปรับปรุงเนื้อหารายวิชาบางรายวิชาไม่ให้ซ้ำซ้อนกัน และปรับปรุงเนื้อหารายวิชาให้มีความทันสมัยหรือทันกับยุคสมัย ตลอดจนปรับโครงสร้างหลักสูตรโดยให้มีจำนวนหน่วยกิตกลุ่มวิชาเนื้อหามากกว่า 70 หน่วยกิต

สรคม ดิสสะมาน (2551: 31-48) ศึกษาความพึงพอใจของนายจ้างที่มีต่อบัณฑิตสาขาวิชาสารสนเทศศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในด้านความรู้ ทักษะและคุณลักษณะส่วนบุคคล รวมถึงปัญหาที่นายจ้างประสบเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของบัณฑิต เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถาม ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ นายจ้างของบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาในหลักสูตรอักษรศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสารสนเทศศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ตั้งแต่ปีการศึกษา 2541-2548 จำนวน 68 คน จากหน่วยงาน 5 ประเภท ได้แก่ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ สถาบันการศึกษา หน่วยงานราชการและรัฐวิสาหกิจ องค์กร

ระหว่างประเทศ และบริษัทเอกชน สรุปผลการวิจัย พบว่า นายจ้างของบัณฑิตสาขาวิชาสารสนเทศศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มีความพึงพอใจในระดับมากต่อความรู้ของบัณฑิต ซึ่งจำแนกได้ 3 ด้าน คือ ความรู้ด้านวิชาชีพ ความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และความรู้เกี่ยวกับหน่วยงาน/องค์การที่บัณฑิตฯ ปฏิบัติงาน และมีความพึงพอใจในระดับมากต่อทักษะ ซึ่งจำแนกได้ 2 ด้าน คือ ทักษะด้านวิชาชีพและทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ สำหรับคุณลักษณะส่วนบุคคล นายจ้างมีความพึงพอใจในระดับมากทั้ง 2 ด้าน คือ คุณลักษณะด้านคุณธรรมจริยธรรม และคุณลักษณะด้านบุคลิกภาพ ส่วนปัญหาที่นายจ้างประสบเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของบัณฑิตโดยรวมอยู่ในระดับน้อยทุกด้าน

อรทัย วารีสอาด และนุชรี ตรีโลจน์วงศ์ (2552: 57-76) ศึกษาเรื่อง การติดตามผลบัณฑิตหลักสูตรบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อการพัฒนาหลักสูตรสำหรับสังคมฐานความรู้ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความพึงพอใจและความคาดหวังของผู้จ้างงานที่มีต่อบัณฑิตสาขาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ ในด้านต่าง ๆ เพื่อรองรับในสังคมฐานความรู้ รวมทั้งความคิดเห็นของผู้จ้างงานเกี่ยวกับคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์เพื่อรองรับในสังคมฐานความรู้ นอกจากนี้ ยังมุ่งเน้นศึกษาความคิดเห็นของบัณฑิตที่มีต่อเนื้อหารายวิชา ในหลักสูตรบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ รวมทั้งศึกษาความคิดเห็นของบัณฑิตเกี่ยวกับคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์เพื่อรองรับในสังคมฐานความรู้ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถามสำหรับผู้จ้างงานบัณฑิต และแบบสอบถามสำหรับบัณฑิต สรุปผลการวิจัยจากผู้จ้างงาน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ (ร้อยละ 62.2) มีตำแหน่งงานอื่น ๆ ที่ไม่ใช่บรรณารักษ์ และสังกัดหน่วยงานที่ไม่ใช่ห้องสมุด ผู้ตอบแบบสอบถามพึงพอใจต่อบัณฑิตในระดับมาก ในด้านคุณธรรมและจริยธรรม ด้านบุคลิกภาพและมนุษยสัมพันธ์ ส่วนความคาดหวังต่อบัณฑิตก็อยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน ในด้านความรับผิดชอบต่อจรรยาบรรณวิชาชีพด้านคุณธรรมและจริยธรรม สำหรับความพึงพอใจที่เป็นจริงกับความคาดหวังของผู้จ้างงานไม่แตกต่างกัน ความคิดเห็นของผู้จ้างงานเกี่ยวกับคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์มากที่สุด คือด้านบุคลิกภาพและมนุษยสัมพันธ์ ด้านความรู้ความสามารถในการบริหารจัดการองค์กร และด้านความรู้ความสามารถทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ส่วนสรุปผลการวิจัยจากบัณฑิต พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ (ร้อยละ 60.4) เป็นเพศหญิง จำนวนบัณฑิตส่วนใหญ่ที่ทำงานเกี่ยวข้องและไม่เกี่ยวข้องกับงานห้องสมุด/ ศูนย์สารสนเทศมีจำนวนเท่ากัน บัณฑิตส่วนใหญ่ (ร้อยละ 57.4) ทำงานในหน่วยงานเอกชน และส่วนใหญ่ (ร้อยละ 50) ได้รับเงินเดือน ประมาณ 10,001-15,000 บาท ต่อเดือน บัณฑิตส่วนใหญ่นำความรู้ในรายวิชาต่าง ๆ ไปใช้ในระดับมาก 13 รายวิชา ระดับปานกลาง 16 รายวิชา และระดับน้อย การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปรชี้ให้เห็นว่า สถานภาพหลังจากสำเร็จการศึกษาของบัณฑิต และปีที่บัณฑิตสำเร็จการศึกษาไม่มีผลต่อความเห็นต่อเนื้อหารายวิชาในหลักสูตร ความคิดเห็นของบัณฑิตเกี่ยวกับคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ไม่แตกต่างจากความคิดเห็นของผู้จ้างงาน

จุฑารัตน์ ศราวณะวงศ์ และคณะ (2553) ศึกษาวิจัยเพื่อประเมินความพึงพอใจและความคาดหวังของผู้ใช้บัณฑิตสาขาสารสนเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ปีการศึกษา 2545 – 2548 โดยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามกับผู้บังคับบัญชาขั้นต้นของบัณฑิต จำนวน 72 คน และใช้วิธีสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาระดับสูง

ในหน่วยงานที่บัณฑิตปฏิบัติงานด้วย และคาดว่าจะมีบัณฑิตทำงานในอนาคต จำนวน 10 แห่ง สรุปผลการวิจัย พบว่า ผู้ใช้บัณฑิตมีความพึงพอใจในระดับมากในเรื่องต่อไปนี้คือ 1) ด้านคุณธรรมจริยธรรม 2) ด้านจรรยาบรรณวิชาชีพนักสารสนเทศ 3) ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ 4) ด้านคุณลักษณะ/ความสามารถในการปฏิบัติงานในวิชาชีพ 5) ด้านความรู้ความสามารถพื้นฐานที่ส่งผลต่อการทำงาน มีเพียงด้านเดียวที่ผู้ใช้บัณฑิตมีความพึงพอใจในระดับปานกลางคือ ด้านความรู้ ด้านเนื้อหาวิชาชีพ ส่วนจุดอ่อนของบัณฑิตคือ การสื่อสารโดยใช้ภาษาอังกฤษ ความมั่นใจในตนเอง และการกล้าแสดงออก สำหรับด้านความรู้ความสามารถที่ผู้ใช้บัณฑิตคาดหวัง ได้แก่ ความรู้ด้านการให้บริการเชิงรุก ความสามารถในการประยุกต์ความรู้ในวิชาชีพกับการทำงาน ทักษะการสื่อสารโดยใช้ภาษาอังกฤษ การทำงานเป็นทีม และความซื่อสัตย์สุจริต

คณาจารย์กลุ่มวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต (2555) ศึกษาความต้องการบัณฑิตหลักสูตรบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ และเพื่อนำเสนอแนวทางการพัฒนาหลักสูตรบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ตามความต้องการของผู้ประกอบการ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยแบ่งเป็น 2 กลุ่มคือ 1) กลุ่มตัวอย่างที่เป็นเชิงปริมาณ ได้แก่ผู้บริหารสถานประกอบการทั้งภาครัฐและเอกชนจำนวน 400 คน 2) กลุ่มตัวอย่างเชิงคุณภาพ ได้แก่ ผู้บริหารในสถานประกอบการทั้งภาครัฐและเอกชนที่สามารถให้ข้อมูลในลักษณะ Key informant ได้จำนวน 5 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ สรุปผลการวิจัย พบว่า 1) ความต้องการบัณฑิตทางด้านบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์จากข้อมูลเชิงปริมาณ มีความต้องการบันทิต ทางด้านบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ จำนวน 248 คน สอดคล้องกับข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากการสัมภาษณ์สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ที่ระบุว่า ใน ปี พ.ศ. 2555 มีความต้องการประมาณ 300 กว่าอัตรา ตามงบประมาณที่จัดสรรมา แต่ความเป็นจริง ยังมีความต้องการร่วม 700 อัตรา รวมถึงหอสมุดแห่งชาติก็ได้ระบุว่า มีความต้องการมีจำนวน 8-10 อัตรา ส่วนชื่อหลักสูตรคือ “บรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์” 2) คุณลักษณะในวิชาชีพที่มีความต้องการมากตามความคิดเห็นของผู้ประกอบการคือ ด้านงานบริการ ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการจัดการ ด้านภาษา ด้านงานบริหาร และด้านงานเทคนิค คุณสมบัติเฉพาะของบัณฑิตที่ต้องการมากที่สุดคือ มีคุณธรรมจริยธรรมและจรรยาบรรณในวิชาชีพ มีภาวะผู้นำ และความรับผิดชอบ เป็นนักประชาสัมพันธ์ และมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ รายวิชาต่าง ๆ ที่บรรจุไว้ในหลักสูตรบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ควรมีเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับการจัดการห้องสมุด ความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ คุณธรรมจริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพ

นอกจากนี้ กองแผนงาน มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้ทำการสำรวจเรื่องที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ อีกจำนวน 2 เรื่อง ดังนี้ เรื่องที่ 1 เป็นการสำรวจความพึงพอใจของนายจ้างที่มีต่อบัณฑิตคณะวิชาต่าง ๆ ในรุ่นปีการศึกษา 2549 ผลการสำรวจพบว่า ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์มีบัณฑิตสำเร็จการศึกษาที่ทำงานในหน่วยภาครัฐและเอกชนต่าง ๆ นายจ้างหรือผู้ประกอบการมีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างมาก

(ค่าเฉลี่ย 2.95) โดยเฉพาะอย่างยิ่งทางด้านมนุษยสัมพันธ์ (ค่าเฉลี่ย 3.22) และด้านคุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณในวิชาชีพ (ค่าเฉลี่ย 3.13) (มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. 2550: 35-37)
และ เรื่องที่ 2 การสำรวจบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา ในปีการศึกษา 2549 พบว่า ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ฯ มีบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาจากหลักสูตรบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ในปีการศึกษาดังกล่าวทั้งหมด จำนวน 29 คน ได้งานทำ 24 คน คิดเป็นร้อยละ 82.76 ศึกษาต่อ 4 คนคิดเป็นร้อยละ 13.79 และยังไม่ได้ทำงานเนื่องจาก ยังไม่ประสงค์จะทำงาน จำนวนเพียง 1 คน ทั้งนี้ ผู้ที่ได้งานทำแล้ว เป็นงานที่ตรงสาขา 12 คน และไม่ตรงสาขา 12 คน และ เรื่องที่ 2 เป็นการสำรวจความพึงพอใจของนายจ้างที่มีต่อบัณฑิตคณะวิชาต่าง ๆ ในรุ่นปีการศึกษา 2549 ผลการสำรวจพบว่า ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์มีบัณฑิตสำเร็จการศึกษาที่ทำงานในหน่วยภาครัฐและเอกชนต่าง ๆ นายจ้างหรือผู้ประกอบการมีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างมาก (ค่าเฉลี่ย 2.95) โดยเฉพาะอย่างยิ่งทางด้านมนุษยสัมพันธ์ (ค่าเฉลี่ย 3.22) และด้านคุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณในวิชาชีพ (ค่าเฉลี่ย 3.13) (มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. 2550: 35-37)

อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่างานสำรวจทั้งสองเรื่องจะเป็นเพียงสรุปข้อมูลสั้น ๆ ที่ใช้เพื่อการประเมินคุณภาพของหน่วยงานก็ตาม แต่ก็สามารถสะท้อนให้เห็นถึงแง่มุมหนึ่งของคุณภาพบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาโดยใช้หลักสูตรบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

จากการศึกษางานวิจัยในประเทศดังกล่าวข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า สถาบันการศึกษาในประเทศที่เปิดสอนหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ แต่อาจใช้ชื่อหลักสูตรที่แตกต่างกัน ต่างก็มีวัตถุประสงค์ในการผลิตบัณฑิตออกไปสู่ตลาดงานที่หลากหลายเพื่อรองรับตลาดงาน จากอดีตตลาดงานสำหรับบัณฑิตทางด้านนี้ก็ คือห้องสมุด ซึ่งจะเป็นห้องสมุดประเภทห้องสมุดวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยเป็นส่วนใหญ่ และสังกัดส่วนราชการ และมีตำแหน่งงานบรรณารักษ์ แต่ในช่วงหลังการเปลี่ยนแปลงในสังคมและในวิชาชีพ เป็นแรงผลักดันทำให้สถาบันการศึกษาเร่งปรับปรุงหลักสูตรการจัดการศึกษาให้ตอบรับกับการเปลี่ยนแปลง ความต้องการและความคาดหวังของตลาดงานและสังคม

บทที่ 3
วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัย เรื่อง "การประเมินผลหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสารสนเทศศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ" มีวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อศึกษา 1) ศึกษาความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิตที่มีต่อคุณลักษณะของบัณฑิต หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสารสนเทศศึกษา 2) ศึกษาความคาดหวังของผู้ใช้บัณฑิตที่มีต่อคุณลักษณะของบัณฑิต หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสารสนเทศศึกษา และ 3) ศึกษาความคิดเห็นของบัณฑิตที่มีต่อหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสารสนเทศศึกษา คณะผู้วิจัยดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่

1. บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาจากหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสารสนเทศศึกษา ของภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำนวน 2 รุ่น รวมทั้งหมด 47 คน ดังตาราง 1

ตาราง 1 จำนวนบัณฑิตจำแนกตามปีที่สำเร็จการศึกษา

ปีที่สำเร็จการศึกษา	ชาย	หญิง	รวม
2556	6	11	17
2557	16	14	30
รวม	**22**	**25**	**47**

2. ผู้ใช้บัณฑิต หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสารสนเทศศึกษา ของภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำนวน 2 รุ่น คือบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาในปีการศึกษา 2556 และ 2557 รวมทั้งหมด 23 หน่วยงาน จำนวน 23 คน ดังตาราง 2

ตาราง 2 จำนวนผู้ใช้บัณฑิตจำแนกตามปีที่บัณฑิตสำเร็จการศึกษา

ปีที่สำเร็จการศึกษา	ชาย	หญิง	รวม
2556	4	5	9
2557	7	7	14
รวม	**12**	**11**	**23**

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่

1. แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง โดยมีเนื้อหาครอบคลุมวัตถุประสงค์และเนื้อหาจากแนวคิดที่ต้องการศึกษา พร้อมทั้งนำไปหาคุณภาพของเครื่องมือก่อนนำไปใช้จริง โดยแบ่งออกเป็น 2 ฉบับ ดังนี้

1.1 แบบสอบถาม เรื่อง การประเมินผลหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสารสนเทศศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (สำหรับบัณฑิต) แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป ได้แก่ เพศ ปีการศึกษาที่สำเร็จการศึกษา สถานภาพการทำงาน แบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) และเติมข้อความ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับเนื้อหารายวิชาในหลักสูตร เป็นแบบมาตรประมาณค่า (Rating scale) แบบสอบถามมีจำนวน 36 ข้อ แบ่งเป็นกลุ่มวิชา 6 กลุ่ม มีระดับการให้คะแนน ดังนี้

5 หมายถึง ระดับการนำความรู้ไปใช้ มากที่สุด
4 หมายถึง ระดับการนำความรู้ไปใช้ มาก
3 หมายถึง ระดับการนำความรู้ไปใช้ ปานกลาง
2 หมายถึง ระดับการนำความรู้ไปใช้ น้อย
1 หมายถึง ระดับการนำความรู้ไปใช้ น้อยที่สุด

ตอนที่ 3 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับประเด็นต่าง ๆ ในหลักสูตร จำนวน 4 ด้าน คือ กระบวนการจัดการเรียนการสอน การส่งเสริมและพัฒนานิสิต ระบบการประเมินผลการเรียนรู้ และสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ เป็นแบบสอบถามแบบมาตรประมาณค่า (Rating scale) มีจำนวน 26 ข้อ แบ่งเป็น 4 ด้าน มีระดับการให้คะแนน ดังนี้

5 หมายถึง ระดับความคิดเห็น มากที่สุด
4 หมายถึง ระดับความคิดเห็น มาก
3 หมายถึง ระดับความคิดเห็น ปานกลาง
2 หมายถึง ระดับความคิดเห็น น้อย
1 หมายถึง ระดับความคิดเห็น น้อยที่สุด

ตอนที่ 4 แบบสอบถามความคิดเห็นอื่น ๆ เป็นแบบสอบถามแบบปลายเปิด ซึ่งเปิดโอกาสให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระ

1.2 แบบสอบถามเรื่อง การประเมินผลหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชา

สารสนเทศศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (สำหรับผู้ใช้บัณฑิต) แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป ได้แก่ ตำแหน่งงาน ระยะเวลาการดำเนินงานของหน่วยงาน ประเภทของหน่วยงาน จำนวนบัณฑิตที่ปฏิบัติงานในหน่วยงาน แบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) และเติมข้อความ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความความพึงพอใจและความคาดหวังต่อคุณลักษณะของบัณฑิตที่ปฏิบัติงานในหน่วยงาน จำนวน 5 ด้าน คือ 1) ด้านคุณธรรมและจริยธรรม 2) ด้านความรู้ 3) ด้านทักษะทางปัญญา 4) ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ และ 5) ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยี เป็นแบบสอบถามแบบมาตรประมาณค่า (Rating scale) แบบสอบถามมีจำนวน 57 ข้อ แบ่งเป็น 5 ด้าน มีระดับการให้คะแนนดังนี้

5 หมายถึง ระดับความพึงพอใจ/ระดับความคาดหวัง มากที่สุด
4 หมายถึง ระดับความพึงพอใจ/ระดับความคาดหวัง มาก
3 หมายถึง ระดับความพึงพอใจ/ระดับความคาดหวัง ปานกลาง
2 หมายถึง ระดับความพึงพอใจ/ระดับความคาดหวัง น้อย
1 หมายถึง ระดับความพึงพอใจ/ระดับความคาดหวัง น้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับคุณลักษณะของบัณฑิตที่ต้องการ จำนวน 5 ด้าน คือ 1) ด้านคุณธรรมและจริยธรรม 2) ด้านความรู้ 3) ด้านทักษะทางปัญญา 4) ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ และ 5) ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยี เป็นแบบสอบถามปลายเปิด (Open-ended questions) ซึ่งเปิดโอกาสให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระ

2. แบบสัมภาษณ์ (Interview) จะเป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured interview) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง โดยมีเนื้อหาครอบคลุมวัตถุประสงค์และเนื้อหาจากแนวคิดที่ต้องการ โดยแบ่งออกเป็น 2 ฉบับ ดังนี้

2.1 แบบสัมภาษณ์เรื่อง การประเมินผลหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสารสนเทศศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (สำหรับบัณฑิต) แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบบันทึกข้อมูลของผู้ให้สัมภาษณ์ ได้แก่ ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์ ปีที่จบการศึกษา สถานที่ทำงาน ตำแหน่งงาน โทรศัพท์ ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ วันที่สัมภาษณ์ ชื่อผู้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 แนวคำถามในการสัมภาษณ์ ได้แก่ เนื้อหารายวิชา กระบวนการจัดการเรียนการสอน การส่งเสริมและพัฒนานิสิต ระบบการประเมินผลการเรียนรู้ และสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้

2.2 แบบสัมภาษณ์เรื่อง การประเมินผลหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสารสนเทศศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (สำหรับผู้ใช้บัณฑิต) แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบบันทึกข้อมูลของผู้ให้สัมภาษณ์ ได้แก่ ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์ ปีที่จบการศึกษา สถานที่ทำงาน ตำแหน่งงาน โทรศัพท์ ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ วันที่สัมภาษณ์ ชื่อผู้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 แนวคำถามในการสัมภาษณ์ ได้แก่ คุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงพอใจ และคุณลักษณะของบัณฑิตที่หน่วยงานต้องการ

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินผลหลักสูตร ความพึงพอใจของนิสิตที่มีต่อการเรียนการสอนในระดับปริญญาตรี หลักสูตรสารสนเทศศึกษา บรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ ในมหาวิทยาลัยของรัฐและเอกชน รวมทั้งความต้องการของผู้ใช้บัณฑิตหรือผู้ประกอบการในตลาดงานด้านห้องสมุดและสถาบันบริการสารสนเทศ

2. สร้างแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์การประเมินผลหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสารสนเทศศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สำหรับบัณฑิต

3. สร้างแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์การประเมินผลหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสารสนเทศศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สำหรับผู้ใช้บัณฑิต

การหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามให้สอดคล้องกับคำกำจัดความของศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย โดยเชิญผู้เชี่ยวชาญ ได้แก่ รองศาสตราจารย์พวา พันธุ์เมฆา ตรวจความเหมาะสมทั้งด้านเนื้อหาภาษาที่ใช้ และตรวจสอบความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์โดยใช้เทคนิคการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC (Index of Item-Objective Congruence) แล้วปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

2. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามชุดที่ 1 ไปทดลองใช้ (Try out) กับบัณฑิตที่จบปีการศึกษา 2555 ในระดับปริญญาตรี สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ จำนวน 30 คน ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง

3. ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการทดลองใช้ (Try out) ไปหาค่าความเชื่อมั่นของข้อคำถาม (Reliability) โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α-Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) พบว่าข้อคำถามทั้งฉบับมีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.87

4. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามชุดที่ 2 ไปทดลองใช้ (Try out) กับผู้ใช้บัณฑิตของบัณฑิตที่จบปีการศึกษา 2555 ในระดับปริญญาตรี สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ จำนวน 10 คน ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง

5. ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการทดลองใช้ (Try out) ไปหาค่าความเชื่อมั่นของข้อคำถาม (Reliability) โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α-Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) พบว่าข้อคำถามทั้งฉบับมีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.92

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. แจกแบบสอบถามการประเมินผลหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสารสนเทศศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (สำหรับบัณฑิต) ดังนี้

1.1 เก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มประชากร ในระหว่างวันที่ 1 เมษายน – 31 พฤษภาคม 2559 จำนวน 70 ชุด ได้รับแบบสอบถามกลับมาทั้งหมดจำนวน 47 ชุด คิดเป็นร้อยละ 67.14

1.2 นำแบบสอบถามที่ได้รับคืน มาตรวจสอบความสมบูรณ์ แล้วตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้และนำข้อมูลมาวิเคราะห์ทางสถิติต่อไป

1.3 การวัดค่าตัวแปร ผู้วิจัยวัดค่าตัวแปรของการวิจัย โดยแบ่งออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 4.50-5.00 แปลความว่า มีการนำความรู้ไปใช้ในระดับมากที่สุด
คะแนนเฉลี่ย 3.50-4.49 แปลความว่า มีการนำความรู้ไปใช้ในระดับมาก
คะแนนเฉลี่ย 2.50-3.49 แปลความว่า มีการนำความรู้ไปใช้ในระดับปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย 1.50-2.49 แปลความว่า มีการนำความรู้ไปใช้ในระดับน้อย
คะแนนเฉลี่ย 1.00-1.49 แปลความว่า มีการนำความรู้ไปใช้ในระดับน้อยที่สุด

ส่วนค่าตัวแปรของการวิจัยระดับความคิดเห็น แบ่งออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้
คะแนนเฉลี่ย 4.50-5.00 แปลความว่า มีความคิดเห็นในระดับมากที่สุด
คะแนนเฉลี่ย 3.50-4.49 แปลความว่า มีความคิดเห็นในระดับมาก
คะแนนเฉลี่ย 2.50-3.49 แปลความว่า มีความคิดเห็นในระดับปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย 1.50-2.49 แปลความว่า มีความคิดเห็นในระดับน้อย
คะแนนเฉลี่ย 1.00-1.49 แปลความว่า มีความคิดเห็นในระดับน้อยที่สุด

2. แจกแบบสอบถามการประเมินผลหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสารสนเทศศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (สำหรับผู้ใช้บัณฑิต)

2.1 เก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มประชากร ระหว่างวันที่ 1 เมษายน – 31 พฤษภาคม 2559 จำนวน 70 ชุด ได้รับแบบสอบถามกลับมาทั้งหมดจำนวน 23 ชุด คิดเป็นร้อยละ 32.86

2.2 นำแบบสอบถามที่ได้รับคืน มาตรวจสอบความสมบูรณ์ แล้วตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้และนำข้อมูลมาวิเคราะห์ทางสถิติต่อไป

2.3 การวัดค่าตัวแปร ผู้วิจัยวัดค่าตัวแปรของการวิจัยระดับความพึงพอใจ โดยแบ่งออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 4.50-5.00 แปลความว่า มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด
คะแนนเฉลี่ย 3.50-4.49 แปลความว่า มีความพึงพอใจในระดับมาก
คะแนนเฉลี่ย 2.50-3.49 แปลความว่า มีความพึงพอใจในระดับปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย 1.50-2.49 แปลความว่า มีความพึงพอใจในระดับน้อย
คะแนนเฉลี่ย 1.00-1.49 แปลความว่า มีความพึงพอใจในระดับน้อยที่สุด

ส่วนค่าตัวแปรของการวิจัยระดับความคาดหวัง แบ่งออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้
คะแนนเฉลี่ย 4.50-5.00 แปลความว่า มีความคาดหวังในระดับมากที่สุด
คะแนนเฉลี่ย 3.50-4.49 แปลความว่า มีความคาดหวังในระดับมาก
คะแนนเฉลี่ย 2.50-3.49 แปลความว่า มีความคาดหวังในระดับปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย 1.50-2.49 แปลความว่า มีความคาดหวังในระดับน้อย
คะแนนเฉลี่ย 1.00-1.49 แปลความว่า มีความคาดหวังในระดับน้อยที่สุด

3. ดำเนินการสัมภาษณ์บัณฑิต จำนวน 3 คน และผู้ใช้บัณฑิต จำนวน 3 คน โดยคัดเลือกจากแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืน ซึ่งแจ้งความจำนงว่าสามารถให้สัมภาษณ์เพิ่มเติม ในระหว่างวันที่ 1 มิถุนายน – 31 กรกฎาคม 2559

4. นำผลการสัมภาษณ์บัณฑิตและผู้ใช้บัณฑิต มาสังเคราะห์เพื่อพรรณนาความต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลและประมวลผล ดังนี้

1. แบบสอบถามชุดที่ 1 เรื่อง การประเมินผลหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสารสนเทศศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (สำหรับบัณฑิต)

1.1 ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของบัณฑิต เป็นแบบตรวจสอบรายการและเติมข้อความ วิเคราะห์ข้อมูลโดยแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ แล้วนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปของตาราง ประกอบคำบรรยายใต้ตาราง

1.2 ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับเนื้อหารายวิชาในหลักสูตร และตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับประเด็นต่าง ๆ ในหลักสูตร เป็นแบบสอบถามแบบมาตรประมาณค่า (Rating Scale) ซึ่งแบ่งออกเป็น 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปของตาราง ประกอบคำบรรยายใต้ตาราง

2. แบบสอบถามชุดที่ 2 เรื่อง การประเมินผลหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสารสนเทศศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (สำหรับผู้ใช้บัณฑิต)

2.1 ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ใช้บัณฑิต ซึ่งเป็นแบบตรวจสอบรายการ และเติมข้อความ วิเคราะห์ข้อมูลโดยแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ แล้วนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปของตาราง ประกอบคำบรรยายใต้ตาราง

2.2 ตอนที่ 2 ความความพึงพอใจและความคาดหวังต่อคุณลักษณะของบัณฑิตที่ปฏิบัติงานในหน่วยงาน เป็นแบบสอบถามที่เป็นแบบมาตรประมาณค่า (Rating Scale) ซึ่งแบ่งออกเป็น 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปของตาราง ประกอบคำบรรยายใต้ตาราง

3. แบบสัมภาษณ์ชุดที่ 1 การประเมินผลหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสารสนเทศศึกษา (สำหรับบัณฑิต) เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง วิเคราะห์ข้อมูลโดยสังเคราะห์เนื้อหา แล้วนำไปสรุปความ

4. แบบสัมภาษณ์ชุดที่ 2 การประเมินผลหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสารสนเทศศึกษา (สำหรับผู้ใช้บัณฑิต) เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง วิเคราะห์ข้อมูลโดยสังเคราะห์เนื้อหา แล้วนำไปสรุปความ

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

คณะผู้วิจัยรวบรวมผลการวิเคราะห์ข้อมูล มาแจกแจงความถี่และคำนวณค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยใช้โปรแกรมคำนวณสำเร็จ แล้วนำเสนอข้อมูลรวมในรูปตาราง

บทที่ 4
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการประเมินผลหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสารสนเทศศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยมีขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. วิเคราะห์สถานภาพของบัณฑิต
2. วิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับเนื้อหารายวิชาในหลักสูตร จำนวน 6 กลุ่ม คือ รายวิชาภาษาอังกฤษบังคับ รายวิชาพื้นฐานเฉพาะด้าน รายวิชาเอกบังคับ รายวิชาเอกเลือก (กลุ่มระบบและบริการสนเทศ) รายวิชาเอกเลือก (กลุ่มเทคโนโลยีสารสนเทศ) และวิชาเสริมสร้างประสบการณ์
3. วิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับประเด็นต่าง ๆ ในหลักสูตร จำนวน 5 ด้าน คือ กระบวนการจัดการเรียนการสอน การส่งเสริมและพัฒนานิสิต ระบบการประเมินผลการเรียนรู้ และสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้
4. วิเคราะห์สถานภาพของผู้ใช้บัณฑิต
5. วิเคราะห์ความพึงพอใจและความคาดหวังต่อคุณลักษณะของบัณฑิต จำนวน 5 ด้าน คือ คุณธรรมและจริยธรรม ความรู้ ทักษะทางปัญญา ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ และทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

โดยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

ตอนที่ 1 ความคิดเห็นของบัณฑิตที่มีต่อหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสารสนเทศศึกษา

1.1 สถานภาพส่วนตัวของบัณฑิตผู้ตอบแบบสอบถาม
1.2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับเนื้อหารายวิชาในหลักสูตร
1.3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับประเด็นต่าง ๆ ในหลักสูตร
1.4 ความคิดเห็นอื่น ๆ

ตอนที่ 2 ความพึงพอใจและความคาดหวังของผู้ใช้บัณฑิตที่มีต่อคุณลักษณะของบัณฑิตหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสารสนเทศศึกษา

2.1 สถานภาพส่วนตัวของผู้ใช้บัณฑิตผู้ตอบแบบสอบถาม
2.2 ความพึงพอใจและความคาดหวังต่อคุณลักษณะของบัณฑิต
2.3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะของบัณฑิตที่ทำงานในหน่วยงาน
2.4 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับคุณลักษณะของบัณฑิตที่ผู้ใช้บัณฑิตต้องการ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ความคิดเห็นของบัณฑิตที่มีต่อหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสารสนเทศศึกษา

1.1 สถานภาพส่วนตัวของบัณฑิตผู้ตอบแบบสอบถาม ปรากฏผลดังตาราง 3

ตาราง 3 สถานภาพส่วนตัวของบัณฑิตผู้ตอบแบบสอบถาม

สถานภาพ	รวม	
	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
1. ชาย	17	36.2
2. หญิง	30	63.8
รวม	47	100.00
ปีการศึกษาที่สำเร็จการศึกษา		
1. พ.ศ. 2556	22	46.8
2. พ.ศ. 2557	25	53.2
รวม	47	100.00
สถานภาพการทำงาน		
1. ทำงานทันที่หลังสำเร็จการศึกษา	38	80.9
2. ศึกษาต่อหลังจากสำเร็จการศึกษา	6	12.8
3. ไม่มีงานทำ	3	6.3
รวม	**47**	**100.00**
ประเภทหน่วยงานที่สังกัด		
1. หน่วยงานราชการ	5	10.6
2. หน่วยงานเอกชน	40	85.2
3. รัฐวิสาหกิจ	1	2.1
4. อื่นๆ	1	2.1
รวม	**47**	**100.00**
ตำแหน่งงานที่ทำ		
1. บรรณารักษ์	8	17.0
2. นักเอกสารสนเทศ	1	2.0
3. เจ้าหน้าที่สารสนเทศ	6	12.8
4. นักวิชาการ	1	2.1
5. เจ้าหน้าที่เทคโนโลยีสารสนเทศ	31	66.0

สถานภาพ	รวม	
	จำนวน	ร้อยละ
6. เว็บมาสเตอร์	8	17.0
7. อื่นๆ	1	2.1
รวม	**47**	**100.00**

จากตาราง 3 แสดงว่า บัณฑิตผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นนิสิตเพศหญิง (ร้อยละ 63.8) สำเร็จการศึกษาปี 2557 (ร้อยละ 53.2) ได้ทำงานทันทีหลังสำเร็จการศึกษา (ร้อยละ 80.9) หน่วยงานที่สังกัดเป็นหน่วยงานเอกชน (ร้อยละ 85.2) ได้แก่ ศูนย์ซีอาเซียน บริษัท อินโฟเควส จำกัด สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย และตำแหน่งงานที่ทำได้แก่ เจ้าหน้าที่เทคโนโลยีสารสนเทศ (ร้อยละ 66.0) รองลงมาคือ บรรณารักษ์ (ร้อยละ 17.0) และเว็บมาสเตอร์ (ร้อยละ 17.0) และตำแหน่งอื่น ๆ ตามลำดับ เช่น เจ้าหน้าที่สารสนเทศ นักเอกสารสนเทศ นักวิชาการ เป็นต้น

1.2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับเนื้อหารายวิชาในหลักสูตร

ตาราง 4 ความคิดเห็นเกี่ยวเนื้อหารายวิชาในหลักสูตร

รายวิชา	ระดับการนำความรู้ไปใช้		
	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
รายวิชาภาษาอังกฤษบังคับ			
1. อก 201 ภาษาอังกฤษเฉพาะทาง 1	4.21	.83	มาก
2. อก 203 ภาษาอังกฤษเชิงวิชาการ 1	4.21	.83	มาก
รวม	4.21	.78	มาก
รายวิชาพื้นฐานเฉพาะด้าน			
3. สศ 101 วิชาชีพสารสนเทศกับสังคม	3.79	.78	มาก
4. สศ 102 การศึกษาผู้ใช้	3.72	1.02	มาก
5. สศ 103 การสื่อสารในงานสารสนเทศ	4.23	.78	มาก
6. สศ 142 เทคโนโลยีเพื่อการจัดการสารสนเทศ	4.06	.85	มาก
รวม	3.95	.62	มาก
รายวิชาเอกบังคับ			
7. สศ 111 การพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศ	3.49	1.08	ปานกลาง
8. สศ 112 การทำรายการทรัพยากรสารสนเทศ	3.60	1.11	มาก
9. สศ 212 การจัดระบบทรัพยากรสารสนเทศ	3.79	.99	มาก
10. สศ 221 บริการอ้างอิงและสารสนเทศ	3.66	1.01	มาก
11. สศ 222 การค้นคืนสารสนเทศ	4.19	.92	มาก
12. สศ 241 การออกแบบและพัฒนาเว็บ	3.34	1.19	ปานกลาง
13. สศ 301 การวิจัยพื้นฐานสำหรับวิชาชีพสารสนเทศ	2.98	1.11	ปานกลาง
14. สศ 331 การจัดการองค์กรสารสนเทศ	3.45	1.04	ปานกลาง
15. สศ 341 ฐานข้อมูลเบื้องต้น	3.94	.92	มาก
16. สศ 342 การพัฒนาห้องสมุดดิจิทัล	3.15	1.22	ปานกลาง
17. สศ 361 การศึกษาประเด็นปัญหาปัจจุบัน	3.79	1.02	มาก
18. สศ 443 โปรแกรมคอมพิวเตอร์ในงานสารสนเทศ	3.72	.85	มาก
19. สศ 451 สัมมนาสารสนเทศศึกษา	3.81	.95	มาก
รวม	3.61	.67	มาก

รายวิชา	ระดับการนำความรู้ไปใช้		
	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
รายวิชาเอกเลือก (กลุ่มระบบและบริการสารสนเทศ)			
20. สศ 223 แหล่งสารสนเทศทางมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	3.62	.95	มาก
21. สศ 224 แหล่งสารสนเทศทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	3.32	1.02	ปานกลาง
22. สศ 225 แหล่งสารสนเทศทางธุรกิจและอุตสาหกรรม	-	-	ไม่ลงทะเบียน
23. สศ 311 การจัดหมวดหมู่ระบบหอสมุดรัฐสภาอเมริกัน	3.04	.66	ปานกลาง
24. สศ 312 การจัดระบบทรัพยากรสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์	3.47	.98	ปานกลาง
25. สศ 313 ดรรชนีและสาระสังเขป	3.55	1.02	มาก
26. สศ 421 การตลาดในองค์กรสารสนเทศ	3.70	1.18	มาก
27. สศ 422 การจัดการจดหมายเหตุและเอกสาร	2.87	1.09	ปานกลาง
รวม	3.42	.72	ปานกลาง
รายวิชาเอกเลือก (กลุ่มเทคโนโลยีสารสนเทศ)			
28. สศ 226 ธุรกิจสารสนเทศ	3.79	.88	มาก
29. สศ 242 การออกแบบและพัฒนาสื่อประสม	3.49	1.06	ปานกลาง
30. สศ 243 ระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการ	3.64	.87	มาก
31. สศ 343 เทคโนโลยีการสื่อสารข้อมูลและเครือข่าย	-	-	ไม่ลงทะเบียน
32. สศ 344 การวิเคราะห์ระบบ	-	-	ไม่ลงทะเบียน
33. สศ 441 ฐานข้อมูลขั้นสูง	-	-	ไม่ลงทะเบียน
34. สศ 444 การเขียนโปรแกรมเว็บ	3.13	1.21	ปานกลาง
รวม	3.51	.74	มาก
วิชาเสริมสร้างประสบการณ์			
35. สศ 471 การฝึกประสบการณ์วิชาชีพสารสนเทศ	4.21	.81	มาก
36. สศ 472 โครงงานสารสนเทศ	-	-	ไม่ลงทะเบียน
รวม	4.21	.81	มาก
รวมทั้งหมด	3.82	.48	มาก

จากตาราง 4 แสดงว่า บัณฑิตมีความคิดเห็นเกี่ยวกับเนื้อหารายวิชาของหลักสูตรในการนำความรู้ไปใช้โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$=3.82)

เมื่อพิจารณากลุ่มรายวิชา พบว่า บัณฑิตมีความคิดเห็นเกี่ยวกับกลุ่มรายวิชาในการนำความรู้ไปใช้ในระดับมาก แต่ที่มีค่าเฉลี่ยสูงมี 2 รายวิชา ได้แก่ รายวิชาภาษาอังกฤษบังคับ ($\bar{x}$=4.21) และรายวิชาเสริมสร้างประสบการณ์ ($\bar{x}$=4.21) ส่วนบัณฑิตมีความคิดเห็นเกี่ยวกับเนื้อหารายวิชาในหลักสูตรในการนำความรู้ไปใช้ในระดับปานกลาง ได้แก่ รายวิชาเอกเลือก (กลุ่มระบบและบริการสารสนเทศ) ($\bar{x}$=3.42)

เมื่อพิจารณาเป็นรายวิชา พบว่า บัณฑิตมีความคิดเห็นเกี่ยวกับรายวิชาในการนำความรู้ไปใช้ในระดับมาก แต่ที่มีค่าเฉลี่ยสูงตั้งแต่ 4.21 เป็นต้นไป ได้แก่ วิชา สศ 103 การสื่อสารในงานสารสนเทศ ($\bar{x}$=4.23) อก 201 ภาษาอังกฤษเฉพาะทาง 1 ($\bar{x}$=4.21) อก 203 ภาษาอังกฤษเชิงวิชาการ 1 ($\bar{x}$=4.21) และ สศ 471 การฝึกประสบการณ์ในวิชาชีพสารสนเทศ ($\bar{x}$=4.21) ส่วนบัณฑิตมีความคิดเห็นเกี่ยวกับรายวิชาในการนำความรู้ไปใช้ในระดับปานกลาง ได้แก่ สศ 422 การจัดการจดหมายเหตุและเอกสาร ($\bar{x}$=2.87) และ สศ 301 การวิจัยพื้นฐานสำหรับวิชาชีพสารสนเทศ ($\bar{x}$=2.98)

1.3 ความคิดเห็นเกี่ยวประเด็นต่าง ๆ ในหลักสูตร

ตาราง 5 ความคิดเห็นเกี่ยวกับประเด็นต่าง ๆ ในหลักสูตร

ประเด็นต่าง ๆ ในหลักสูตร	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
กระบวนการจัดการเรียนการสอน			
1. แผนการศึกษาในหลักสูตรมีความเหมาะสม	3.77	.63	มาก
2. การกำหนดอาจารย์ผู้สอนประจำรายวิชาต่าง ๆ มีความเหมาะสม	3.81	.77	มาก
3. อาจารย์มีวิธีการสอนที่หลากหลาย	3.53	.80	มาก
4. อาจารย์ใช้สื่อการสอนทันสมัย	3.66	.67	มาก
5. งานที่มอบหมายให้ทำ มีปริมาณเหมาะสม	3.70	.72	มาก
6. มีการฝึกปฏิบัติอย่างเพียงพอ	3.89	.69	มาก
7. มีการส่งเสริมให้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง	3.98	.77	มาก
รวม	3.76	.59	มาก
การส่งเสริมและพัฒนานิสิต			
8. อาจารย์ที่ปรึกษาเอาใจใส่ให้คำปรึกษาอย่างดี	4.04	.75	มาก
9. อาจารย์ผู้สอนให้การดูแลอย่างทั่วถึง	3.94	.79	มาก
10. มีการสนับสนุนทุนการศึกษา	3.43	.87	ปานกลาง
11. มีการประชาสัมพันธ์ทุนการศึกษา	3.40	.92	ปานกลาง
12. มีการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่เหมาะสม	3.77	.78	มาก
รวม	3.71	.61	มาก
ระบบการประเมินผลการเรียนรู้			
13. ข้อสอบวัดผลได้ตามจุดมุ่งหมายของรายวิชา	3.77	.72	มาก
14. เกณฑ์การให้คะแนนเหมาะสม	3.79	.75	มาก
15. เกณฑ์การตัดสินผลการเรียนเหมาะสม	3.94	.79	มาก
16. อาจารย์ผู้สอนแจ้งเกณฑ์การประเมินผลอย่างชัดเจน	3.79	.83	มาก
รวม	3.82	.62	มาก
สิ่งสนับสนุนการเรียนรู้			
17. ห้องเรียนมีขนาดเหมาะสมกับจำนวนนิสิต	3.32	1.02	ปานกลาง
18. ห้องเรียนมีอุปกรณ์การเรียนการสอนที่ทันสมัย	3.00	.88	ปานกลาง
19. ห้องปฏิบัติการวิชาชีพสารสนเทศมีขนาดเหมาะสมกับจำนวนนิสิต	3.04	.90	ปานกลาง
20. คู่มือสำหรับการฝึกปฏิบัติในวิชาชีพมีเพียงพอ	3.02	.92	ปานกลาง
21. ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์มีคอมพิวเตอร์เพียงพอ	2.91	.92	ปานกลาง
22. ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์มีคอมพิวเตอร์ทันสมัย	3.13	.96	ปานกลาง
23. สำนักหอสมุดกลางมีทรัพยากรสารสนเทศเพียงพอ	3.70	.85	มาก

ประเด็นต่าง ๆ ในหลักสูตร	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
24. มีเอกสารที่ใช้ประกอบการสอนของรายวิชาต่าง ๆ เช่น หนังสือ ตำรา เอกสารประกอบการสอน เอกสารออนไลน์ Sheet เป็นต้น	3.66	.91	มาก
25. เครือข่ายอินเทอร์เน็ตภายในมหาวิทยาลัยมีความรวดเร็ว	2.85	1.08	ปานกลาง
26. เครือข่ายอินเทอร์เน็ตภายในมหาวิทยาลัยสามารถเชื่อมต่อได้ทั่วถึง	2.68	1.14	ปานกลาง
รวม	3.13	.70	ปานกลาง
รวมทั้งหมด	**3.60**	**.51**	**มาก**

จากตาราง 5 แสดงว่า บัณฑิตมีความคิดเห็นเกี่ยวกับประเด็นต่าง ๆ ในหลักสูตร โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$=3.60)

เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า บัณฑิตมีความคิดเห็นในระดับมากในด้าน ระบบการประเมินผลการเรียนรู้ ($\bar{x}$=3.82) และกระบวนการจัดการเรียนการสอน ($\bar{x}$=3.76) ส่วนบัณฑิตมีความคิดเห็นในระดับปานกลางในด้านสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ ($\bar{x}$=3.13)

เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า บัณฑิตมีความคิดเห็นในระดับมาก ได้แก่ อาจารย์ที่ปรึกษาเอาใจใส่ให้คำปรึกษาอย่างดี ($\bar{x}$=4.04) รองลงมา ผู้สอนให้การดูแลอย่างทั่วถึง ($\bar{x}$=3.94) ส่วนบัณฑิตมีความคิดเห็นในระดับปานกลาง ได้แก่ เครือข่ายอินเทอร์เน็ตภายในมหาวิทยาลัยสามารถเชื่อมต่อได้ทั่วถึง ($\bar{x}$=2.68) เครือข่ายอินเทอร์เน็ตภายในมหาวิทยาลัยมีความรวดเร็ว ($\bar{x}$=2.85) และ ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์มีคอมพิวเตอร์เพียงพอ ($\bar{x}$=2.91)

1.4 ความคิดเห็นอื่น ๆ

1.4.1 การบรรลุวัตถุประสงค์ที่สำคัญในหลักสูตร

บัณฑิต จำนวน 45 คน (ร้อยละ 95.74) มีความคิดเห็นว่า ตนได้บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่หลักสูตรได้ตั้งไว้ จำนวน 2 ข้อ คือ 1) มีทักษะการรู้สารสนเทศเพื่อพัฒนาตนเองและผู้อื่นให้สามารถเรียนรู้ได้ตลอดชีวิต และ 2) มีความรู้ความสามารถในการจัดการสารสนเทศในองค์กรต่าง ๆ โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่เหมาะสม โดยให้เหตุผลดังนี้

1. เป็นวิชาชีพเฉพาะด้านและเป็นที่ต้องการของตลาดงาน
2. สามารถนำไปใช้ได้ในการทำงานและชีวิตประจำวัน
3. สามารถจัดการสารสนเทศได้อย่างมีระบบระเบียบ
4. สามารถเข้าถึงข้อมูลได้อย่างครบถ้วน
5. สามารถค้นหาความรู้และข้อมูลที่ต้องการได้ด้วยตนเอง
6. สามารถค้นคว้าอย่างไม่จำกัด
7. เนื่องจากทำงานตรงกับสาขาวิชา คือ บริษัทรับผลิตสารสนเทศ

ทำให้สามารถนำความรู้และทักษะที่เรียนไปใช้ในการทำงานได้อย่างเหมาะสม

1.4.2 ความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงหลักสูตร

จากแบบสอบถาม บัณฑิตมีความคิดเห็นเพิ่มเติมที่เป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงหลักสูตร สรุปได้ดังตาราง 6

ตาราง 6 ความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงหลักสูตร

ลำดับที่	ความคิดเห็น	จำนวน (คน)
1	สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ในการทำงานและชีวิตประจำวัน	11
2	มีการจัดการเรียนการสอนในเนื้อหาวิชาที่หลากหลาย โดยครอบคลุมในสาขาวิชาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น การตลาด ธุรกิจ การเขียนเว็บไซต์ การทำฐานข้อมูล เป็นต้น ทำให้นิสิตมีความรู้ในหลาย ๆ ด้าน ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการนำไปประยุกต์ใช้ในการทำงานอย่างยิ่ง	2
3	พึงพอใจมากกับการเรียนการสอนที่อบอุ่น อาจารย์ดูแลนิสิตอย่างทั่วถึงและมีความใกล้ชิดกัน	2
4	เชื่อมั่นในคุณภาพของคณาจารย์	1
5	มีอาจารย์ผู้สอนไม่เพียงพอสำหรับรายวิชาที่เกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศ	1
6	มีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นการปฏิบัติซึ่งสามารถนำไปใช้ได้จริงในยุคปัจจุบัน	1

ลำดับที่	ความคิดเห็น	จำนวน (คน)
7	รายวิชาในกลุ่มระบบและบริการสารสนเทศ มีเนื้อหาสอดคล้องกับวิชาชีพบรรณารักษศาสตร์ มีเนื้อหาครอบคลุม ละเอียด ครบถ้วน รวมถึงมีแบบฝึกที่หลากหลาย ทำให้นิสิตได้ฝึกฝนและทำความเข้าใจในบทเรียนได้เป็นอย่างดี	1
8	ในโลกปัจจุบัน สารสนเทศมีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิตประจำวัน	1
9	โดยภาพรวม อยู่ในระดับดี	1

นอกจากนี้ จากการสัมภาษณ์ บัณฑิตได้ให้ความคิดเห็นที่คล้ายคลึงกับข้อมูลจากแบบสอบถาม สรุปได้ดังนี้

1. สามารถนำความรู้ที่เรียน ไปประยุกต์ใช้ได้ในการทำงานที่หลากหลาย ไม่เฉพาะในอาชีพบรรณารักษ์หรือสารสนเทศ แต่ยังสามารถนำไปใช้ได้ในชีวิตประจำวันได้ด้วย
2. มีการฝึกปฏิบัติและการฝึกงานที่มีประโยชน์ต่อการทำงาน และเสริมสร้างความเชื่อมั่นในตนเองมากขึ้น
3. อาจารย์ดูแลและเอาใจใส่นิสิตอย่างดี
4. อาจารย์ผู้สอนมีไม่เพียงพอ
5. รายวิชาเลือกมีจำนวนน้อย ไม่หลากหลาย

1.4.3 ข้อแนะนำที่เป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงหลักสูตร

จากแบบสอบถาม บัณฑิตมีข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงหลักสูตร สรุปได้ดังตาราง 7

ตาราง 7 ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงหลักสูตร

ลำดับที่	ข้อเสนอแนะ	จำนวน (คน)
1	ควรปรับเปลี่ยนช่วงเวลาฝึกงานหรือรายวิชาฝึกประสบการณ์วิชาชีพสารสนเทศเป็นภาคการศึกษาที่ 2 ชั้นปีที่ 4	2
2	ควรมีการใช้ภาษาอังกฤษในการเรียนการสอนเพิ่มมากขึ้น	2
3	ควรเพิ่มจำนวนอาจารย์ เพื่อรองรับการเปิดสอนในรายวิชาเอกเลือก และเพื่อสอนในรายวิชาเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศ	2
4	ควรเปิดกลุ่มวิชาหรือแขนงวิชาย่อย เพื่อให้มีความเข้มข้นในเนื้อหาวิชาและนิสิตสามารถเลือกเรียนได้หลากหลายมากขึ้น	2
5	ควรเปิดรายวิชาเอกเลือกให้หลากหลายเพื่อให้นิสิตเลือกเรียนได้ตามความสนใจ	2

ลำดับที่	ข้อเสนอแนะ	จำนวน (คน)
6	ควรกำหนดรายวิชาต่อไปนี้เป็นรายวิชาเอกบังคับ เนื่องจากเป็นที่ต้องการของตลาดงาน ได้แก่ การจัดหมวดหมู่ระบบหอสมุดรัฐสภาอเมริกัน การจัดทำฐานข้อมูล การทำ E-book	1
7	บางรายวิชามีเนื้อหาซ้ำซ้อนกัน	1
8	ควรสอนโดยใช้โปรแกรมที่ทันสมัยควบคู่กับโปรแกรมเก่า เพื่อแสดงให้เห็นถึงพัฒนาการ	1
9	ควรจัดหาเครื่องคอมพิวเตอร์และโปรแกรมที่ทันสมัยและรองรับการเรียนการสอนในรายวิชาที่ต้องใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ	1

นอกจากนี้ จากการสัมภาษณ์ บัณฑิตได้ให้ข้อแนะนำที่คล้ายคลึงกับข้อมูลจากแบบสอบถาม สรุปได้ดังนี้

1. การฝึกงานหรือฝึกประสบการณ์วิชาชีพสารสนเทศ ควรจัดในภาคการศึกษาที่ 2 ของชั้นปีที่ 4 ซึ่งเป็นภาคเรียนสุดท้าย เนื่องจากเมื่อฝึกงานเสร็จสิ้น บางหน่วยงานมีนโยบายรับนิสิตเข้าทำงานทันที ทำให้นิสิตสูญเสียโอกาสในการทำงาน
2. ควรเพิ่มกิจกรรมส่งเสริมทักษะการใช้ภาษาอังกฤษ
3. ควรเพิ่มรายวิชาเอกเลือกให้มากขึ้น
4. ควรเพิ่มจำนวนอาจารย์ผู้สอน
5. ควรปรับปรุงเครื่องคอมพิวเตอร์และโปรแกรมให้ทันสมัยที่สุด

ตอนที่ 2 ความพึงพอใจและความคาดหวังของผู้ใช้บัณฑิตที่มีต่อคุณลักษณะของบัณฑิต หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสารสนเทศศึกษา

2.1 สถานภาพส่วนตัวของผู้ใช้บัณฑิตผู้ตอบแบบสอบถาม

ตาราง 8 สถานภาพส่วนตัวของผู้ใช้บัณฑิตผู้ตอบแบบสอบถาม

สถานภาพ	รวม	
	จำนวน	ร้อยละ
ประเภทของหน่วยงาน		
1. ราชการ	1	4.3
2. เอกชน	22	95.7
3. รัฐวิสาหกิจ	-	-
4. อื่นๆ	-	-
รวม	23	100.00

จากตาราง 8 แสดงว่า ผู้ใช้บัณฑิตส่วนใหญ่อยู่ในหน่วยงานประเภทเอกชน (ร้อยละ 95.7)

2.2 ความพึงพอใจและความคาดหวังต่อคุณลักษณะของบัณฑิต

ตาราง 9 ความพึงพอใจและความคาดหวังคุณลักษณะของบัณฑิต

คุณลักษณะของบัณฑิต	ระดับความพึงพอใจ			ระดับความคาดหวัง		
	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
ด้านคุณธรรมและจริยธรรม						
1. ปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริต	4.35	.48	มาก	4.57	.50	มากที่สุด
2. ปฏิบัติงานด้วยความขยันหมั่นเพียร	4.22	.60	มาก	4.52	.51	มากที่สุด
3. มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อเพื่อนร่วมงาน	4.30	.70	มาก	4.57	.50	มากที่สุด
4. อุทิศเวลาในการทำงาน	4.17	.71	มาก	4.52	.51	มากที่สุด
5. เสียสละเพื่อส่วนรวม	4.00	.60	มาก	4.52	.51	มากที่สุด
6. มีวินัย เช่น ตรงต่อเวลา เป็นต้น	4.13	.54	มาก	4.70	.47	มากที่สุด
7. ใช้ทรัพยากรของหน่วยงานอย่างประหยัด	4.26	.541	มาก	4.74	.44	มากที่สุด
8. ปฏิบัติตามกฎระเบียบ ข้อบังคับของหน่วยงาน	4.26	.54	มาก	4.57	.50	มากที่สุด
9. ช่วยเหลือผู้อื่นในการปฏิบัติงาน	4.13	.75	มาก	4.43	.59	มาก
10. รักษาความลับขององค์กร	4.22	.60	มาก	4.74	.44	มากที่สุด
11. รักษาชื่อเสียงขององค์กร	4.17	.57	มาก	4.74	.54	มากที่สุด
12. จงรักภักดีต่อองค์กร	4.04	.70	มาก	4.74	.54	มากที่สุด
13. ไม่ละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา เช่น ลิขสิทธิ์ สิทธิบัตร และเครื่องหมายการค้า เป็นต้น	4 .26	.68	มาก	4.04	.97	มาก
รวม	**4.19**	**.49**	**มาก**	**4.57**	**.32**	**มากที่สุด**
ด้านความรู้						
1. มีความรู้ในสาขาวิชาของตนเองอย่างถูกต้อง	4.00	.60	มาก	4.00	1.08	มาก

คุณลักษณะของบัณฑิต	ระดับความพึงพอใจ			ระดับความคาดหวัง		
	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
ความรู้ในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องอย่างกว้างขวาง	3.83	.57	มาก	3.96	1.02	มาก
ามารถประยุกต์ความรู้จากทฤษฎีไปสู่การปฏิบัติงาน	4.13	.54	มาก	4.52	.66	มากที่สุด
สามารถประยุกต์ใช้ความรู้ตามหลักวิชาเพื่อแก้ปัญหาในการทำงาน	4.17	65	มาก	4.52	.66	มากที่สุด
ความรู้ในการใช้อุปกรณ์สำนักงาน	3.91	.59	มาก	4.22	.85	มาก
ความรู้ในการบริหารจัดการองค์กร	3.35	.57	มาก	3.91	.84	มาก
ความรู้เกี่ยวกับการบริหารจัดการโครงการ/กิจกรรม	3.52	.73	มาก	3.83	1.02	มาก
ฝ่หาความรู้อยู่เสมอ	3.87	.75	มาก	4.43	.59	มาก
นใจข่าวสารและรู้เท่าทันเหตุการณ์	4.13	.54	มาก	4.48	.51	มาก
มีความรู้เกี่ยวกับการจัดการความรู้	3.91	.59	มาก	4.30	.70	มาก
มีความสามารถในการเป็นผู้วิจัย/ผู้ช่วยนักวิจัย	3.61	.58	มาก	3.57	1.16	มาก
รวม	**3.87**	**.38**	**มาก**	**4.16**	**.57**	**มาก**
ทักษะทางปัญญา						
ความคิดอย่างเป็นระบบ	4.00	.42	มาก	4.26	.61	มาก
ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการพัฒนางาน	3.96	.70	มาก	4.26	.75	มาก
ทักษะในการจัดการปัญหา	4.09	.66	มาก	4.48	.51	มาก
ามารถวิเคราะห์ความรู้ แล้วนำมาปรับใช้ในองค์กร	4.04	.56	มาก	4.43	.50	มาก
ามารถสังเคราะห์ความรู้ แล้วนำมาปรับใช้ในองค์กร	4.00	.52	มาก	4.39	.49	มาก
ามารถประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการแก้ปัญหา	4.17	.65	มาก	4.48	.59	มาก

คุณลักษณะของบัณฑิต	ระดับความพึงพอใจ			ระดับความคาดหวัง		
	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
7. สามารถค้นหาสารสนเทศหรือแหล่งสารสนเทศเพื่อนำไปใช้งาน	4.17	.65	มาก	4.57	.59	มากที่สุด
8. สามารถประเมินสารสนเทศเพื่อใช้ในการทำงาน	4.13	.62	มาก	4.57	.59	มากที่สุด
รวม	**4.07**	**.51**	**มาก**	**4.43**	**.48**	**มาก**
ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ						
1. มีอัธยาศัยดี ยิ้มแย้มแจ่มใส	4.35	.77	มาก	4.39	.49	มาก
2. มีความเป็นกันเองกับเพื่อนร่วมงาน	4.30	.76	มาก	4.39	.49	มาก
3. รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น	4.39	.58	มาก	4.35	.57	มาก
4. ให้คำแนะนำเกี่ยวกับการทำงานแก่เพื่อนร่วมงาน	4.09	.73	มาก	4.43	.50	มาก
5. ปรับตัวเข้ากับเพื่อนร่วมงานได้	4.26	.75	มาก	4.61	.49	มากที่สุด
6. ปรับตัวให้เข้ากับวัฒนธรรมขององค์กร	4.30	.70	มาก	4.48	.73	มาก
7. มีความเป็นผู้นำที่ดี	3.96	.70	มาก	4.39	.65	มาก
8. สามารถตัดสินใจแก้ปัญหางานที่รับผิดชอบ	4.04	.56	มาก	4.48	.51	มาก
9. รู้จักกาลเทศะ	4.48	.59	มาก	4.39	.78	มาก
10. มีวุฒิภาวะทางอารมณ์	4.26	.81	มาก	4.56	.48	มากที่สุด
11. มีความเชื่อมั่นในตนเอง	4.13	.69	มาก	4.48	.59	มาก
12. มีความอ่อนน้อมถ่อมตน	4.52	.66	มากที่สุด	4.48	.51	มาก
13. รู้จักประนีประนอม	4.43	.59	มาก	4.52	.51	มากที่สุด
14. มีจิตใจให้บริการ	4.52	.73	มากที่สุด	4.65	.48	มากที่สุด
15. มีความอดทนในการทำงาน	4.48	.66	มาก	4.61	.49	มากที่สุด

คุณลักษณะของบัณฑิต	ระดับความพึงพอใจ			ระดับความคาดหวัง		
	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
16. มีความรับผิดชอบต่อตนเอง	4.48	.73	มาก	4.61	.72	มากที่สุด
17. มีความรับผิดชอบต่อผู้ร่วมงาน	4.30	.76	มาก	4.57	.78	มากที่สุด
รวม	**4.31**	**.53**	**มาก**	**4.49**	**.40**	**มาก**
ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ						
1. ทักษะการวิเคราะห์โดยใช้หลักคณิตศาสตร์พื้นฐาน	4.00	.67	มาก	3.96	1.14	มาก
2. ทักษะการใช้ภาษาไทยในการสื่อสาร	4.26	.68	มาก	4.30	.97	มาก
3. ทักษะการใช้ภาษาต่างประเทศในการสื่อสาร	4.09	.51	มาก	4.48	.66	มาก
4. ทักษะการใช้อุปกรณ์สำนักงาน	4.26	.68	มาก	4.43	.78	มาก
5. ทักษะการใช้โปรแกรมสำนักงาน เช่น Microsoft Office เป็นต้น	4.39	.65	มาก	4.48	.59	มาก
6. ทักษะการสืบค้นข้อมูลจากอินเทอร์เน็ตเพื่อใช้ในการทำงาน	4.39	.58	มาก	4.43	.59	มาก
7. ทักษะการจัดการฐานข้อมูล	4.17	.88	มาก	4.35	.64	มาก
8. ทักษะการแก้ปัญหาเบื้องต้นเกี่ยวกับอุปกรณ์สำนักงาน	4.04	.76	มาก	4.04	.92	มาก
รวม	**4.16**	**.47**	**มาก**	**3.96**	**1.06**	**มาก**
รวมทั้งหมด	**4.12**	**.40**	**มาก**	**4.27**	**.60**	**มาก**

จากตาราง 9 พบว่า ผู้ใช้บัณฑิตมีความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$=4.12) และมีความคาดหวังในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$=4.27) เช่นเดียวกัน เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า

ผู้ใช้บัณฑิตมีความคาดหวังในระดับมากที่สุดคือ ด้านคุณธรรมและจริยธรรม ($\bar{x}$=4.57) นอกนั้นอยู่ในระดับมาก

ผู้ใช้บัณฑิตมีความพึงพอใจในระดับมาก ได้แก่ ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ ($\bar{x}$=4.31) รองลงมาคือ ด้านคุณธรรมและจริยธรรม ($\bar{x}$=4.19) และ ด้านการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ($\bar{x}$=4.16) ตามลำดับ

เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า

ผู้ใช้บัณฑิตมีความคาดหวังในระดับมากที่สุดในเรื่อง มีจิตใจให้บริการ ($\bar{x}$=4.65) มีความอดทนในการทำงาน ($\bar{x}$=4.61) มีความรับผิดชอบต่อตนเอง ($\bar{x}$=.61) และเรื่องคุณธรรมและจริยธรรม ($\bar{x}$=4.57) ตามลำดับ

ผู้ใช้บัณฑิตมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุดเรื่อง มีความอ่อนน้อมถ่อมตน ($\bar{x}$=4.61) รองลงมาคือ มีจิตใจให้บริการ ($\bar{x}$=4.52) ส่วนความพึงพอใจในระดับปานกลาง ได้แก่ มีความรู้ในการบริหารจัดการองค์กร ($\bar{x}$=3.35) และมีความรู้เกี่ยวกับการบริหารจัดการโครงการ/กิจกรรม ($\bar{x}$=3.52)

2.3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะของบัณฑิตที่ทำงานในหน่วยงาน

จากการสัมภาษณ์ ผู้ใช้บัณฑิตมีความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับคุณลักษณะของบัณฑิตที่ทำงานในหน่วยงาน สรุปได้ดังต่อไปนี้

2.3.1 ด้านคุณธรรมและจริยธรรม

1) ปฏิบัติงานด้วยความขยันหมั่นเพียร
2) มีความซื่อสัตย์สุจริตต่อวิชาชีพ
3) เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อเพื่อนร่วมงาน ช่วยเหลือผู้อื่น และเสียสละเพื่อส่วนรวม
4) มีน้ำใจ ไม่เห็นแก่ตัว
5) มีวินัยในเรื่องของเวลา มีวินัยต่อตนเองและผู้อื่น
6) ปฏิบัติตามกฎระเบียบ ข้อบังคับของหน่วยงาน เคารพกติกาสังคมที่ตนอยู่
7) มีสัมมาคารวะ
8) มีความเป็นระเบียบเรียบร้อย
9) คิดถึงเพื่อนร่วมงานเป็นสำคัญ
10) มีการพัฒนาด้านคุณธรรมเพื่อดำเนินชีวิตประจำวันได้อย่างประสบ
11) ความสำเร็จ และก้าวไปสู่ความเจริญรุ่งเรืองในอนาคต
12) มีพื้นฐานนิสัยและความประพฤติที่ดี

2.3.2 ด้านความรู้

1) สามารถประยุกต์ความรู้จากทฤษฎีไปสู่การปฏิบัติงานและการแก้ปัญหาในการทำงาน
2) สามารถเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ เพื่อการทำงานในองค์กรได้ดี แม้ว่าจะไม่ได้เรียนในสาขาที่ตรงกับตำแหน่งงาน
3) มีความสามารถในการเป็นผู้วิจัย /ผู้ช่วยนักวิจัย
4) มีความรู้หลาย ๆ ด้าน ที่เป็นประโยชน์ต่อองค์กร
5) มีความรู้ในสาขาวิชาที่เรียนมาอย่างถูกต้องและเหมาะสม

2.3.3 ด้านทักษะทางปัญญา

1) มีทักษะในการจัดการปัญหาหรือรู้จักการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า
2) สามารถค้นหาสารสนเทศหรือแหล่งสารสนเทศเพื่อนำไปใช้งาน
3) มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการพัฒนางาน
4) สามารถคิดและแยกแยะการทำงานได้อย่างเป็นระบบและมีขั้นตอน
5) มีการวางแผนการทำงานให้บรรลุเป้าหมาย
6) สามารถนำความรู้ที่มีอยู่ในตัวและรอบ ๆ ตัว มาประยุกต์ใช้ในการทำงานได้

2.3.4 ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ

1) มีความรับผิดชอบต่องานหรือหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย
2) มีความสัมพันธ์ที่ดีต่อเพื่อนร่วมงานทุกคน
3) มีจิตใจบริการ ยิ้มแย้มแจ่มใส มีอัธยาศัยดี
4) อ่อนน้อมถ่อมตน
5) รู้จักกาลเทศะ

6) สามารถตัดสินใจแก้ปัญหางานที่รับผิดชอบ
7) มีความอดทนในการทำงาน
8) มีวุฒิภาวะทางอารมณ์
9) ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น
10) สามารถปรับตัวเข้ากับเพื่อนร่วมงานและวัฒนธรรมขององค์กรได้
11) มีความเป็นผู้นำที่ดี รู้จักบริหารและจัดการทีมได้สามารถ
12) ทำงานเป็นทีมได้เป็นอย่างดี
13) มีความสัมพันธ์ที่ดีกับแผนกหรือฝ่ายต่าง ๆ ทำให้สามารถติดต่อประสานงานและทำงานร่วมกันได้ดี
14) เห็นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน
15) มีความละเอียดในการทำงาน
16) มีทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ ในระดับดีมาก

2.3.5 ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

1) มีทักษะการสืบค้นฐานข้อมูลออนไลน์
2) สามารถใช้ภาษาไทยในการสื่อสารและการทำงานได้ดีมาก
3) มีความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศในระดับดี
4) สามารถใช้คอมพิวเตอร์ในการทำงานได้อย่างคล่องแคล่วและชำนาญ
5) สามารถใช้อินเทอร์เน็ตและการสืบค้นที่เป็นประโยชน์ต่อการทำงานได้
6) สามารถใช้ภาษาอังกฤษในการทำงานได้พอสมควร

2.4 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับคุณลักษณะของบัณฑิตที่ผู้ใช้บัณฑิตต้องการ

จากการสัมภาษณ์ ผู้ใช้บัณฑิตมีข้อเสนอแนะที่เกี่ยวกับคุณลักษณะของบัณฑิตที่ต้องการรับเข้าทำงานในหน่วยงาน สรุปได้ดังต่อไปนี้

2.4.1 ด้านคุณธรรมและจริยธรรม

1) การปฏิบัติงานด้วยความขยันหมั่นเพียรเป็นความต้องการอันดับแรก
2) การมีวินัยตรงต่อเวลาเป็นสิ่งสำคัญที่สุด
3) เป็นคนซื่อสัตย์สุจริต
4) เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อเพื่อนร่วมงาน/ช่วยเหลือเกื้อกูลกันทั้งในเรื่องงานและเรื่องส่วนตัวตามสมควร
5) ปฏิบัติตามกฎระเบียบ ข้อบังคับของหน่วยงาน
6) เสียสละเพื่อส่วนรวม
7) จงรักภักดีต่อองค์กร การรักษาชื่อเสียงและความลับขององค์กร ซึ่งเป็นเรื่องของจิตสำนึกส่วนบุคคล
8) มีการพัฒนาด้านคุณธรรมเพื่อดำเนินชีวิตประจำวันได้อย่างประสบความสำเร็จ และก้าวไปสู่ความเจริญรุ่งเรืองในอนาคต

9) มีคุณธรรมจริยธรรมในระดับดีหรือดีมาก
10) การไม่ละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา เป็นเรื่องเกี่ยวกับข้อกฎหมายที่ใช้ประกอบการปฏิบัติงาน ไม่ใช่เรื่องหลักในปฏิบัติงาน เพราะไม่ใช่ทุกตำแหน่งที่จะเกี่ยวข้องกับเรื่องลิขสิทธิ์ แต่ควรทราบเพื่อใช้เป็นส่วนประกอบในการทำงานให้ถูกต้องตามหลักกฎหมาย

2.4.2 ด้านความรู้

1) มีความสามารถประยุกต์ใช้ความรู้ที่เรียนมาให้เข้ากับงานที่ทำเป็นอันดับแรก
2) มีความสามารถประยุกต์ใช้ความรู้ตามหลักวิชาเพื่อแก้ปัญหาในการทำงานได้ แก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้
3) ที่สำคัญที่สุด คือ มีความรู้รอบตัว ศึกษาเพิ่มเติมความรู้ให้ทันต่อสถานการณ์ทั้งในประเทศและต่างประเทศ เพื่อความสำเร็จของงาน
4) มีความรู้เกี่ยวกับการจัดการความรู้ เพื่อที่จะมาพัฒนาให้กับเพื่อนร่วมงานและลูกค้าได้
5) มีความสามารถในการเป็นผู้วิจัย/ผู้ช่วยนักวิจัย โดยต้องเข้าใจหลักการทำวิจัย
6) มีความรู้ทางการวิจัยมีความสำคัญมากในการทำวิจัยของหน่วยงาน นอกจากนี้ยังมีความสำคัญต่อการทำผลงานทางวิชาการและการขอตำแหน่งทางวิชาการของตนเอง แต่มีบุคลากรส่วนน้อยที่มีความรู้ทางการวิจัยและโปรแกรม SPSS
7) ใฝ่หาความรู้ใหม่ ๆ ตลอดเวลา โดยไม่จำเป็นต้องเกี่ยวข้องกับสาขาวิชาที่ทำงาน
8) วางแผนการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ โดยการประชุม อบรม สัมมนาทางวิชาการหรือวิชาชีพ ไม่จำเป็นต้องศึกษาต่อระดับปริญญาโท

2.4.3 ด้านทักษะทางปัญญา

1) มีทักษะในการวิเคราะห์ความรู้ แล้วนำมาปรับใช้ในองค์กร ซึ่งเป็นเรื่องสำคัญมาก ๆ นิสิตควรเรียนรู้ให้มาก
2) มีทักษะในการจัดการปัญหา รู้จักใช้สามัญสำนึกในการคิดแก้ปัญหา
3) เรียนรู้เครื่องมือในการวิเคราะห์ความรู้ และรู้แหล่งในการหาข้อมูล
4) เรียนรู้และสามารถวิเคราะห์งานได้มากขึ้น เพื่อเป็นแนวทางในการบริหารงานไปสู่องค์กรที่ถูกต้องและประสบความสำเร็จ
5) มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการพัฒนางาน นอกจากทำงานเป็นแล้ว ต้องสร้างสรรค์ด้วย
6) มีทักษะทางปัญญาในระดับดี

2.4.4 ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ

1) มีความอดทนในการทำงาน เพราะในแต่ละวัน จะพบลูกค้าที่หลากหลายแตกต่างกัน
2) มีใจรักบริการ เพราะงานบรรณารักษ์จิตบริการเป็นเรื่องที่สำคัญ

3) มีการควบคุมอารมณ์ตนเอง มีอัธยาศัยดี ยิ้มแย้มแจ่มใส ซึ่งเป็นเรื่องที่ดีในการทำงานร่วมกันในสังคม จะทำให้ทำงานกับผู้อื่นได้ราบรื่น สิ่งอื่น ๆ ก็จะตามมา ไม่ว่าจะเป็นการประนีประนอม ความเป็นกันเองกับเพื่อนร่วมงาน
4) มีความอ่อนน้อมถ่อมตน ซึ่งยังคงเป็นเรื่องสำคัญในสังคมไทย การรู้จักเด็กรู้จักผู้ใหญ่ รุ่นพี่ รุ่นน้อง เป็นเรื่องที่พึงกระทำ
5) สามารถปรับตัวเข้ากับเพื่อนร่วมงานได้ ปรับตัวให้เข้ากับวัฒนธรรมขององค์กรถือเป็นเรื่องดี แต่คิดว่าไม่ใช่เรื่องสำคัญมากนัก เนื่องจากคนในองค์กรมาจากหลากหลายวัฒนธรรม จะให้ปรับตัวเข้ากันได้หมดคงเป็นเรื่องยาก บางคนเข้ากันไม่ได้แต่เมื่อต้องทำงานด้วยกัน ถ้าเรารู้จักมารยาทสังคม รู้กาลละเทศะ ควบคุมอารมณ์ตนเองได้ การทำงานมันก็จะผ่านไปได้ด้วยดี
6) การปรับตัวให้เข้ากับวัฒนธรรมองค์กร ควรพิจารณาว่าเป็นสิ่งที่ถูกต้องและดีงามหรือไม่ สมควรปรับตัวตามหรือไม่ ตัวอย่างที่ดี ได้แก่ การพักดื่มกาแฟในยามบ่ายประมาณ 10-15 นาที ได้พูดคุยพบปะกับเพื่อนร่วมงานและหัวหน้างาน จะช่วยให้ทุกคนมีความสุขกับการทำงานร่วมกันมากขึ้น

2.4.5 ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

1) มีทักษะการใช้ภาษาต่างประเทศในการสื่อสาร ภาษาอังกฤษเป็นสิ่งที่สำคัญมาก ๆ ต้องสามารถอ่าน เขียนได้ บัณฑิตต้องมีคะแนน TOEIC ไม่ต่ำกว่า 600 คะแนน
2) มีทักษะการสื่อสารภาษาที่สามหรือหลาย ๆ ภาษา ก็จะมีโอกาสการทำงานเพิ่มมากขึ้น
3) สามารถใช้ภาษาไทยในการสื่อสารและการทำงานได้ดีมาก
4) มีทักษะการใช้โปรแกรมสำนักงาน ได้แก่ MS.Excel, Power Point เป็นสิ่งที่สำคัญมาก ควรจะมีการเรียนการสอนนิสิตในระดับที่มากขึ้น เช่น การใช้ VLookup เป็นต้น
5) มีทักษะการจัดการฐานข้อมูล
6) มีทักษะการใช้โปรแกรม SPSS หรือการใช้โปรแกรมวิเคราะห์สถิติอื่น
7) มีทักษะการสืบค้นฐานข้อมูลออนไลน์
8) มีทักษะการสืบค้นข้อมูลจากอินเทอร์เน็ตเพื่อใช้ในการทำงาน
9) มีความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศในระดับดี

บทที่ 5
สรุปผลการวิจัย
อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินผลหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสารสนเทศศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยมุ่งเน้นในประเด็นต่อไปนี้

1. ศึกษาความคิดเห็นของบัณฑิตที่มีต่อหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสารสนเทศศึกษา
2. ศึกษาความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิตที่มีต่อคุณลักษณะของบัณฑิต หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสารสนเทศศึกษา
3. ศึกษาความคาดหวังของผู้ใช้บัณฑิตที่มีต่อคุณลักษณะของบัณฑิต หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสารสนเทศศึกษา

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาจากหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสารสนเทศศึกษา พ.ศ. 2552 ของภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำนวน 2 รุ่น คือบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาในปีการศึกษา 2556 จำนวน 27 คน และ ปีการศึกษา 2557 จำนวน 43 คน รวมทั้งหมด 70 คน และผู้ใช้บัณฑิต หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสารสนเทศศึกษา จำนวน 2 รุ่น คือบัณฑิตที่จบการศึกษาในปีการศึกษา 2556 และ 2557 รวมทั้งหมด 70 หน่วยงาน รวมทั้งหมด 23 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล คือ

1. แบบสอบถามเรื่อง การประเมินผลหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสารสนเทศศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำนวน 2 ชุด สำหรับบัณฑิต 1 ชุด และสำหรับผู้ใช้บัณฑิต 1 ชุด
2. แบบสัมภาษณ์เรื่อง การประเมินผลหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสารสนเทศศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำนวน 2 ชุด สำหรับบัณฑิต 1 ชุด และสำหรับผู้ใช้บัณฑิต 1 ชุด

สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยใช้โปรแกรมคำนวณสำเร็จ โดยใช้วิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ดังนี้

1. ข้อมูลจากแบบสอบถามสำหรับบัณฑิต เรื่อง การประเมินผลหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสารสนเทศศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ตอนที่ 1 เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปนำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าร้อยละ
2. ข้อมูลจากแบบสอบถามสำหรับบัณฑิต เรื่อง การประเมินผลหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสารสนเทศศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ตอนที่ 2 เกี่ยวกับความคิดเห็นต่อหลักสูตรนำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
3. ข้อมูลจากแบบสอบถามสำหรับผู้ใช้บัณฑิต เรื่อง การประเมินผลหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสารสนเทศศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ตอนที่ 1 เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปนำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าร้อยละ

4. ข้อมูลจากแบบสอบถามสำหรับผู้ใช้บัณฑิต เรื่อง การประเมินผลหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสารสนเทศศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ตอนที่ 2 เกี่ยวกับความพึงพอใจและความคาดหวังต่อคุณลักษณะของบัณฑิต นำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

5. ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์สำหรับบัณฑิต เรื่อง การประเมินผลหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสารสนเทศศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ นำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยสังเคราะห์เนื้อหานำไปสรุปความ

6. ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์สำหรับผู้ใช้บัณฑิต เรื่อง การประเมินผลหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสารสนเทศศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ นำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยสังเคราะห์เนื้อหานำไปสรุปความ

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยได้รับการวิเคราะห์จากแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ ดังนี้

1. แบบสอบถาม จำนวนแบบสอบถามทั้งหมดที่ส่งให้บัณฑิต จำนวน 70 คน ปรากฏว่าได้รับกลับคืน 47 ชุด คิดเป็นร้อยละ 67.14 ส่วนแบบสอบถามที่ส่งให้ผู้ใช้บัณฑิต ปรากฏว่า ได้รับกลับคืน 23 ชุด คิดเป็นร้อยละ 32.86

2. แบบสัมภาษณ์ คณะผู้วิจัยสัมภาษณ์บัณฑิต จำนวน 3 คน และผู้ใช้บัณฑิต จำนวน 3 คน

ทั้งนี้ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งเป็น 2 ตอน ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ความคิดเห็นของบัณฑิตที่มีต่อหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสารสนเทศศึกษา

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของผู้ใช้บัณฑิตหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสารสนเทศศึกษา

ตอนที่ 1 ความคิดเห็นของบัณฑิตที่มีต่อหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสารสนเทศศึกษา

1.1 สถานภาพส่วนตัวของบัณฑิตผู้ตอบแบบสอบถาม

บัณฑิตผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นนิสิตเพศหญิง สำเร็จการศึกษาปีการศึกษา 2557 ได้ทำงานทันทีหลังสำเร็จการศึกษา หน่วยงานที่สังกัดเป็นหน่วยงานเอกชน ได้แก่ ศูนย์ซีอาเซียน บริษัท อินโฟเควส จำกัด สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย และตำแหน่งงานที่ทำคือ เจ้าหน้าที่เทคโนโลยีสารสนเทศ รองลงมาคือ บรรณารักษ์ และเว็บมาสเตอร์ และตำแหน่งอื่น ๆ ตามลำดับ ได้แก่ เจ้าหน้าที่สารสนเทศ นักเอกสารสนเทศ นักวิชาการ เป็นต้น

1.2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับเนื้อหารายวิชาในหลักสูตร

บัณฑิตมีความคิดเห็นเกี่ยวกับเนื้อหารายวิชาของหลักสูตรในการนำความรู้ไปใช้โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณากลุ่มรายวิชา พบว่า บัณฑิตมีความคิดเห็นเกี่ยวกับกลุ่มรายวิชาในการนำความรู้ไปใช้ในระดับมาก ได้แก่ รายวิชาภาษาอังกฤษบังคับ และรายวิชาเสริมสร้างประสบการณ์ ส่วนความคิดเห็นเกี่ยวกับเนื้อหารายวิชาในหลักสูตรในการนำความรู้ไปใช้ในระดับปานกลาง ได้แก่ รายวิชาเอกเลือก (กลุ่มระบบและบริการสารสนเทศ)

เมื่อพิจารณารายวิชา พบว่า บัณฑิตมีความคิดเห็นเกี่ยวกับรายวิชาในการนำความรู้ไปใช้ในระดับมาก ได้แก่ วิชา สศ 103 การสื่อสารในงานสารสนเทศ อก 201 ภาษาอังกฤษเฉพาะทาง 1 อก 203 ภาษาอังกฤษเชิงวิชาการ 1 และ สศ 471 การฝึกประสบการณ์ในวิชาชีพสารสนเทศ ส่วนบัณฑิตมีความคิดเห็นเกี่ยวกับรายวิชาในการนำความรู้ไปใช้ในระดับปานกลาง ได้แก่ สศ 422 การจัดการจดหมายเหตุและเอกสาร และ สศ 301 การวิจัยพื้นฐานสำหรับวิชาชีพสารสนเทศ

1.3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับประเด็นต่าง ๆ ในหลักสูตร

บัณฑิตมีความคิดเห็นเกี่ยวกับประเด็นต่าง ๆ ในหลักสูตรโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า บัณฑิตมีความคิดเห็นในระดับมากในด้าน ระบบการประเมินผลการเรียนรู้ และกระบวนการจัดการเรียนการสอน ส่วนบัณฑิตมีความคิดเห็นในระดับปานกลางในด้านสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้

เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า บัณฑิตมีความคิดเห็นในระดับมาก ได้แก่ อาจารย์ที่ปรึกษาเอาใจใส่ให้คำปรึกษาอย่างดี รองลงมา ผู้สอนให้การดูแลอย่างทั่วถึง ส่วนบัณฑิตมีความคิดเห็นในระดับปานกลาง ได้แก่ เครือข่ายอินเทอร์เน็ตภายในมหาวิทยาลัยสามารถเชื่อมต่อได้ทั่วถึง เครือข่ายอินเทอร์เน็ตภายในมหาวิทยาลัยมีความรวดเร็ว และ ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์มีคอมพิวเตอร์เพียงพอ

1.4 ความคิดเห็นอื่น ๆ

1.4.1 การบรรลุวัตถุประสงค์ที่สำคัญในหลักสูตร

บัณฑิตมีความคิดเห็นว่า ตนได้บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่หลักสูตรได้ตั้งไว้ จำนวน 2 ข้อ คือ 1) มีทักษะการรู้สารสนเทศเพื่อพัฒนาตนเองและผู้อื่นให้สามารถเรียนรู้ได้ตลอดชีวิต และ 2) มีความรู้ความสามารถในการจัดการสารสนเทศในองค์กรต่าง ๆ โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่เหมาะสม โดยให้เหตุผลดังนี้

1. เป็นวิชาชีพเฉพาะด้านและเป็นที่ต้องการของตลาดงาน
2. สามารถจัดการสารสนเทศได้อย่างมีระบบระเบียบ
3. สามารถเข้าถึงข้อมูลได้อย่างครบถ้วน
4. สามารถค้นหาความรู้และข้อมูลที่ต้องการได้ด้วยตนเอง
5. สามารถค้นคว้าอย่างไม่จำกัด
6. สามารถนำไปใช้ได้ในการทำงานและชีวิตประจำวัน
7. เนื่องจากทำงานตรงกับสาขาวิชา คือ บริษัทรับผลิตสารสนเทศ ทำให้สามารถนำความรู้และทักษะที่เรียนไปใช้ในการทำงานได้อย่างเหมาะสม

1.4.2 ความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงหลักสูตร

บัณฑิตมีความคิดเห็นเพิ่มเติมที่เป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงหลักสูตร ใน 5 อันดับแรก ดังนี้ 1) สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ในการทำงานและชีวิตประจำวัน 2) มีการจัดการเรียนการสอนในเนื้อหาวิชาที่หลากหลาย โดยครอบคลุมในสาขาวิชาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น การตลาดธุรกิจ การเขียนเว็บไซต์ การทำฐานข้อมูล เป็นต้น ทำให้นิสิตมีความรู้ในหลาย ๆ ด้าน ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการนำไปประยุกต์ใช้ในการทำงานอย่างยิ่ง 3) พึงพอใจมากกับการเรียนการสอนที่อบอุ่น อาจารย์ดูแลนิสิตอย่างทั่วถึงและมีความใกล้ชิดกัน 4) เชื่อมั่นในคุณภาพของคณาจารย์ 5) มีอาจารย์ผู้สอนไม่เพียงพอสำหรับรายวิชาที่เกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศ

นอกจากนี้ จากการสัมภาษณ์ บัณฑิตได้ให้ความคิดเห็นที่คล้ายคลึงกับ

ข้อมูลจากแบบสอบถาม ดังนี้ 1) สามารถนำความรู้ที่เรียน ไปประยุกต์ใช้ได้ในการทำงานที่หลากหลาย ไม่เฉพาะในอาชีพบรรณารักษ์หรือสารสนเทศ แต่ยังสามารถนำไปใช้ได้ในชีวิตประจำวันได้ด้วย 2) มีการฝึกปฏิบัติและการฝึกงานที่มีประโยชน์ต่อการทำงาน และเสริมสร้างความเชื่อมั่นในตนเองมากขึ้น 3) อาจารย์ดูแลและเอาใจใส่นิสิตอย่างดี 4) อาจารย์ผู้สอนมีไม่เพียงพอ 5) รายวิชาเลือกมีจำนวนน้อย ไม่หลากหลาย

1.4.3 ข้อแนะนำที่เป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงหลักสูตร

จากแบบสอบถาม บัณฑิตมีข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงหลักสูตรใน 5 อันดับแรก ดังนี้ 1) ควรปรับเปลี่ยนช่วงเวลาฝึกงานหรือรายวิชาฝึกประสบการณ์วิชาชีพสารสนเทศ เป็นภาคการศึกษาที่ 2 ชั้นปีที่ 4 2) ควรมีการใช้ภาษาอังกฤษในการเรียนการสอนเพิ่มมากขึ้น 3) ควรเพิ่มจำนวนอาจารย์ เพื่อรองรับการเปิดสอนในรายวิชาเอกเลือก และเพื่อสอนในรายวิชาเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศ 4) ควรเปิดกลุ่มวิชาหรือแขนงวิชาย่อย เพื่อให้มีความเข้มข้นในเนื้อหาวิชาและนิสิตสามารถเลือกเรียนได้หลากหลายมากขึ้น 5) ควรเปิดรายวิชาเอกเลือกให้หลากหลายเพื่อให้นิสิตเลือกเรียนได้ตามความสนใจ

นอกจากนี้ จากการสัมภาษณ์ บัณฑิตได้ให้ข้อแนะนำที่คล้ายคลึงกับข้อมูลจากแบบสอบถาม ดังนี้ 1) การฝึกงานหรือฝึกประสบการณ์วิชาชีพสารสนเทศ ควรจัดในภาคการศึกษาที่ 2 ของชั้นปีที่ 4 ซึ่งเป็นภาคเรียนสุดท้าย เนื่องจากเมื่อฝึกงานเสร็จสิ้น บางหน่วยงานมีนโยบายรับนิสิตเข้าทำงานทันที ทำให้นิสิตสูญเสียโอกาสในการทำงาน 2) ควรเพิ่มกิจกรรมส่งเสริมทักษะการใช้ภาษาอังกฤษ 3) ควรเพิ่มรายวิชาเอกเลือกให้มากขึ้น 4) ควรเพิ่มจำนวนอาจารย์ผู้สอน 5) ควรปรับปรุงเครื่องคอมพิวเตอร์และโปรแกรมให้ทันสมัยที่สุด

ตอนที่ 2 ความพึงพอใจและความคาดหวังของผู้ใช้บัณฑิตที่มีต่อคุณลักษณะของบัณฑิตหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสารสนเทศศึกษา

2.1 สถานภาพส่วนตัวของผู้ใช้บัณฑิตผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ใช้บัณฑิตส่วนใหญ่อยู่ในหน่วยงานประเภทเอกชน

2.2 ความพึงพอใจและความคาดหวังต่อคุณลักษณะของบัณฑิต

ผู้ใช้บัณฑิตมีความคาดหวังในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และมีความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกัน เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า

ผู้ใช้บัณฑิตมีความคาดหวังในระดับมากที่สุด ด้านคุณธรรมและจริยธรรม นอกนั้นอยู่ในระดับมาก

ผู้ใช้บัณฑิตมีความพึงพอใจในระดับมาก ได้แก่ ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ รองลงมาคือ ด้านคุณธรรมและจริยธรรม และด้านการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ตามลำดับ

เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า

ผู้ใช้บัณฑิตมีความคาดหวังในระดับมากที่สุดเรื่อง มีจิตใจให้บริการ มีความอดทนในการทำงาน มีความรับผิดชอบต่อตนเอง และเรื่องคุณธรรมและจริยธรรม ตามลำดับ

ผู้ใช้บัณฑิตมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุดเรื่อง มีความอ่อนน้อมถ่อมตน

รองลงมามีจิตใจให้บริการ ความพึงพอใจในระดับปานกลาง ได้แก่ มีความรู้ในการบริหารจัดการองค์กร และมีความรู้เกี่ยวกับการบริหารจัดการโครงการ/กิจกรรม

2.3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะของบัณฑิตที่ทำงานในหน่วยงาน

จากการสัมภาษณ์ ผู้ใช้บัณฑิตมีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะของบัณฑิตที่ทำงานในหน่วยงาน 5 อันดับแรก สรุปได้ดังต่อไปนี้

2.3.1 ด้านคุณธรรมและจริยธรรม

1) ปฏิบัติงานด้วยความขยันหมั่นเพียร
2) มีความซื่อสัตย์สุจริตต่อวิชาชีพ
3) เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อเพื่อนร่วมงาน ช่วยเหลือผู้อื่น และเสียสละเพื่อส่วนรวม
4) มีน้ำใจ ไม่เห็นแก่ตัว
5) มีวินัยในเรื่องของเวลา มีวินัยต่อตนเองและผู้อื่น

2.3.2 ด้านความรู้

1) สามารถประยุกต์ความรู้จากทฤษฎีไปสู่การปฏิบัติงานและการแก้ปัญหาในการทำงาน
2) สามารถเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ เพื่อการทำงานในองค์กรได้ดี แม้ว่าจะไม่ได้เรียนในสาขาที่ตรงกับตำแหน่งงาน
3) มีความสามารถในการเป็นผู้วิจัย /ผู้ช่วยนักวิจัย
4) มีความรู้หลาย ๆ ด้าน ที่เป็นประโยชน์ต่อองค์กร
5) มีความรู้ในสาขาวิชาที่เรียนมาอย่างถูกต้องและเหมาะสม

2.3.3 ด้านทักษะทางปัญญา

1) มีทักษะในการจัดการปัญหาหรือรู้จักการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า
2) สามารถค้นหาสารสนเทศหรือแหล่งสารสนเทศเพื่อนำไปใช้งาน
3) มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการพัฒนางาน
4) สามารถคิดและแยกแยะการทำงานได้อย่างเป็นระบบและมีขั้นตอน
5) มีการวางแผนการทำงานให้บรรลุเป้าหมาย

2.3.4 ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ

1) มีความรับผิดชอบต่องานหรือหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย
2) มีความสัมพันธ์ที่ดีต่อเพื่อนร่วมงานทุกคน
3) มีจิตใจบริการ ยิ้มแย้มแจ่มใส มีอัธยาศัยดี
4) อ่อนน้อมถ่อมตน
5) รู้จักกาลเทศะ

2.3.5 ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

1) มีทักษะการสืบค้นฐานข้อมูลออนไลน์
2) สามารถใช้ภาษาไทยในการสื่อสารและการทำงานได้ดีมาก
3) มีความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศในระดับดี
4) สามารถใช้คอมพิวเตอร์ในการทำงานได้อย่างคล่องแคล่วและชำนาญ

5) สามารถใช้อินเทอร์เน็ตและการสืบค้นที่เป็นประโยชน์ต่อการทำงานได้

2.4 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับคุณลักษณะของบัณฑิตที่ผู้ใช้บัณฑิตต้องการ

จากการสัมภาษณ์ ผู้ใช้บัณฑิตมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับคุณลักษณะของบัณฑิตที่ต้องการรับเข้าทำงานในหน่วยงาน 5 อันดับแรก สรุปได้ดังต่อไปนี้

2.4.1 ด้านคุณธรรมและจริยธรรม

1) การปฏิบัติงานด้วยความขยันหมั่นเพียรเป็นความต้องการอันดับแรก
2) การมีวินัยตรงต่อเวลาเป็นสิ่งสำคัญที่สุด
3) เป็นคนซื่อสัตย์สุจริต
4) เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อเพื่อนร่วมงาน/ช่วยเหลือเกื้อกูลกันทั้งในเรื่องงานและเรื่องส่วนตัวตามสมควร
5) ปฏิบัติตามกฎระเบียบ ข้อบังคับของหน่วยงาน

2.4.2 ด้านความรู้

1) มีความสามารถประยุกต์ใช้ความรู้ที่เรียนมาให้เข้ากับงานที่ทำเป็นอันดับแรก
2) มีความสามารถประยุกต์ใช้ความรู้ตามหลักวิชาเพื่อแก้ปัญหาในการทำงานได้ แก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้
3) ที่สำคัญที่สุด คือ มีความรู้รอบตัว ศึกษาเพิ่มเติมความรู้ให้ทันต่อสถานการณ์ทั้งในประเทศและต่างประเทศ เพื่อความสำเร็จของงาน
4) มีความรู้เกี่ยวกับการจัดการความรู้ เพื่อที่จะมาพัฒนาให้กับเพื่อนร่วมงานและลูกค้าได้
5) มีความสามารถในการเป็นผู้วิจัย/ผู้ช่วยนักวิจัย โดยต้องเข้าใจหลักการทำวิจัย

2.4.3 ด้านทักษะทางปัญญา

1) มีทักษะในการวิเคราะห์ความรู้ แล้วนำมาปรับใช้ในองค์กร ซึ่งเป็นเรื่องสำคัญมาก ๆ นิสิตควรเรียนรู้ให้มาก
2) มีทักษะในการจัดการปัญหา รู้จักใช้สามัญสำนึกในการคิดแก้ปัญหา
3) เรียนรู้แครื่องมือในการวิเคราะห์ความรู้ และรู้แหล่งในการหาข้อมูล
4) เรียนรู้และสามารถวิเคราะห์งานได้มากขึ้น เพื่อเป็นแนวทางในการบริหารงานไปสู่องค์กรที่ถูกต้องและประสบความสำเร็จ
5) มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการพัฒนางาน นอกจากทำงานเป็นแล้ว ต้องสร้างสรรค์ด้วย

2.4.4 ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ

1) มีความอดทนในการทำงาน เพราะในแต่ละวัน จะพบลูกค้าที่หลากหลายแตกต่างกัน
2) มีใจรักบริการ เพราะงานบรรณารักษ์จิตบริการเป็นเรื่องที่สำคัญ
3) มีการควบคุมอารมณ์ตนเอง มีอัธยาศัยดี ยิ้มแย้มแจ่มใส ซึ่งเป็นเรื่องที่ดีในการทำงานร่วมกันในสังคม จะทำให้ทำงานกับผู้อื่นได้ราบรื่น สิ่งอื่น ๆ ก็จะตามมา ไม่ว่าจะเป็นการประนีประนอม ความเป็นกันเองกับเพื่อนร่วมงาน

4) มีความอ่อนน้อมถ่อมตน ซึ่งยังคงเป็นเรื่องสำคัญในสังคมไทย การรู้จักเด็กรู้จักผู้ใหญ่ รุ่นพี่ รุ่นน้อง เป็นเรื่องที่พึงกระทำ
5) สามารถปรับตัวเข้ากับเพื่อนร่วมงานได้ ปรับตัวให้เข้ากับวัฒนธรรมขององค์กร ถือเป็นเรื่องดี แต่คิดว่าไม่ใช่เรื่องสำคัญมากนัก เนื่องจากคนในองค์กรมาจากหลากหลายวัฒนธรรม จะให้ปรับตัวเข้ากันได้หมดคงเป็นเรื่องยาก บางคนเข้ากันไม่ได้แต่เมื่อต้องทำงานด้วยกัน ถ้าเรารู้จักมารยาทสังคม รู้กาลเทศะ ควบคุมอารมณ์ตนเองได้ การทำงานมันก็จะผ่านไปได้ด้วยดี

2.4.5 ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

1) มีทักษะการใช้ภาษาต่างประเทศในการสื่อสาร ภาษาอังกฤษเป็นสิ่งที่สำคัญมาก ๆ ต้องสามารถอ่าน เขียนได้ บัณฑิตต้องมีคะแนน TOEIC ไม่ต่ำกว่า 600 คะแนน
2) มีทักษะการสื่อสารภาษาที่สามหรือหลาย ๆ ภาษา ก็จะมีโอกาสการทำงานเพิ่มมากขึ้น
3) สามารถใช้ภาษาไทยในการสื่อสารและการทำงานได้ดีมาก
4) มีทักษะการใช้โปรแกรมสำนักงาน ได้แก่ MS.Excel, Power Point เป็นสิ่งที่สำคัญมาก ควรจะมีการเรียนการสอนนิสิตในระดับที่มากขึ้น เช่น การใช้ VLookup เป็นต้น
5) มีทักษะการจัดการฐานข้อมูล

อภิปรายผล

ผลการวิจัยมีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายได้ ดังนี้

1 ความคิดเห็นของบัณฑิตที่มีต่อหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสารสนเทศศึกษา

1.1 ความคิดเห็นเกี่ยวกับเนื้อหารายวิชาในหลักสูตร

บัณฑิตมีความคิดเห็นเกี่ยวกับเนื้อหารายวิชาของหลักสูตรในการนำความรู้ไปใช้โดยรวมอยู่ในระดับมาก นอกจากนี้บัณฑิตยังให้ความคิดเห็นเพิ่มเติม อันดับแรกคือ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ในการทำงานและชีวิตประจำวัน อย่างไรก็ตาม พบว่า บัณฑิตส่วนใหญ่สามารถทำงานในตำแหน่งที่หลากหลาย ได้แก่ เจ้าหน้าที่เทคโนโลยีสารสนเทศ มากที่สุด รองลงมาคือ บรรณารักษ์ เว็บมาสเตอร์ และตำแหน่งอื่น ๆ ตามลำดับ ได้แก่ เจ้าหน้าที่สารสนเทศ นักเอกสารสนเทศ นักวิชาการ ทั้งนี้สอดคล้องกับอาชีพที่ระบุไว้ในหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสารสนเทศศึกษา ว่าบัณฑิตที่จบออกไปสามารถประกอบอาชีพ ได้แก่ บรรณารักษ์ นักเอกสารสนเทศ นักวิชาการสารสนเทศ นักวิเคราะห์ระบบสารสนเทศ (มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์. 2555: 2)

เมื่อพิจารณากลุ่มรายวิชา พบว่า กลุ่มรายวิชาที่มีการนำความรู้ไปใช้ในระดับมาก ได้แก่ รายวิชาภาษาอังกฤษบังคับ และรายวิชาเสริมสร้างประสบการณ์ และเมื่อพิจารณารายวิชา พบว่า รายวิชาที่มีการนำความรู้ไปใช้ในระดับมาก ได้แก่ สศ 103 การสื่อสารในงานสารสนเทศ อก 201 ภาษาอังกฤษเฉพาะทาง 1 อก 203 ภาษาอังกฤษเชิงวิชาการ 1 และ สศ 471 การฝึกประสบการณ์

ในวิชาชีพสารสนเทศ ทั้งนี้เป็นเพราะทักษะการสื่อสารและทักษะการใช้ภาษาอังกฤษเป็นทักษะที่จำเป็นในการทำงาน และเป็นที่ต้องการของตลาดงานในสังคมปัจจุบัน ในกรณีที่ปฏิบัติงานในห้องสมุดหรือสถาบันบริการสารสนเทศ จะพบว่า การสื่อสารมีความสำคัญที่สุดในงานบริการอ้างอิงและสารสนเทศ ซึ่งต้องอาศัยทักษะและความสามารถในการสื่อสารที่เหมาะสม ไม่ว่าจะเป็นการพูด การเขียน การฟัง การอ่าน ทั้งนี้เนื่องจากบรรณารักษ์ผู้ให้บริการต้องมีหน้าที่ในการตอบคำถาม ให้คำแนะนำ ให้คำปรึกษา และช่วยการค้นคว้าแก่ผู้ใช้บริการ (บรรจง พลไชย. 2554: 65) โดยเฉพาะอย่างยิ่งทักษะการใช้ภาษาอังกฤษ ผู้ที่สามารถใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารได้ดีจะมีโอกาสได้รับการจ้างงานและได้รับการสนับสนุนหรือส่งเสริมในการทำงาน มากกว่าผู้ที่มีทักษะทางภาษาน้อย หน่วยงานที่ประกาศรับพนักงานส่วนใหญ่ จะแนบท้ายเรื่องทักษะทางภาษาว่า หากมีความสามารถทางภาษาอังกฤษในการติดต่อสื่อสาร จะได้รับการพิจารณาเป็นกรณีพิเศษ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับความเห็นของ สุมิตรา จันทร์เงา (2547: 5) ที่เสนอว่าบุคลากรที่หน่วยงานต้องการนั้น ควรมีคุณลักษณะสำคัญประการหนึ่ง คือ มีความรู้ภาษาอังกฤษอย่างดี คล่องแคล่วในด้านการสื่อสาร พูด อ่าน และเขียน

สำหรับรายวิชา สศ 471 การฝึกประสบการณ์ในวิชาชีพสารสนเทศนั้น มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อวิชาชีพสารสนเทศหรือบรรณารักษศาสตร์ เนื่องจากในปีสุดท้ายก่อนจบการศึกษา หลักสูตรได้กำหนดให้นิสิตต้องฝึกประสบการณ์วิชาชีพสารสนเทศ ดังนั้นบัณฑิตที่จบการศึกษาจะได้รับประสบการณ์ตรงจากการฝึกทักษะในวิชาชีพ ช่วยให้บัณฑิตเกิดความมั่นใจในตนเองมากขึ้น นับเป็นการเตรียมความพร้อมให้กับบัณฑิตได้อย่างดี ทั้งนี้ใช้เวลาฝึกงาน 1 ภาคการศึกษา โดยเข้ารับการฝึกงานทั้งจากหน่วยงานภายในคือ สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และหน่วยงานภายนอกต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน ทั้งนี้จากคำสัมภาษณ์ของบัณฑิต ยังได้ให้ความเห็นไว้ว่า หลักสูตรมีการฝึกปฏิบัติและการฝึกงานที่มีประโยชน์ต่อการทำงาน และเสริมสร้างความเชื่อมั่นในตนเองมากขึ้น ผลการวิจัยดังกล่าวยังสอดคล้องกับงานวิจัยของอรทัย วารีสอาด และนุชรี ตรีโลจน์วงศ์ (2552: 57-76) ที่พบว่า การฝึกงานเป็นรายวิชาที่บัณฑิตนำความรู้ไปใช้ในระดับมาก และงานวิจัยของ ยังฮี อัน และ ชอย (Younghee; Ahn; & Choi. 2012: 348-364) ที่พบว่า บรรณารักษ์ส่วนใหญ่ร้อยละ 90 เห็นด้วยในระดับมาก ว่าหลักสูตรควรมีการฝึกปฏิบัติหรือฝึกภาคสนาม เนื่องจากสามารถนำประสบการณ์จริงไปใช้ในการจัดการระบบและทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุด

1.2 ความคิดเห็นเกี่ยวประเด็นต่าง ๆ ในหลักสูตร

บัณฑิตมีความคิดเห็นเกี่ยวกับประเด็นต่าง ๆ ในหลักสูตร โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า บัณฑิตมีความคิดเห็นในระดับมากในด้าน ระบบการประเมินผลการเรียนรู้และกระบวนการจัดการเรียนการสอน เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า บัณฑิตมีความคิดเห็นในระดับมาก ได้แก่ อาจารย์ที่ปรึกษาเอาใจใส่ให้คำปรึกษาอย่างดี รองลงมา ผู้สอนให้การดูแลอย่างทั่วถึง ทั้งนี้สอดคล้องกับคำให้สัมภาษณ์ของบัณฑิตที่กล่าวว่า อาจารย์ดูแลและเอาใจใส่นิสิตอย่างดี อาจเป็นเพราะมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (2559: 1-2) กำหนดนโยบายให้นิสิตทุกคนมีอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อแนะนำด้านวิชาการ ให้ความช่วยเหลือ ตลอดจนให้คำปรึกษาทั้งเรื่องส่วนตัว อารมณ์ สังคม ช่วยให้นิสิตทุกคนสามารถประความสำเร็จในการศึกษาและเป็นผู้ที่พัฒนาศักยภาพตนเองได้อย่างเต็มความสามารถ โดยมีการกำหนดคุณสมบัติของอาจารย์ที่ปรึกษา ตลอดจนจรรยาบรรณ และหน้าที่ของอาจารย์ที่ปรึกษา นอกจากนี้อาจารย์ยังเป็นทรัพยากรบุคคลที่สำคัญมาก เป็นครูผู้สอนให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่ดี รวมทั้งอาจารย์ยังต้องเป็นแบบอย่างที่ดีซึ่งนิสิตสามารถ

เรียนรู้และเลียนแบบได้ด้วย นอกเหนือจากการทำหน้าที่อื่น ๆ เช่น อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร อาจารย์ประจำหลักสูตร อาจารย์ที่ปรึกษา และอาจารย์ผู้สอน เป็นต้น หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสารสนเทศศึกษาได้กำหนดให้มีกิจกรรมหรือโครงการพัฒนานิสิตให้เป็นบัณฑิตที่มีคุณภาพ เพื่อรับใช้สังคม ตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตรที่มุ่งเน้นการผลิตบัณฑิตที่มีความรู้ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดการและบริการสารสนเทศ โดยมีการบูรณาการและเชื่อมโยงทฤษฎีสู่การปฏิบัติมากยิ่งขึ้น เพื่อตอบสนองสภาพแวดล้อมทางสารสนเทศที่เปลี่ยนแปลงไป และเพื่อเตรียมการพัฒนาคนสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างยั่งยืน ได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ (มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์. 2555: 7-8)

1.3 การบรรลุวัตถุประสงค์ที่สำคัญในหลักสูตร

บัณฑิตส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า ตนได้บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่หลักสูตรได้ตั้งไว้ จำนวน 2 ข้อ คือ 1) มีทักษะการรู้สารสนเทศเพื่อพัฒนาตนเองและผู้อื่นให้สามารถเรียนรู้ได้ตลอดชีวิต และ 2) มีความรู้ความสามารถในการจัดการสารสนเทศในองค์กรต่าง ๆ โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่เหมาะสม โดยให้เหตุผล เช่น เป็นวิชาชีพเฉพาะด้านและเป็นที่ต้องการของตลาดงาน สามารถนำไปใช้ได้ในการทำงานและชีวิตประจำวัน สามารถจัดการสารสนเทศได้อย่างมีระบบระเบียบ สามารถเข้าถึงข้อมูลได้อย่างครบถ้วน สามารถค้นหาความรู้และข้อมูลที่ต้องการได้ด้วยตนเอง เป็นต้น ซึ่งตรงกับคำสัมภาษณ์ของบัณฑิตที่กล่าวว่า สามารถนำความรู้ที่เรียน ไปประยุกต์ใช้ได้ในการทำงานที่หลากหลาย ไม่เฉพาะในอาชีพบรรณารักษ์หรือสารสนเทศ แต่ยังสามารถนำไปใช้ได้ในชีวิตประจำวันได้ด้วย ซึ่งสอดคล้องกับหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสารสนเทศศึกษาที่มุ่งหวังให้บัณฑิตสามารถทำงานได้หลากหลาย โดยกำหนดวิชาที่จะเรียนรู้ทั้งวิชาพื้นฐาน วิชาเอกบังคับ และวิชาเอกเลือก ทำให้สามารถตอบสนองต่อกับความต้องการของตลาดงานในปัจจุบันได้ (มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์. 2555: 2, 7- 8)

1.4 ข้อแนะนำที่เป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงหลักสูตร

บัณฑิตมีข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงหลักสูตร อันดับแรกคือ ควรปรับเปลี่ยนช่วงเวลาฝึกงานหรือรายวิชาฝึกประสบการณ์วิชาชีพสารสนเทศ เป็นภาคการศึกษาที่ 2 ชั้นปีที่ 4 ซึ่งเป็นภาคเรียนสุดท้าย เนื่องจากเมื่อฝึกงานเสร็จสิ้น บางหน่วยงานมีนโยบายรับนิสิตเข้าทำงานทันที ทำให้นิสิตสูญเสียโอกาสในการทำงาน ทั้งนี้ เพราะนิสิตต้องกลับไปเรียนอีก 15 หน่วยกิตหรือ 5 รายวิชา ในภาคเรียนที่ 2 จึงจะจบการศึกษา นอกจากนี้ยังพบว่า ในบางหน่วยงาน นิสิตไม่สามารถไปฝึกงานได้ เพราะยังไม่ได้เรียนหรือไม่มีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับงานที่จะไปฝึก เช่น หอจดหมายเหตุแห่งชาติ พิพิธภัณฑ์ เป็นต้น นอกจากนี้นิสิตควรได้เรียนรู้วิชาที่เกี่ยวข้องกับการฝึกงานหรือเรียนรู้รายวิชาทั้งหมด ก่อนการไปฝึกงาน

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของผู้ใช้บัณฑิตหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสารสนเทศศึกษา

2.1 ความพึงพอใจและความคาดหวังต่อคุณลักษณะของบัณฑิต

ผู้ใช้บัณฑิตมีความพึงพอใจในภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ผู้ใช้บัณฑิตมีความพึงพอใจในระดับมาก ได้แก่ ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ รองลงมาคือ ด้านคุณธรรมและจริยธรรม ดังที่ เพ็ญศรี ทองใหญ่ ณ อยุธยา (2548: 49-53) ได้กล่าวว่า

บรรณารักษ์ เสมือนหัวใจของห้องสมุด ดังนั้นบุคลิกภาพและมนุษยสัมพันธ์ หรือ ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลจึงเป็นสิ่งสำคัญยิ่ง ดังเช่น บรรณารักษ์ควรมีชีวิตชีวา พร้อมพรั่งด้วยข้อมูล ทันสมัยตลอดเวลา เต็มใจให้ความช่วยเหลือ และสามารถสร้างมนุษยสัมพันธ์ได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุคที่ห้องสมุดพัฒนาปรับเปลี่ยนระบบโดยการนำเทคโนโลยีสารสนเทศสมัยใหม่เข้ามาใช้ ในการปฏิบัติงานและการให้บริการ

สำหรับความคาดหวัง ผู้ใช้บัณฑิตมีความคาดหวังในระดับมากที่สุด ในด้านคุณธรรมและจริยธรรม ซึ่งตรงกับผลการวิจัยหลายเรื่อง เช่น งานวิจัยของคณาจารย์กลุ่มวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต (2555) ซึ่งศึกษาความต้องการบัณฑิตหลักสูตรบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ โดยพบว่า คุณสมบัติเฉพาะของบัณฑิตที่ต้องการมากที่สุดคือ มีคุณธรรมจริยธรรมและจรรยาบรรณในวิชาชีพ มีภาวะผู้นำ และความรับผิดชอบ งานวิจัยของ อรทัย วารีสอาด และนุชรี ตรีโลจน์วงศ์ (2552: 57-76) ที่พบว่า ผู้จ้างงานมีความพึงพอใจเฉลี่ยสูงสุด ในด้านคุณธรรมและจริยธรรม รองลงมาคือ ด้านบุคลิกภาพและมนุษยสัมพันธ์ สำหรับความคาดหวังเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านความรับผิดชอบต่อจรรยาบรรณวิชาชีพ รองลงมา คือ ด้านคุณธรรมและจริยธรรม โดยผู้จ้างงานเสนอแนะว่า บัณฑิตควรมีความรับผิดชอบสูงต่องานในหน้าที่หรืองานที่ได้รับมอบหมาย ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ปรัชญาของคณะมนุษยศาสตร์ คือ “สร้างเสริมภูมิปัญญา พัฒนาคุณค่าความเป็นมนุษย์” และมีวิสัยทัศน์ที่ “เน้นความเป็นผู้มีคุณธรรมและจริยธรรม มีประสิทธิภาพในการทำงานสอดคล้องกับความต้องการของสังคม” ดังนั้นในการจัดการเรียนการสอน คณาจารย์จึงสอดแทรกเรื่องราวและคำสอนที่เกี่ยวกับคุณธรรมและจริยธรรมให้กับผู้เรียนมากที่สุดเท่าที่จะทำได้ เพื่อสร้างบัณฑิตที่มีคุณค่าความเป็นมนุษย์ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับข้อเสนอแนะของผู้บริหารสถานศึกษาและผู้แทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน จากการประชุมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง “การศึกษาความต้องการกำลังคนของกลุ่มอุตสาหกรรมสื่อสาร” ซึ่งจัดโดยสำนักนโยบายและแผนการศึกษา สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ที่เสนอว่า สถาบันการศึกษาควรพัฒนาศักยภาพของบัณฑิตที่กำลังจะก้าวเข้าสู่ตลาดแรงงานให้มีคุณธรรมจริยธรรมในวิชาชีพ และมีทักษะที่หลากหลาย โดยเฉพาะทักษะทางด้านภาษา และทักษะอื่น ๆ นอกเหนือจากสาขาวิชาที่บัณฑิตจบมา (*บัณฑิตไทยไม่อดทน มองเงินเป็นเรื่องใหญ่.* 2548: 12)

เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ผู้ใช้บัณฑิตมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด ในเรื่องมีความอ่อนน้อมถ่อมตน รองลงมา มีจิตใจให้บริการ แต่มีความคาดหวังในระดับมากที่สุด ในเรื่อง มีจิตใจให้บริการ มีความอดทนในการทำงาน มีความรับผิดชอบต่อตนเอง และเรื่องคุณธรรมและจริยธรรม ซึ่งสอดคล้องกับคำสัมภาษณ์ของผู้ใช้บัณฑิตที่เสนอแนะว่า บัณฑิตควรมีความอ่อนน้อมถ่อมตน เนื่องจากยังคงเป็นเรื่องสำคัญในสังคมไทย การรู้จักเด็ก รู้จักผู้ใหญ่ รุ่นพี่ รุ่นน้อง เป็นเรื่องที่พึงกระทำ และควรมีใจรักบริการ เพราะงานบรรณารักษ์ จิตบริการเป็นเรื่องที่สำคัญ ต้องมีความอดทนในการทำงาน เพราะในแต่ละวัน จะพบลูกค้าที่หลากหลายแตกต่างกัน ในปัจจุบันพบว่า งานห้องสมุดหรือสถาบันบริการสารสนเทศจะให้ความสำคัญต่อจิตบริการที่ดี หรือในภาษาอังกฤษเรียกว่า Service Mind ซึ่งเป็นสิ่งที่ผู้ใช้บริการหรือลูกค้าส่วนใหญ่ค้นหา และรอคอยที่จะได้รับบริการที่น่าประทับใจ ซึ่งสามารถสร้างรอยยิ้มความสุข รวมทั้งความทรงจำที่ดีให้ได้ระลึกถึงอยู่เสมอ ทั้งนี้จากงานวิจัยของ จอห์นสตันและวิลเลียมส์ (Johnston; & Williams. 2015: Online) พบว่า ในอนาคต ลักษณะงานในห้องสมุดหรือสถาบันบริการสารสนเทศที่โดดเด่นเป็นที่ต้องการมากคือ งานที่เน้นการบริการผู้ใช้ ได้แก่ บรรณารักษ์วิจัย (Research

librarians) บรรณารักษ์บริการสารสนเทศ (Information service librarians) และบรรณารักษ์เฉพาะสาขาวิชา (Subject librarians)

2.2 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับคุณลักษณะของบัณฑิตที่ผู้ใช้บัณฑิตต้องการ

ผู้ใช้บัณฑิตมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับคุณลักษณะของบัณฑิตที่ต้องการรับเข้าทำงานในหน่วยงาน มีประเด็นที่น่าสนใจดังนี้

2.2.1 ด้านคุณธรรมและจริยธรรม ผู้ใช้บัณฑิตต้องการบัณฑิตที่ปฏิบัติงานด้วยความขยันหมั่นเพียรเป็นความต้องการอันดับแรก และมีวินัยตรงต่อเวลาเป็นสิ่งสำคัญที่สุด ทั้งนี้ความขยันหมั่นเพียรเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้คนเจริญก้าวหน้าและประสบความสำเร็จในชีวิต เพราะสามารถพึ่งตนเองได้ คนที่ขยันหมั่นเพียรมักจะเป็นคนกล้างาน ไม่หนีงาน หรือหลีกเลี่ยงงาน ไม่กลัวความทุกข์ยากลำบาก เป็นคนเข้มแข็ง ยินดีและพอใจในการงาน ทำงานด้วยความว่องไว ทำงานตรงเวลา และเสร็จทันเวลา (พระครูประพัฒน์ธรรมกิจ. 2556: ออนไลน์) นอกจากนี้ยังเป็นประเด็นสำคัญที่ระบุไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2599) โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพคนไทยทุกช่วงวัยให้มีภูมิคุ้มกัน เพื่อเข้าสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาเสริมสร้างศักยภาพของคนในทุกมิติให้มีความพร้อม ทั้งด้านร่างกายที่สมบูรณ์แข็งแรง มีสติปัญญาที่รอบรู้ และมีจิตใจที่สำนึกในคุณธรรม จริยธรรม มีความเพียร และรู้คุณค่าความเป็นไทย (มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์. 2555: 7-8)

2.4.2 ด้านความรู้ ผู้ใช้บัณฑิตต้องการบัณฑิตที่มีความสามารถประยุกต์ใช้ความรู้ที่เรียนมาให้เข้ากับงานที่ทำเป็นอันดับแรก และมีความสามารถประยุกต์ใช้ความรู้ตามหลักวิชาเพื่อแก้ปัญหาในการทำงานได้ แก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้ และที่สำคัญที่สุด คือ มีความรู้รอบตัว ศึกษาเพิ่มเติมความรู้ให้ทันต่อสถานการณ์ทั้งในประเทศและต่างประเทศ เพื่อความสำเร็จของงาน ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ จุฑารัตน์ ศราวณะวงศ์ และคณะ (2553) ที่ศึกษาวิจัยเพื่อประเมินความพึงพอใจและความคาดหวังของผู้ใช้บัณฑิตสาขาสารสนเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น พบว่า ผู้ใช้บัณฑิตคาดหวังว่า บัณฑิตควรมีความสามารถในการประยุกต์ความรู้ในวิชาชีพกับการทำงาน

2.4.3 ด้านทักษะทางปัญญา ผู้ใช้บัณฑิตต้องการบัณฑิตที่มีทักษะในการวิเคราะห์ความรู้ แล้วนำมาปรับใช้ในองค์กร ซึ่งเป็นเรื่องสำคัญมาก ๆ และมีทักษะในการจัดการปัญหา รู้จักใช้สามัญสำนึกในการคิดแก้ปัญหา ดังที่ ชัชวลิต สรวารี (2559: ออนไลน์) ระบุว่า คนที่แก้ปัญหาเก่งส่วนใหญ่ตัดสินใจจากข้อมูล ซึ่ งได้จากการค้นหาและกลั่นกรองมาใช้ รวมทั้งเป็นคนที่รู้จักคิดในเชิงวิเคราะห์ ทั้งนี้จะพบว่า หน่วยงานหลายแห่งเกิดปัญหาซ้ำซากหลายครั้งบุคลากรในหน่วยงานแก้ปัญหาแบบไม่ใส่ใจ เนื่องจากบุคลากรขาดทักษะในการแก้ปัญหา หากเป็นปัญหาระยะสั้นหรือปัญหาที่เกิดเฉพาะหน้า ควรเน้นความสามารถ ไหวพริบ และการตัดสินใจ หรือทักษะความสามารถส่วนบุคคลซึ่งไม่สามารถลอกเลียนกันได้ ส่วนปัญหาระยะยาวเป็นปัญหาที่หน่วยงานต้องกำหนดแนวทางในการแก้ไขปัญหาอย่างมีแบบแผน และร่วมมือร่วมใจกันแก้ปัญหา โดยหน่วยงานจะระบุทักษะการแก้ปัญหาไว้ในสมรรถนะของบุคลากรด้วย

2.4.4 ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ ผู้ใช้บัณฑิตต้องการบัณฑิตที่มีความอดทนในการทำงาน ซึ่งคล้ายกับความเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและผู้แทน

หน่วยงานที่เข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง การศึกษาความต้องการกำลังคนของกลุ่มอุตสาหกรรมสื่อสาร ซึ่งจัดโดย สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา หรือ สกศ. ที่กล่าวว่า “บัณฑิตไทยรุ่นใหม่ไม่ค่อยอดทน มองเงินเป็นเรื่องใหญ่ บางคนยังไม่ได้ทำงานเลย แต่กลับถามว่าจะได้เงินเดือนเท่าไร หรือทำงานร่วมกับเพื่อนร่วมงานไม่ได้” (*บัณฑิตไทยไม่อดทน มองเงินเป็นเรื่องใหญ่.* 2548: 12) นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ รัตนา ณ ลำพูน และดรุณี ณ ลำปาง (2548) ที่ศึกษาประสิทธิผลของหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ต่อการปฏิบัติงานของบัณฑิต โดยพบว่า ผู้จ้างงานส่วนใหญ่มีความพึงพอใจบัณฑิตในระดับมาก ได้แก่ มนุษยสัมพันธ์ ความขยันอดทน ความรับผิดชอบ และอุทิศเวลาเพื่องาน

2.4.5 ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ผู้ใช้บัณฑิตบางหน่วยงานต้องการบัณฑิตที่มีทักษะการใช้ภาษาต่างประเทศในการสื่อสาร ภาษาอังกฤษเป็นสิ่งที่สำคัญมาก ๆ ต้องสามารถอ่าน เขียนได้ บัณฑิตต้องมีคะแนน TOEIC ไม่ต่ำกว่า 600 คะแนน หากมีทักษะการสื่อสารภาษาที่สามหรือหลาย ๆ ภาษา ก็จะมีโอกาสการทำงานเพิ่มมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นสมบูรณ์ เจตน์จิราวัฒน์ (2546: 3-4) ที่กล่าวว่า ปัจจุบันตลาดงานต้องการบุคลากรวิชาชีพสารสนเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง บรรณารักษ์ที่มีลักษณะแปรเปลี่ยนไปจากในอดีต ผู้ประกอบการส่วนใหญ่ต้องการบุคลากรที่มีองค์ความรู้ที่กว้าง คือ มีความรู้ทั้งที่เรียนจากมหาวิทยาลัยและนอกมหาวิทยาลัย เช่น ความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีใหม่ ๆ ความรู้เกี่ยวกับการจัดการ ตลอดจนมีบุคลิกภาพและการสื่อสารที่ดี ทั้งการแต่งกาย กิริยาท่าทาง การแสดงความคิดเห็น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสื่อสารกับบุคคลในองค์กร นอกจากนี้ยังพบว่าสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ จุฑารัตน์ ศราวณะวงศ์ และคณะ (2553) ที่ศึกษาวิจัยเพื่อประเมินความพึงพอใจและความคาดหวังของผู้ใช้บัณฑิตสาขาสารสนเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ซึ่งพบว่า จุดอ่อนของบัณฑิตคือ การสื่อสารโดยใช้ภาษาอังกฤษ ผู้ใช้บัณฑิตจึงมีคาดหวังว่า บัณฑิตควรมีทักษะการสื่อสารโดยใช้ภาษาอังกฤษ

ในอดีตที่ผ่านมา สถาบันการศึกษาทางด้านสารสนเทศหรือบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ส่วนใหญ่กำหนดวัตถุประสงค์ในการผลิตบัณฑิตออกไปสู่ตลาดแรงงาน โดยเน้นกลุ่มห้องสมุดหรือสถาบันบริการสารสนเทศที่สังกัดองค์กรหรือหน่วยราชการ สำหรับตำแหน่งงานนั้นมักจะบรรจุในตำแหน่งบรรณารักษ์ แต่ในปัจจุบัน เมื่อก้าวเข้าสู่ยุคดิจิทัล ซึ่งเป็นช่วงแห่งการเปลี่ยนแปลงและความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ประกอบกับสภาพแวดล้อมปัจจุบัน วิชาชีพสารสนเทศต้องแข่งขันกับวิชาชีพต่าง ๆ ในตลาดงาน ดังเช่น วิชาชีพด้านเทคโนโลยีสารสนเทศด้านธุรกิจ เป็นต้น ตลอดจนสภาพความเปลี่ยนแปลงของหน่วยงานหรือองค์กรที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องและสถานภาพที่ไม่แน่นอนของบริการสารสนเทศในหน่วยงาน อันส่งผลกระตุ้นให้สถาบันการศึกษาเร่งปรับปรุงหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนให้สามารถรองรับการเปลี่ยนแปลงและมีความทันสมัยมากที่สุด รวมทั้งตอบสนองความต้องการและความคาดหวังของตลาดงานและสังคม ที่น่าสังเกตคือ หลักสูตรบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ เป็นการผสมผสานระหว่างวิชาชีพบรรณารักษศาสตร์ สารสนเทศศาสตร์ สารสนเทศศึกษา การจัดการสารสนเทศ เทคโนโลยีสารสนเทศ และบางแห่งรวมสาขาวิชานิเทศศาสตร์ด้วย ซึ่งเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ ดังนั้นบัณฑิตที่จบการศึกษาในสาขานี้ เมื่อก้าวเข้าสู่ตลาดงาน ส่วนใหญ่จึงได้เปรียบสาขาวิชาอื่น คือ มีเส้นทางวิชาชีพให้เลือกที่ค่อนข้างเปิดกว้างหลากหลายมากขึ้น บัณฑิตสามารถทำงานได้ทั้งในภาครัฐบาล

และเอกชน อีกทั้งตำแหน่งงานที่เปิดรับบัณฑิตในสาขาสารสนเทศศึกษานั้น มีหลากหลายมากขึ้น จากเดิมที่มีแค่ตำแหน่งบรรณารักษ์ เช่น เจ้าหน้าที่เทคโนโลยีสารสนเทศ เจ้าหน้าที่สารสนเทศ นักเอกสารสนเทศ เว็บมาสเตอร์ นักวิชาการ นักจัดการความรู้ เป็นต้น ทั้งนี้เป็นตำแหน่งที่บัณฑิตสามารถนำความรู้ที่เรียนในหลักสูตรไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานได้ ดังนั้นหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสารสนเทศศึกษา ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ซึ่งเป็นสถาบันเก่าแก่และมีชื่อเสียงในการผลิตบัณฑิตในสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์มาแต่อดีต จึงจำเป็นต้องปรับปรุงหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนให้มีความเหมาะสม และสอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้บัณฑิตและบัณฑิตมากที่สุด รวมทั้งพัฒนามีความทันสมัยอยู่เสมอ เพื่อให้ทันต่อความเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วในสังคมดิจิทัล

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสารสนเทศศึกษา

1.1 ควรสอดแทรกเนื้อหาด้านคุณธรรมและจริยธรรมไว้ในรายวิชาต่าง ๆ หรือกิจกรรมของหลักสูตร เนื่องจากเป็นความคาดหวังสูงสุดของผู้ใช้บัณฑิต

1.2 ควรให้ความสำคัญกับคุณลักษณะของบัณฑิตตามความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของบัณฑิตและผู้ใช้บัณฑิต โดยให้ความสำคัญต่อทักษะที่จำเป็นในทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นทางด้านคุณธรรมและจริยธรรม ด้านความรู้ ด้านทักษะทางปัญญา ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ และด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยี

1.3 ควรพิจารณาเพิ่มเนื้อหาวิชาเกี่ยวกับการใช้ภาษาอังกฤษ การสื่อสาร และเน้นการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบการฝึกปฏิบัติให้มากขึ้นในรายวิชาต่าง ๆ ของหลักสูตร

1.4 ควรสร้างจิตสำนึกให้บัณฑิตมีทัศนคติที่ดีและรักในวิชาชีพสารสนเทศหรือบรรณารักษศาสตร์

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการติดตามผลและประเมินผลบัณฑิตอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง และอาจใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพร่วมในการเก็บข้อมูลตามความเหมาะสม เพื่อให้ได้ข้อมูลในเชิงลึก

2.2 ควรศึกษาการจัดการเรียนการสอนในหลักสูตรสารสนเทศศึกษา สารสนเทศศาสตร์ หรือ บรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ ระดับปริญญาตรี ของสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ในประเทศไทย เพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับผู้เรียนและตลาดงานในสังคมปัจจุบัน

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

กันยารัตน์ ดัดพันธ์. (2542). *สถานภาพการทำงานของบัณฑิตบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ ปีการศึกษา 2535-2539*. วิทยานิพนธ์ อ.ม. (บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

คณาจารย์กลุ่มวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์. (2555). *การศึกษาความต้องการบัณฑิต หลักสูตรบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์*. กรุงเทพฯ: คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.

จุฑารัตน์ ศราวณะวงศ์; และ คนอื่น ๆ. (2553, พฤษภาคม-สิงหาคม). การประเมินความพึงพอใจและความคาดหวังของผู้ใช้บัณฑิตสาขาสารสนเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ปีการศึกษา 2545 – 2548. *วารสารสารสนเทศศาสตร์*. 28(2): 1-16.

ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์. (2540). *การพัฒนาหลักสูตร: หลักการและแนวปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ: สุขภาพใจ.

ชัชวลิต สรวารี. (2559). *ทักษะการแก้ไขปัญหา*. สืบค้นเมื่อ 5 กันยายน 2559, จาก http://www.lsotoyou.com/index.php/article/201-problem-solving-skill.html

บรรจง พลไชย. (2554, มกราคม-มิถุนายน). การสื่อสารเพื่อการบริการสารสนเทศ. *วารสารบรรณศาสตร์ มศว*. 4(1): 63-70.

บัณฑิตไทยไม่อดทน มองเงินเป็นเรื่องใหญ่. (2548, 15 กรกฎาคม). *คมชัดลึก*. หน้า 12.

พระครูประพัฒน์ธรรมกิจ. (2556). *ความขยันหมั่นเพียร*. สืบค้นเมื่อ 5 กันยายน 2559, จาก https://www.gotoknow.org/posts/200022

เพ็ญศรี ทองใหญ่ ณ อยุธยา. (2548, กรกฎาคม-กันยายน). ห้องสมุด "ดีพร้อม" เป็นอย่างไร. *วารสารห้องสมุด*. 49(3): 49-53.

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. (2550). *การสำรวจบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาในปีการศึกษา 2549*. กรุงเทพฯ: กองแผนงาน มหาวิทยาลัยฯ.

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. (2551). *การสำรวจความพึงพอใจของนายจ้างที่มีต่อบัณฑิต คณะวิชาต่าง ๆ ในรุ่นปีการศึกษา 2549*. กรุงเทพฯ: กองแผนงาน มหาวิทยาลัยฯ.

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. (2559). *คู่มืออาจารย์ที่ปรึกษาและอาจารย์ผู้สอน ปีการศึกษา 2559*. กรุงเทพ: กองบริการการศึกษา มหาวิทยาลัยฯ.

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์. (2555). *มคอ.2: หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสารสนเทศศึกษา (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2555)*. กรุงเทพ: มหาวิทยาลัยฯ.

รัชนีวรรณ ขาประดิษ; และ อรพินธุ์ พูนนารถ. (2549). *การประเมินหลักสูตรบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์*. อุตรดิตถ์: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์.

รัตนา ณ ลำพูน; และดรุณี ณ ลำปาง. (2548). *ประสิทธิผลของหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์ (ปรับปรุงใหม่พ.ศ. 2530) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่*. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

วิชัย วงษ์ใหญ่. (2537). *กระบวนการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอนภาคปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

สมบูรณ์ เจตน์จิราวัฒน์. (2546, กรกฎาคม-ธันวาคม). บุคลากรด้านสารสนเทศ (บรรณารักษ์) ที่พึงประสงค์. *โดมทัศน์*. 24(2): 3-4.

สรคม ดิสสะมาน. (2551, กรกฎาคม). ความพึงพอใจของนายจ้างที่มีต่อบัณฑิต สาขาวิชาสารนิเทศศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. *วารสารบรรณารักษศาสตร์*. 28(2): 31-48.

สันต์ ธรรมบำรุง. (2527). *หลักสูตรและการบริหารหลักสูตร*. กรุงเทพฯ: กรมการศาสนา.

สุจริต เพียรชอบ. (2523). *การประเมินผลหลักสูตร: ประมวลบทความเกี่ยวกับหลักสูตรและการสอน*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุนีย์ ภู่พันธ์. (2546). *แนวคิดพื้นฐาน การสร้างและการพัฒนาหลักสูตร ยุคปฏิรูปการศึกษาไทย*. เชียงใหม่: แสงศิลป์.

สุมิตรา จันทร์เงา. (2547). นักสารสนเทศที่พึงประสงค์ในธุรกิจสื่อสารมวลชน. ใน *การสัมมนาวิชาการเรื่องบัณฑิตสารสนเทศสำหรับสังคมฐานความรู้: ความต้องการ คุณภาพ และความคาดหวัง*. หน้า 5. เชียงใหม่: คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

อรทัย วารีสอาด; และ นุชรี ตรีโลจน์วงศ์. (2552, ภาคเรียนที่ 1). การติดตามผลบัณฑิตหลักสูตรบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อการพัฒนาหลักสูตรสำหรับสังคมฐานความรู้. *วารสารมนุษยศาสตร์ปริทรรศน์*. 31: 57-76.

Abels, E.; et al. (2003). *Competencies for Information Professional of the 21st Century*. Retreived August 15, 2016, from http:www.sla.org/PDFslcompetencies2003_revised.Pdf

American Library Association . (2008). *ALA's Core Competencies of Librarianship*. Retreived June 9, 2016, from http://wikis.ala.org/professionaltips/images/ele7/ALA_core_Competences_June_6_2008.pdf

Ashcroft, Linda. (2004). Developing Competencies, Critical Analysis and Personal Transferable Skills in Future Information Professionals. *Library Review*. 53(2): 82-88.

Bronstein, Jenny. (2007). Current Trends in Library and Information Studies Curricula Around the World. *Journal of Information, Communication & Ethics in Society*. 5(2/3): 59-78. Retrieved October 25, 2015, from http://search.proquest.com/docview/1011 931871? accountid=44800

Buckland, M. K. (1991). *Information As Thing*. Retrieved April 15, 2016, from http//www.people.ischool.berkeley.edu/~buckland/thing.html.

-------. (1996). Documentation, Information Science, and Library Science in the USA. *Information Processing & Management. 32* (1): 63-76.

Day, J. (1997). Curriculum Change and Development. In Elkin, J.; & Wilson, T., editor. *The Education of Library and Information Professional in the United Kingdom*. Mansell, London. pp. 31-52.

Eqbal, Monnawer; Sohail, Nadeem; & Sohail, Mohd. (2010, January-June). A Critical Evaluation of Current Status and Curriculum Development Strategy of LIS Education in India. *The Journal of Progressive Education*. 3(1): 67-72.

Good, Carter V. (1973). *Dictionary of Education*. New York: McGraw Hill.

Johnston, Nicole; & Williams, Rupert. (2015). Skills and Knowledge Needs Assessment of Current and Future Library Professionals in the State of Qatar. *Library Management*. 36(1/2): 86. Retrieved October 25, 2015, from http://search.proquest.com/docview/1643109048?accountid=44800

Lee, L.T.C.; & Chuang, T.M. (1997). A Study of the Reformation of Library and Information Science Curriculum. *Journal of Information, Communication, and Library Science*. 4(1): 17-25.

MaNeil, B.; & Giesecke, J. (2001). *Core Competencies for Libraries and Library Staff.* Retrieved August 10, 2016, from http://archive.ala.org/editions/samples/sample-pdfs/savery.pdf

Naisbitt, John. (1984). *Megatrends: Ten New Directions Transforming Our Lives*. London: Macdonald.

Palvolgyi, Mihaly; & Toth, Gyula. (1996). The Department of Librarianship and Information Studies, Berzsenyi College, Hungary: Present Educational Programmes and Envisaged Curricula. *Librarian Career Development*. 4(2): 13-21. Retrieved October 25, 2015, from http://search.proquest.com/docview/206813334?Accountid=44800

Pedley, P. (2001). The Information Professional of the 21st Century. *Management Information*. 8(7): 8-9.

Stufflebeam, Danel L. (1971). *Educational Evaluation and Decision Making*. Illinois: Peacock.

Taba, Hilda. (1962). *Curriculum Development: Theory and Practice*. New York: Harcount, Brace and World.

Tufail Khan, Muhammad; & Mahmood, Khalid. (2013). A Comparison of MLIS Curricula Taught in Pakistani Library and Information Science Schools with Higher Education Commission Curriculum. *Library Philosophy and Practice*. Retrieval June 13, 2016, from http://digitalcommons.unl.edu/libphilprac/910/229658580?Accountid=44800

Unsworth, John. (2010). *Challenges in Educating 21st Century Information Professionals.* Retrieved July 9, 2016, from http://www.people.virginia.edu/~jmu2m/wuhan.jmu.keynote.short.pdf

Wilson, T. D. (2001). Mapping the Curriculum in Information Studies. *New Library World*. 102(11/12): 436-442. Retrieved October 25, 2015, from http://search.proquest.com/docview/229658580?accountid=44800

Younghee, Noh; Ahn, In-Ja; & Choi, Sang-Ki. (2012, November). A Study of Changes in the Library and Information Science Curriculum with Evaluation of Its Practicality. *The Journal of Academic Librarianship*. 38(6): 348-364.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
คำอธิบายรายวิชา
หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสารสนเทศศึกษา
(หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ.2555)

หมวดวิชาเฉพาะด้าน

1. รายวิชาภาษาอังกฤษบังคับ

อก 201 ภาษาอังกฤษเฉพาะทาง 1 3(2-2-5)

EN 201 English for Special Purposes 1

ฝึกทักษะการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อประโยชน์ในการประกอบอาชีพในสาขาวิชาเฉพาะของผู้เรียน

อก 203 ภาษาอังกฤษเชิงวิชาการ 1 3(3-0-6)

EN 203 English for Academic Purposes 1

เพิ่มพูนประสิทธิภาพด้านทักษะการอ่าน และเขียนภาษาอังกฤษเชิงวิชาการเพื่อให้สามารถนำไปใช้ในการศึกษาค้นคว้าได้ลึกซึ้งยิ่งขึ้น

2. รายวิชาพื้นฐานเฉพาะด้าน

สศ 101 วิชาชีพสารสนเทศกับสังคม 3(2-2-5)

IS 101 Information Professional and Society

ศึกษาความสำคัญและผลกระทบของสารสนเทศที่มีต่อสังคม ความเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีที่มีผลต่อการผลิต การแพร่กระจาย การแสวงหา การเข้าถึง และการใช้สารสนเทศในสังคม นโยบายสารสนเทศและเทคโนโลยีสารสนเทศแห่งชาติ บทบาทของวิชาชีพสารสนเทศในการจัดบริการสารสนเทศที่ตอบสนองความต้องการของผู้ใช้ภายใต้สภาพแวดล้อมที่เป็นพลวัต จริยธรรมวิชาชีพสารสนเทศ และการศึกษาทางสารสนเทศ

สศ 102 การศึกษาผู้ใช้ 3(2-2-5)

IS 102 User Studies

ศึกษา ความหมาย ประเภทของผู้ใช้ แนวคิดเกี่ยวกับความต้องการสารสนเทศ และพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศของผู้ใช้ ตลอดจนการส่งเสริมและการให้การศึกษาแก่ผู้ใช้

สศ 103 การสื่อสารในงานสารสนเทศ 3(2-2-5)

IS 103 Communication in Information Work

ศึกษา แนวคิด ทฤษฎี และ ประเภท ของการสื่อสาร การสื่อสารสำหรับผู้ปฏิบัติงานสารสนเทศ จิตวิทยาการสื่อสาร เทคโนโลยีเพื่อการสื่อสาร การประชาสัมพันธ์ และการประเมินผลการสื่อสารในงานสารสนเทศ

สศ 142 เทคโนโลยีเพื่อการจัดการสารสนเทศ 3(2-2-5)
IS 142 Technology in Information Management

ศึกษา ความหมาย ความสำคัญของเทคโนโลยี และการจัดการสารสนเทศ เทคโนโลยีสารสนเทศ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดการสารสนเทศ วิเคราะห์ปัญหาและแนวโน้มของเทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดการสารสนเทศ

1. วิชาเอกบังคับ

สศ 111 การพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศ 3(2-2-5)
IS 111 Information Resource Development

ศึกษาความหมาย พัฒนาการและประเภทของทรัพยากรสารสนเทศ กระบวนการพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศ ได้แก่ การวางแผนและจัดทำนโยบาย การเลือก การใช้เครื่องมือช่วยในการเลือกแหล่งผลิตและจำหน่าย การจัดสรรงบประมาณวิธีการจัดหา การประเมินคุณค่า และการบำรุงรักษา

สศ 112 การทำรายการทรัพยากรสารสนเทศ 3(2-2-5)
IS 112 Cataloging of Information Resources

ศึกษาประวัติ พัฒนาการ การลงรายการทรัพยากรสารสนเทศทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษตามหลักเกณฑ์มาตรฐานสากล โดยเน้นหลักเกณฑ์แบบแองโกลอเมริกัน (AACR) และการลงรายการด้วยระบบคอมพิวเตอร์ โดยเน้นรูปแบบมาร์ก (MARC)

สศ 212 การจัดระบบทรัพยากรสารสนเทศ 3(2-2-5)
IS 212 Organization of Information Resources

ศึกษาความหมาย ความสำคัญและพัฒนาการของการจัดหมวดหมู่ทรัพยากรสารสนเทศทั้งในรูปแบบสิ่งพิมพ์ และอิเล็กทรอนิกส์ หลักการกำหนดเลขหมู่ทรัพยากรสารสนเทศ โดยเน้นระบบทศนิยมดิวอี้ และการกำหนดหัวเรื่อง

สศ 221 บริการอ้างอิงและสารสนเทศ 3(2-2-5)
IS 221 Reference and Information Services

ศึกษา ความหมาย ปรัชญา แนวคิด ของการบริการอ้างอิง และสารสนเทศ เครื่องมือจำเป็นในการตอบคำถาม แหล่งสารสนเทศในรูปสิ่งตีพิมพ์และอิเล็กทรอนิกส์ กลยุทธ์ในการจัดบริการ เทคนิคการสัมภาษณ์ บริการอ้างอิงเสมือน (Virtual Reference Services) คุณลักษณะของผู้ให้บริการ รวมทั้งคุณธรรมและจริยธรรมในการให้บริการ การประเมินและการส่งเสริมบริการสารสนเทศ ปัญหาและแนวโน้มในการให้บริการ

สศ 222 การค้นคืนสารสนเทศ 3(2-2-5)
IS 222 Information Retrieval

ศึกษาหลักการ และแนวคิดในการค้นคืนสารสนเทศ องค์ประกอบของการค้นคืนสารสนเทศ ขั้นตอนการค้นคืนสารสนเทศ กลยุทธ์และเทคนิคการค้นคืนสารสนเทศ ฝึกปฏิบัติการค้นคืนสารสนเทศ และการประเมินผลการค้นคืนสารสนเทศ เพื่อให้มีทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดการสารสนเทศได้อย่างเหมาะสม

สศ 241 การออกแบบและพัฒนาเว็บ 3(2-2-5)
IS 241 Web Design and Development

ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับอินเทอร์เน็ตและเว็บ โครงสร้าง การออกแบบ การรวบรวม และเรียบเรียงเนื้อหา การพัฒนาและนำเสนอเว็บเพื่องานบริการสารสนเทศ ประโยชน์และการประยุกต์เว็บกับงานสารสนเทศ แนวโน้มและทิศทางของการออกแบบและพัฒนาเว็บ ฝึกทักษะการออกแบบและพัฒนาเว็บ เพื่อให้มีทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดการสารสนเทศได้อย่างเหมาะสม

สศ 301 การวิจัยพื้นฐานสำหรับวิชาชีพสารสนเทศ 3(2-2-5)
IS 301 Basic Research for Information Profession

ศึกษากระบวนการวิจัย ระเบียบวิธีการวิจัยและประเภทของการวิจัยทางสารสนเทศ การใช้สถิติเบื้องต้นในการวิจัย การเขียนโครงการวิจัย การเผยแพร่และการนำผลการวิจัยไปใช้ในการปฏิบัติงาน รวมถึงจริยธรรมของนักวิจัย

สศ 331 การจัดการองค์กรสารสนเทศ 3(2-2-5)
IS 331 Management of Information Organization

ศึกษา หลักการบริหารเบื้องต้นในการจัดการองค์กรสารสนเทศ เช่น ห้องสมุดประเภทต่าง ๆ ศูนย์เอกสาร และศูนย์สารสนเทศ โดยมีเนื้อหาครอบคลุมการวางแผน การจัดองค์กร การบริหารทรัพยากรบุคคล การสั่งการ การควบคุม และการทำงบประมาณ ตลอดจนการฝึกแก้ปัญหาในการจัดการโดยใช้กรณีศึกษา

สศ 341 ฐานข้อมูลเบื้องต้น 3(2-2-5)
IS 341 Fundamental Database

ศึกษาแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับข้อมูลและฐานข้อมูล ประเภทและโครงสร้างของฐานข้อมูล การจัดการข้อมูลและระบบจัดการฐานข้อมูล โปรแกรมฐานข้อมูล การวิเคราะห์ ฝึกทักษะการออกแบบและพัฒนาฐานข้อมูลด้วยโปรแกรมจัดการฐานข้อมูล และการประยุกต์ฐานข้อมูลสำหรับงานสารสนเทศ เพื่อการจัดการสารสนเทศในองค์กร

สศ 342 การพัฒนาห้องสมุดดิจิทัล 3(2-2-5)
IS 342 Digital Library Development

ศึกษา แนวคิด มาตรฐานสำหรับห้องสมุดดิจิทัล การแปลงสารสนเทศดิจิทัล การค้นคืนสารสนเทศ ดิจิทัล การสงวนรักษาสารสนเทศดิจิทัล โปรแกรมพัฒนาห้องสมุดดิจิทัล ฝึกปฏิบัติพัฒนาห้องสมุดดิจิทัล และประเมินผลห้องสมุดดิจิทัล เพื่อให้มีทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศจัดการสารสนเทศในองค์กร

สศ 361 การศึกษาประเด็นปัญหาปัจจุบัน 3(1-2-6)
IS 361 Case Study on Current Issues

ศึกษาประเด็นปัญหาทางสารสนเทศในปัจจุบัน หรือแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นในอนาคต โดยเน้นการศึกษาในเชิงลึก และนำเสนอในรูปแบบของภาคนิพนธ์ เพื่อนำเสนอปัญหา แนวทางการแก้ไขเกี่ยวกับปัญหาการจัดการสารสนเทศในปัจจุบัน

สศ 443 โปรแกรมคอมพิวเตอร์ในงานสารสนเทศ 3(2-2-5)
IS 443 Programming in Information Work

ศึกษาหลักการและขั้นตอนการพัฒนาโปรแกรมคอมพิวเตอร์ เครื่องมือการออกแบบโปรแกรม ภาษาคอมพิวเตอร์ และหลักไวยากรณ์สำหรับการเขียนโปรแกรมคอมพิวเตอร์ การวิเคราะห์และออกแบบโปรแกรมคอมพิวเตอร์ ฝึกปฏิบัติการเขียนโปรแกรมคอมพิวเตอร์ด้วยภาษาระดับสูงภาษาใดภาษาหนึ่ง เพื่อให้มีทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศจัดการสารสนเทศในองค์กร

สศ 451 สัมมนาสารสนเทศศึกษา 3(1-3-5)
IS 451 Seminar in Information Studies

ศึกษา และอภิปรายเกี่ยวกับ แนวคิด การเปลี่ยนแปลง และพัฒนาการใหม่ ๆ ในสาขาวิชา ประเด็นปัญหา และแนวโน้มในอนาคต เพื่อนำเสนอแนวทางการพัฒนา การปรับปรุงแก้ไขการจัดการสารสนเทศ

2. วิชาเอกเลือก

2.1 กลุ่มระบบและบริการสารสนเทศ

สศ 223 แหล่งสารสนเทศทางมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ 3(2-2-5)
IS 223 Information Sources in Humanities and Social Sciences

ศึกษาขอบข่ายของสาขาวิชาวรรณกรรมที่สำคัญ สำรวจและวิเคราะห์แหล่งผลิตเผยแพร่และบริการสารสนเทศ การประเมินคุณค่าแหล่งสารสนเทศ รูปแบบสารสนเทศที่ให้บริการ และข่ายงานสารสนเทศมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

สศ 224 แหล่งสารสนเทศทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี 3(2-2-5)
IS 224 Information Sources in Science and Technology

ศึกษา ขอบข่ายของสาขาวิชา วรรณกรรมสำคัญทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี แหล่งสารสนเทศทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี รูปแบบสารสนเทศที่ให้บริการ รวมถึงข่ายงานสารสนเทศวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

สศ 225 แหล่งสารสนเทศทางธุรกิจและอุตสาหกรรม 3(2-2-5)
IS 225 Information Sources in Business and Industry

ศึกษาขอบข่ายของสารสนเทศทางธุรกิจและอุตสาหกรรม รวมถึง ประเภท และรูปแบบของทรัพยากรสารสนเทศทางธุรกิจและอุตสาหกรรม ตลอดจนแหล่งสารสนเทศ และการบริการสารสนเทศในสาขาธุรกิจและอุตสาหกรรม รวมถึงข่ายงานสารสนเทศที่เกี่ยวข้อง

สศ 311 การจัดหมวดหมู่ระบบหอสมุดรัฐสภาอเมริกัน 3(2-2-5)
IS 311 Library of Congress Classification

ศึกษา ความหมาย ความสำคัญ และพัฒนาการของการจัดหมวดหมู่และการวิเคราะห์เนื้อหาทรัพยากรสารสนเทศ ด้วยระบบหอสมุดรัฐสภาอเมริกัน รวมถึงการกำหนดหัวเรื่อง

สศ 312 การจัดระบบทรัพยากรสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ 3(2-2-5)
IS 312 Organization of Electronic Resources

ศึกษาความหมาย พัฒนาการ และประเภทของสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ หลักการ และแนวปฏิบัติในการจัดระบบทรัพยากรสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ โดยใช้มาตรฐานการจัดระบบสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ เช่น Dublin Core, MODS, METS เป็นต้น ปัญหาและแนวโน้มในการจัดระบบทรัพยากรสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์

สศ 313 ดรรชนีและสาระสังเขป 3(2-2-5)
IS 313 Indexing and Abstracting

ศึกษา ความหมาย ความสำคัญของการจัดทำดรรชนีและสาระสังเขป ลักษณะ ประเภท และประโยชน์ของดรรชนีและสาระสังเขป กระบวนการจัดทำ จัดเก็บและให้บริการดรรชนีและสาระสังเขป

สศ 421 การตลาดในองค์กรสารสนเทศ 3(2-2-5)
IS 421 Marketing in Information Organization

ศึกษาความหมาย ความสำคัญและแนวคิดเกี่ยวกับการตลาดสมัยใหม่ องค์ประกอบของการตลาด ส่วนประสมทางการตลาด การวิจัยและการวางแผนการตลาด การจัดการลูกค้าสัมพันธ์ ตลอดจนกลยุทธ์และแนวปฏิบัติในการบริการลูกค้า การประยุกต์กลยุทธ์การตลาดในองค์กรสารสนเทศ กรณีศึกษาการใช้กลยุทธ์การตลาดในองค์กรสารสนเทศ

สศ 422 การจัดการจดหมายเหตุและเอกสาร 3(2-2-5)
IS 422 Archives and Records Management

ศึกษาประวัติ พัฒนาการ ความสำคัญทฤษฎีและหลักปฏิบัติในการจัดการเอกสารและจดหมายเหตุในองค์กร ลักษณะและวงจรชีวิตของเอกสาร การประเมินคุณค่า การเลือกสรรและจัดหา การจัดระบบ การบริการและเผยแพร่ ตลอดจนการสงวนรักษาเอกสารและจดหมายเหตุทั้งในรูปสิ่งพิมพ์และดิจิทัล

2.2 กลุ่มเทคโนโลยีสารสนเทศ

สศ 226 ธุรกิจสารสนเทศ 3(2-2-5)
IS 226 Information Business

ศึกษา ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับธุรกิจบริการสารสนเทศ ลักษณะ และ ประเภทของธุรกิจสารสนเทศ กลยุทธ์การบริหารจัดการธุรกิจสารสนเทศ การคิดต้นทุนธุรกิจสารสนเทศ และการคิดค้นรูปแบบการบริการสารสนเทศให้เกิดประโยชน์เชิงธุรกิจ

สศ 242 การออกแบบและพัฒนาสื่อประสม 3(2-2-5)
IS 242 Multimedia Design and Development

ศึกษา แนวคิดเกี่ยวกับสื่อประสม ความสำคัญ และบทบาทของสื่อประสม เครื่องมือ และเทคโนโลยีในการพัฒนาสื่อประสม กระบวนการและเทคนิคการพัฒนาและออกแบบสื่อประสม และการประยุกต์ใช้สื่อประสมในงานวิชาชีพสารสนเทศ ฝึกการออกแบบและพัฒนาสื่อประสม เพื่อใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดการสารสนเทศได้อย่างเหมาะสม

สศ 243 ระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการ 3(2-2-5)
IS 243 Management Information Systems

ศึกษา องค์ประกอบ โครงสร้าง และความสำคัญของระบบสารสนเทศและเทคโนโลยีที่ใช้ในการวางแผน จัดการ และควบคุมการดำเนินงานในองค์กร การเชื่อมโยงเทคนิคการจัดการกับระบบสารสนเทศในองค์กรการออกแบบระบบสารสนเทศ และการนำไปใช้งานทางธุรกิจ

สศ 343 เทคโนโลยีการสื่อสารข้อมูลและเครือข่าย 3(2-2-5)
IS 343 Data Communication Technology and Network Systems

ศึกษา หลักการ องค์ประกอบ มาตรฐานของการสื่อสารข้อมูล เทคโนโลยีที่ใช้ในการสื่อสารข้อมูล ได้แก่ คอมพิวเตอร์และโทรคมนาคม สื่อที่ใช้ในการส่งข้อมูล รูปแบบการส่งข้อมูล ระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ สถาปัตยกรรมเครือข่าย เทคโนโลยีเครือข่ายและอินเทอร์เน็ต การจัดการและการรักษาความปลอดภัยในเครือข่าย เพื่อใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดการสารสนเทศได้อย่างเหมาะสม

สศ 344 การวิเคราะห์ระบบ 3(2-2-5)
IS 344 System Analysis

ศึกษาขั้นตอนในการพัฒนาและจัดหาระบบสารสนเทศสำหรับองค์กรการวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการของระบบ แบบวิธี เครื่องมือ และมาตรฐานการออกแบบระบบ การออกแบบผลลัพธ์ การออกแบบแฟ้มข้อมูล การออกแบบฐานข้อมูล การออกแบบการประมวลผล การควบคุมการพัฒนาระบบงาน การทดสอบระบบงาน การติดตั้งระบบงาน การประเมินผลระบบงานและการทำเอกสารของระบบ ฝึกวิเคราะห์ระบบ

สศ 441 ฐานข้อมูลขั้นสูง 3(2-2-5)
IS 441 Advanced Database
บุรพวิชา : สศ 341

ศึกษาระบบจัดการฐานข้อมูลขนาดใหญ่ การออกแบบและพัฒนาฐานข้อมูลเชิงวัตถุ และแบบกระจาย และการรักษาความปลอดภัยของข้อมูล ฝึกสร้างฐานข้อมูล เพื่อพัฒนาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดการสารสนเทศภายในองค์กร

สศ 444 การเขียนโปรแกรมเว็บ 3(2-2-5)
IS 444 Web Programming

ศึกษาหลักการทำงานเว็บบราวเซอร์ ภาษาเอชทีเอ็มแอล ภาษาสคริปต์ภาษาโปรแกรมเว็บ เช่น ภาษา PHP การเขียนโปรแกรมติดต่อฐานข้อมูล เช่น MySQL โดยใช้ภาษา SQL ฝึกทักษะการเขียนโปรแกรมเว็บ เพื่อให้มีทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดการสารสนทศภายในองค์กร

2.3 วิชาเสริมสร้างประสบการณ์

สศ 471 การฝึกประสบการณ์วิชาชีพสารสนเทศ 6(420 ชั่วโมง)
IS 471 Internship in Information Profession

ฝึกประสบการณ์การจัดการสารสนเทศในสถาบันบริการสารสนเทศระยะเวลาไม่น้อยกว่า 1 ภาคเรียนโดยมีหนังสือรับรองผลการฝึกประสบการณ์จากสถาบันบริการสารสนเทศ

สศ 472 โครงงานอาชีพ 6(1 ภาคเรียน)
IS 472 Professional Project

ศึกษาหลักการทำโครงงานอาชีพนำเสนอโครงงานตามความสนใจหรือความถนัดที่เกี่ยวข้องกับการจัดการและบริการสารสนเทศ โดยมีกระบวนการทำรายงานที่ชัดเจน ดำเนินงานตามโครงงาน ประเมินผลสำเร็จ นำเสนอผลงานต่อที่ประชุมและทำรายงานสรุปโครงการ

ภาคผนวก ข
แบบสอบถาม
เรื่อง
การประเมินผลหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสารสนเทศศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (สำหรับบัณฑิต)

คำชี้แจง

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประสิทธิผลของเนื้อหารายวิชาในหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสารสนเทศศึกษา ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และเพื่อทราบความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของบัณฑิตที่มีต่อเนื้อหารายวิชาในหลักสูตร ตลอดจนติดตามการได้งานทำและคุณภาพของบัณฑิต หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสารสนเทศศึกษา ผลจากการวิจัยในครั้งนี้ จะนำไปปรับปรุงหลักสูตรให้เหมาะสม ทันสมัย สอดคล้องกับความต้องการของตลาดงานและสังคม

แบบสอบถามชุดนี้จัดแบ่งข้อคำถามออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม
ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับเนื้อหารายวิชาในหลักสูตร
ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับประเด็นต่าง ๆ ในหลักสูตร
ตอนที่ 4 ความคิดเห็นอื่น ๆ

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างหรือเติมข้อความตามสภาพความเป็นจริงเกี่ยวกับตัวท่าน

1. เพศ
   - ❑ ชาย ❑ หญิง
2. ปีการศึกษาที่ท่านสำเร็จการศึกษา
   - ❑ พ.ศ. 2556 ❑ พ.ศ. 2557
3. สถานภาพการทำงานของท่าน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
   - 3.1 ❑ ทำงานทันทีหลังสำเร็จการศึกษา
     - 3.1.1 โปรดระบุ ชื่อหน่วยงาน.....
     - 3.1.2 ประเภทของหน่วยงานที่สังกัด
       - ❑ หน่วยราชการ ❑ หน่วยงานเอกชน
       - ❑ รัฐวิสาหกิจ ❑ อื่น ๆ (โปรดระบุ).....
     - 3.1.3 ตำแหน่งงานที่ท่านทำ
       - ❑ บรรณารักษ์ ❑ นักเอกสารสนเทศ
       - ❑ เจ้าหน้าที่สารสนเทศ ❑ นักวิชาการ
       - ❑ เจ้าหน้าที่เทคโนโลยีสารสนเทศ ❑ เว็บมาสเตอร์
       - ❑ อื่น ๆ (โปรดระบุ).....
     - 3.1.4 ประสบการณ์ทำงานในหน่วยงานปัจจุบัน เป็นเวลา..... ปี.....เดือน
   - 3.2 ❑ ศึกษาต่อหลังจากสำเร็จการศึกษา
     - โปรดระบุ สาขาวิชา.....คณะ.....
     - สถาบัน/มหาวิทยาลัย.....
   - 3.3 ❑ ไม่มีงานทำ โปรดระบุเหตุผล.....

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับเนื้อหารายวิชาในหลักสูตร

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่าง เพื่อแสดงระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการนำความรู้ที่ได้จากการศึกษาในหลักสูตรไปใช้ประโยชน์ / ประยุกต์ใช้ในการทำงาน

กรณีที่ไม่ได้เรียนในรายวิชาใด ให้ทำเครื่องหมายที่ช่อง "ไม่ได้ลงทะเบียนเรียนวิชานี้"

รายวิชา	ระดับการนำความรู้ไปใช้					
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)	ไม่ได้ลงทะเบียนเรียนวิชานี้ (0)
รายวิชาภาษาอังกฤษบังคับ						
1. อก 201 ภาษาอังกฤษเฉพาะทาง 1						
2. อก 203 ภาษาอังกฤษเชิงวิชาการ 1						
รายวิชาพื้นฐานเฉพาะด้าน						
3. สศ 101 วิชาชีพสารสนเทศกับสังคม						
4. สศ 102 การศึกษาผู้ใช้						
5. สศ 103 การสื่อสารในงานสารสนเทศ						
6. สศ 142 เทคโนโลยีเพื่อการจัดการสารสนเทศ						
รายวิชาเอกบังคับ						
7. สศ 111 การพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศ						
8. สศ 112 การทำรายการทรัพยากรสารสนเทศ						
9. สศ 212 การจัดระบบทรัพยากรสารสนเทศ						
10. สศ 221 บริการอ้างอิงและสารสนเทศ						
11. สศ 222 การค้นคืนสารสนเทศ						
12. สศ 241 การออกแบบและพัฒนาเว็บ						
13. สศ 301 การวิจัยพื้นฐานสำหรับวิชาชีพสารสนเทศ						
14. สศ 331 การจัดการองค์กรสารสนเทศ						
15. สศ 341 ฐานข้อมูลเบื้องต้น						
16. สศ 342 การพัฒนาห้องสมุดดิจิทัล						
17. สศ 361 การศึกษาประเด็นปัญหาปัจจุบัน						
18. สศ 443 โปรแกรมคอมพิวเตอร์ในงานสารสนเทศ						
19. สศ 451 สัมมนาสารสนเทศศึกษา						
รายวิชาเอกเลือก (กลุ่มระบบและบริการสารสนเทศ)						
20. สศ 223 แหล่งสารสนเทศทางมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์						
21. สศ 224 แหล่งสารสนเทศทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี						
22. สศ 225 แหล่งสารสนเทศทางธุรกิจและอุตสาหกรรม						
23. สศ 311 การจัดหมวดหมู่ระบบหอสมุดรัฐสภาอเมริกัน						
24. สศ 312 การจัดระบบทรัพยากรสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์						
25. สศ 313 ดรรชนีและสาระสังเขป						
26. สศ 421 การตลาดในองค์กรสารสนเทศ						

รายวิชา	ระดับการนำความรู้ไปใช้					
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)	ไม่ได้ลงทะเบียนเรียนวิชานี้ (0)
27. สศ 422 การจัดการจดหมายเหตุและเอกสาร						
รายวิชาเอกเลือก(กลุ่มเทคโนโลยีสารสนเทศ)						
28. สศ 226 ธุรกิจสารสนเทศ						
29. สศ 242 การออกแบบและพัฒนาสื่อประสม						
30. สศ 243 ระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการ						
31. สศ 343 เทคโนโลยีการสื่อสารข้อมูลและเครือข่าย						
32. สศ 344 การวิเคราะห์ระบบ						
33. สศ 441 ฐานข้อมูลขั้นสูง						
34. สศ 444 การเขียนโปรแกรมเว็บ						
วิชาเสริมสร้างประสบการณ์						
35. สศ 471 การฝึกประสบการณ์วิชาชีพสารสนเทศ						
36. สศ 472 โครงงานสารสนเทศ						

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับประเด็นต่าง ๆ ในหลักสูตร

<u>คำชี้แจง</u> โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่าง เพื่อแสดงระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับประเด็นต่าง ๆ ในหลักสูตร

ประเด็นต่าง ๆ ในหลักสูตร	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
กระบวนการจัดการเรียนการสอน					
1. แผนการศึกษาในหลักสูตรมีความเหมาะสม					
2. การกำหนดอาจารย์ผู้สอนประจำรายวิชาต่าง ๆ มีความเหมาะสม					
3. อาจารย์มีวิธีการสอนที่หลากหลาย					
4. อาจารย์ใช้สื่อการสอนทันสมัย					
5. งานที่มอบหมายให้ทำ มีปริมาณเหมาะสม					
6. มีการฝึกปฏิบัติอย่างเพียงพอ					
7. มีการส่งเสริมให้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง					
การส่งเสริมและพัฒนานิสิต					
8. อาจารย์ที่ปรึกษาเอาใจใส่ให้คำปรึกษาอย่างดี					
9. อาจารย์ผู้สอนให้การดูแลอย่างทั่วถึง					
10. มีการสนับสนุนทุนการศึกษา					
11. มีการประชาสัมพันธ์ทุนการศึกษา					
12. มีการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่เหมาะสม					
ระบบการประเมินผลการเรียนรู้					
13. ข้อสอบวัดผลได้ตามจุดมุ่งหมายของรายวิชา					
14. เกณฑ์การให้คะแนนเหมาะสม					

15. เกณฑ์การตัดสินผลการเรียนเหมาะสม					
16. อาจารย์ผู้สอนแจ้งเกณฑ์การประเมินผลอย่างชัดเจน					
สิ่งสนับสนุนการเรียนรู้					
17. ห้องเรียนมีขนาดเหมาะสมกับจำนวนนิสิต					
18. ห้องเรียนมีอุปกรณ์การเรียนการสอนที่ทันสมัย					
19. ห้องปฏิบัติการวิชาชีพสารสนเทศมีขนาดเหมาะสมกับจำนวนนิสิต					
20. คู่มือสำหรับการฝึกปฏิบัติในวิชาชีพมีเพียงพอ					
21. ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์มีคอมพิวเตอร์เพียงพอ					
22. ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์มีคอมพิวเตอร์ทันสมัย					
23. สำนักหอสมุดกลางมีทรัพยากรสารสนเทศเพียงพอ					
24. มีเอกสารที่ใช้ประกอบการสอนของรายวิชาต่าง ๆ เช่น หนังสือ ตำรา เอกสารประกอบการสอน เอกสารออนไลน์ Sheet เป็นต้น					
25. เครือข่ายอินเทอร์เน็ตภายในมหาวิทยาลัยมีความรวดเร็ว					
26. เครือข่ายอินเทอร์เน็ตภายในมหาวิทยาลัยสามารถเชื่อมต่อได้ทั่วถึง					

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นอื่น ๆ

4.1 วัตถุประสงค์ที่สำคัญในหลักสูตร ที่บัณฑิตได้เรียนไปแล้ว และคิดว่าได้บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่หลักสูตรได้ตั้งไว้หรือไม่ อย่างไร

วัตถุประสงค์ที่สำคัญของหลักสูตรมีดังนี้
1) มีทักษะการรู้สารสนเทศเพื่อพัฒนาตนเองและผู้อื่นให้สามารถเรียนรู้ได้ตลอดชีวิต
2) มีความรู้ความสามารถในการจัดการสารสนเทศในองค์กรต่าง ๆ โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่เหมาะสม

.....

.....

.....

4.2 ความคิดเห็นอื่น ๆ ที่บัณฑิตคิดว่า จะเป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงหลักสูตร

.....

.....

.....

.....

ขอขอบคุณที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

คณะผู้วิจัย
โทรศัพท์ 02-6495577, 086-7602979 โทรสาร 02-2581428 aurathaiw@gmail.com

ภาคผนวก ข
แบบสอบถาม เรื่อง การประเมินผลหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสารสนเทศศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (สำหรับผู้ใช้บัณฑิต)

คำชี้แจง

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประสิทธิผลของเนื้อหารายวิชาในหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสารสนเทศศึกษา ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และเพื่อทราบความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้ใช้บัณฑิตที่มีต่อคุณภาพบัณฑิต หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสารสนเทศศึกษา ผลจากการวิจัยในครั้งนี้จะนำไปปรับปรุงหลักสูตรให้เหมาะสม ทันสมัย เพื่อผลิตบัณฑิตให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานและสังคม

แบบสอบถามชุดนี้แบ่งข้อคำถามออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลของผู้ใช้บัณฑิต

ตอนที่ 2 ความความพึงพอใจและความคาดหวังต่อคุณลักษณะของบัณฑิตที่ปฏิบัติงานในหน่วยงาน

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับคุณลักษณะของบัณฑิตที่ต้องการ

ตอนที่ 1 ข้อมูลของผู้ใช้บัณฑิต

1. ตำแหน่งงานของท่าน.....ชื่อหน่วยงาน.....
2. ระยะเวลาการดำเนินงานของหน่วยงาน.....ปี
3. ประเภทของหน่วยงาน ○ ราชการ ○ เอกชน ○ รัฐวิสาหกิจ ○ อื่น ๆ (โปรดระบุ).....
4. บัณฑิตที่ปฏิบัติงานในหน่วยงานของท่าน จำนวน..... คน

ชื่อ-นามสกุล.....

ชื่อ-นามสกุล.....

ชื่อ-นามสกุล.....

ตอนที่ 2 ความความพึงพอใจและความคาดหวังต่อคุณลักษณะของบัณฑิตที่ปฏิบัติงานในหน่วยงาน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. คุณลักษณะของบัณฑิต หมายถึง ลักษณะต่าง ๆ ที่มีในตัวบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาจากหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสารสนเทศศึกษา ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำแนกเป็น 5 ด้าน ดังนี้คือ 1) ด้านคุณธรรมและจริยธรรม 2) ด้านความรู้ 3) ด้านทักษะทางปัญญา 4) ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ และ 5) ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

2. ความพึงพอใจที่มีต่อคุณลักษณะของบัณฑิต หมายถึง ระดับความรู้สึกชอบมากน้อยที่มีต่อคุณลักษณะของบัณฑิตหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสารสนเทศศึกษา คณะมนุษยศาสตร์ มศว

3. ความคาดหวังที่มีต่อคุณลักษณะของบัณฑิต หมายถึง ระดับความต้องการหรือระดับความมุ่งหวังที่มีต่อคุณลักษณะของบัณฑิตหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสารสนเทศศึกษา คณะมนุษยศาสตร์ มศว

โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับความพึงพอใจและระดับความคาดหวังที่มีต่อคุณลักษณะของบัณฑิต หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสารสนเทศศึกษา ที่ปฏิบัติงานในหน่วยงานของท่าน

คุณลักษณะของบัณฑิต	ระดับความพึงพอใจ					ระดับความคาดหวัง				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
ด้านคุณธรรมและจริยธรรม										
1. ปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริต										
2. ปฏิบัติงานด้วยความขยันหมั่นเพียร										
3. มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อเพื่อนร่วมงาน										
4. อุทิศเวลาในการทำงาน										
5. เสียสละเพื่อส่วนรวม										

คุณลักษณะของบัณฑิต	ระดับความพึงพอใจ					ระดับความคาดหวัง				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
6. มีวินัย เช่น ตรงต่อเวลา เป็นต้น										
7. ใช้ทรัพยากรของหน่วยงานอย่างประหยัด										
8. ปฏิบัติตามกฎระเบียบ ข้อบังคับของหน่วยงาน										
9. ช่วยเหลือผู้อื่นในการปฏิบัติงาน										
10. รักษาความลับขององค์กร										
11. รักษาชื่อเสียงขององค์กร										
12. จงรักภักดีต่อองค์กร										
13. ไม่ละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา เช่น ลิขสิทธิ์ สิทธิบัตร และเครื่องหมายการค้า เป็นต้น										
ด้านความรู้										
1. มีความรู้ในสาขาวิชาของตนเองอย่างถูกต้อง										
2. มีความรู้ในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องอย่างกว้างขวาง										
3. สามารถประยุกต์ความรู้จากทฤษฎีไปสู่การปฏิบัติงาน										
4. สามารถประยุกต์ใช้ความรู้ตามหลักวิชาเพื่อแก้ปัญหาในการทำงาน										
5. มีความรู้ในการใช้อุปกรณ์สำนักงาน										
6. มีความรู้ในการบริหารจัดการองค์กร										
7. มีความรู้เกี่ยวกับการบริหารจัดการโครงการ/กิจกรรม										

คุณลักษณะของบัณฑิต	ระดับความพึงพอใจ					ระดับความคาดหวัง				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
8. ใฝ่หาความรู้อยู่เสมอ										
9. สนใจข่าวสารและรู้เท่าทันเหตุการณ์										
10. มีความรู้เกี่ยวกับการจัดการความรู้										
11. มีความสามารถในการเป็นผู้วิจัย/ผู้ช่วยนักวิจัย										
ด้านทักษะทางปัญญา										
1. มีความคิดอย่างเป็นระบบ										
2. มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการพัฒนางาน										
3. มีทักษะในการจัดการปัญหา										
4. สามารถวิเคราะห์ความรู้ แล้วนำมาปรับใช้ในองค์กร										
5. สามารถสังเคราะห์ความรู้ แล้วนำมาปรับใช้ในองค์กร										
6. สามารถประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการแก้ปัญหา										
7. สามารถค้นหาสารสนเทศหรือแหล่งสารสนเทศเพื่อนำไปใช้งาน										
8. สามารถประเมินสารสนเทศเพื่อใช้ในการทำงาน										
ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ										
1. มีอัธยาศัยดี ยิ้มแย้มแจ่มใส										
2. มีความเป็นกันเองกับเพื่อนร่วมงาน										
3. รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น										

คุณลักษณะของบัณฑิต	ระดับความพึงพอใจ					ระดับความคาดหวัง				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
4. ให้คำแนะนำเกี่ยวกับการทำงานแก่เพื่อนร่วมงาน										
5. ปรับตัวเข้ากับเพื่อนร่วมงานได้										
6. ปรับตัวให้เข้ากับวัฒนธรรมขององค์กร										
7. มีความเป็นผู้นำที่ดี										
8. สามารถตัดสินใจแก้ปัญหางานที่รับผิดชอบ										
9. รู้จักกาลเทศะ										
10. มีวุฒิภาวะทางอารมณ์										
11. มีความเชื่อมั่นในตนเอง										
12. มีความอ่อนน้อมถ่อมตน										
13. รู้จักประนีประนอม										
14. มีจิตใจให้บริการ										
15. มีความอดทนในการทำงาน										
16. มีความรับผิดชอบต่อตนเอง										
17. มีความรับผิดชอบต่อผู้ร่วมงาน										
ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ										
1. ทักษะการวิเคราะห์โดยใช้หลักคณิตศาสตร์พื้นฐาน										
2. ทักษะการใช้ภาษาไทยในการสื่อสาร										
3. ทักษะการใช้ภาษาต่างประเทศในการสื่อสาร										

คุณลักษณะของบัณฑิต	ระดับความพึงพอใจ					ระดับความคาดหวัง				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
4. ทักษะการใช้อุปกรณ์สำนักงาน										
5. ทักษะการใช้โปรแกรมสำนักงาน เช่น Microsoft Office เป็นต้น										
6. ทักษะการสืบค้นข้อมูลจากอินเทอร์เน็ตเพื่อใช้ในการทำงาน										
7. ทักษะการจัดการฐานข้อมูล										
8. ทักษะการแก้ปัญหาเบื้องต้นเกี่ยวกับอุปกรณ์สำนักงาน										

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับคุณลักษณะของบัณฑิตที่ต้องการ

3.1 ด้านคุณธรรมและจริยธรรม

.....

.....

.....

3.2 ด้านความรู้

.....

.....

.....

3.3 ด้านทักษะทางปัญญา

.....

.....

.....

3.4 ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ

.....

.....

.....

3.5 ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

.....

.....

.....

ขอขอบคุณในความร่วมมือเป็นอย่างสูง

คณะผู้วิจัย

โทรศัพท์ 02-6495577, 086-7602979 โทรสาร 02-2581428 aurathaiw@gmail.com

ภาคผนวก ค
แบบสัมภาษณ์ เรื่อง
การประเมินผลหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสารสนเทศศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (สำหรับบัณฑิต)

คำชี้แจง

แบบสัมภาษณ์นี้ทำขึ้นเพื่อสัมภาษณ์บัณฑิตเกี่ยวกับความคิดเห็นที่มีต่อเนื้อหารายวิชาและคุณภาพของบัณฑิต ในหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสารสนเทศศึกษา ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยแบบสัมภาษณ์แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบบันทึกข้อมูลของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 แนวคำถามในการสัมภาษณ์

ตอนที่ 1 แบบบันทึกข้อมูลของผู้ให้สัมภาษณ์

1.1 ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์ .....

1.2 ปีที่จบการศึกษา .....

1.3 สถานที่ทำงาน

.....

.....

1.4 ตำแหน่งงาน .....

1.5 โทรศัพท์ ..... Email: .....

1.6 วันที่สัมภาษณ์ ..... เวลา .....รวม.....นาที

1.7 ชื่อผู้สัมภาษณ์.....

ตอนที่ 2 แนวคำถามในการสัมภาษณ์

1. เนื้อหารายวิชา

1.1 ท่านสามารถนำความรู้ที่ได้จากการศึกษาในรายวิชาต่าง ๆ ไปใช้ประโยชน์หรือประยุกต์ใช้ในการทำงานหรือไม่

1.2 รายวิชาใดที่สามารถนำไปใช้ในการทำงานหรือในการดำเนินชีวิต

1.3 รายวิชาใหม่ที่ควรจัดเพิ่มในหลักสูตร มีอะไรบ้าง

1.4 รูปแบบการจัดการฝึกงานเหมาะสมหรือไม่ ควรปรับปรุงอะไรบ้าง

2. กระบวนการจัดการเรียนการสอน

2.1 ท่านมีความเห็นต่อกระบวนการจัดการเรียนการสอนอย่างไร เช่น แผนการศึกษา อาจารย์ผู้สอน วิธีการสอน การใช้สื่อประกอบการสอน งานที่กำหนดให้ทำ เป็นต้น

2.1 ท่านต้องการให้ปรับปรุงอะไรบ้าง

3. การส่งเสริมและพัฒนานิสิต

3.1 ท่านมีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมและพัฒนานิสิตอย่างไร เช่น การดูแล ให้คำปรึกษา ทุนการศึกษา กิจกรรมต่าง ๆ

3.1 ท่านต้องการให้ปรับปรุงอะไรบ้าง

4. ระบบการประเมินผลการเรียนรู้

4.1 ท่านมีความคิดเห็นต่อระบบการประเมินผลการเรียนรู้อย่างไร เช่น ลักษณะของข้อสอบ เกณฑ์การให้คะแนน เกณฑ์การตัดเกรด

4.2 ท่านต้องการให้ปรับปรุงอะไรบ้าง

5. สิ่งสนับสนุนการเรียนรู้

5.1 ท่านมีความคิดเห็นต่อสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้อย่างไร เช่น ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการวิชาชีพ สารสนเทศ ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ สำนักหอสมุดกลาง เอกสารประกอบการสอน เครือข่ายอินเทอร์เน็ต เป็นต้น

5.2 ท่านต้องการให้ปรับปรุงอะไรบ้าง

ภาคผนวก ค
แบบสัมภาษณ์ เรื่อง
การประเมินผลหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสารสนเทศศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (สำหรับผู้ใช้บัณฑิต)

<u>คำชี้แจง</u>

แบบสัมภาษณ์นี้ทำขึ้นเพื่อสัมภาษณ์ผู้ใช้บัณฑิตเกี่ยวกับความคิดเห็นที่มีต่อคุณภาพบัณฑิต หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสารสนเทศศึกษา ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยแบบสัมภาษณ์แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบบันทึกข้อมูลของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 แนวคำถามในการสัมภาษณ์

ตอนที่ 1 แบบบันทึกข้อมูลของผู้ให้สัมภาษณ์

1.1 ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์ .....

1.2 สถานที่ทำงาน

.....

.....

1.3 ตำแหน่งงาน .....

1.4 โทรศัพท์ ..... Email: .....

1.5 วันที่สัมภาษณ์ ..... เวลา .....รวม.....นาที

1.6 ชื่อผู้สัมภาษณ์.....

ตอนที่ 2 แนวคำถามในการสัมภาษณ์

1. คุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงพอใจ

1.1 บัณฑิตที่ทำงานในหน่วยงานของท่าน มีคุณลักษณะอะไร ที่ท่านพอใจหรือชื่นชม มากที่สุด ได้แก่ ด้านคุณธรรมและจริยธรรม ด้านความรู้ ด้านทักษะทางปัญญา ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ และด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

1.2 ท่านต้องการให้บัณฑิตที่ทำงานในหน่วยงานของท่าน พัฒนาหรือปรับปรุงในเรื่องอะไรบ้าง

2. คุณลักษณะของบัณฑิตที่หน่วยงานต้องการ

2.1 คุณลักษณะของบัณฑิตที่หน่วยงานของท่านต้องการบรรจุเข้าทำงาน มีอะไรบ้าง

2.2 ท่านต้องการบุคลากรที่มี “สมรรถนะในการทำงาน” อะไรบ้าง

ประวัติย่อคณะผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้ร่วมวิจัย คนที่ 1

1. ชื่อ – นามสกุล (ภาษาไทย) นางสาวอรทัย วารีสอาด

ชื่อ – นามสกุล (ภาษาอังกฤษ) Miss Aurathai Wareesa-ard

2. ตำแหน่งปัจจุบัน ผู้ช่วยศาสตราจารย์

3. หน่วยงาน ที่อยู่ที่ติดต่อได้สะดวก พร้อมหมายเลขโทรศัพท์ โทรสาร และ E-mail

ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์
คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110
โทร. 02-6495577, 02-6495000 ต่อ 16306, 086-7602979
โทรสาร 02-2581428
Email: aurathaiw@gmail.com

4. ประวัติการศึกษา

ปริญญา/สาขา	สถาบัน	ปีที่จบ
ศษ.บ. (ภาษาอังกฤษ)	มหาวิทยาลัยศิลปากร	2524
อ.ม. (บรรณารักษศาสตร์)	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	2527

5. สาขาวิชาการที่มีความชำนาญพิเศษ (แตกต่างจากวุฒิการศึกษา) ระบุสาขาวิชาการ

5.1 โปรแกรมการจัดการบรรณานุกรมและการอ้างอิง

5.2 เทคโนโลยีสารสนเทศ

5.3 การประกันคุณภาพการศึกษา

6. ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิจัยทั้งภายในและภายนอกประเทศ

6.1 งานวิจัยที่ทำเสร็จแล้ว : ชื่อผลงานวิจัย ปีที่พิมพ์ การเผยแพร่ และแหล่งทุน

6.1.1 งานวิจัยเดี่ยว

อรทัย วารีสอาด. (2535). *การศึกษาข้อมูลในการลงรายการเอกสารการประชุมภาษาไทย.* กรุงเทพฯ: ศูนย์ศึกษาเอเชียอาคเนย์ มหาวิทยาลัยเกียวโต.
(ทุนอุดหนุนการวิจัยจากศูนย์ศึกษาเอเชียอาคเนย์ มหาวิทยาลัยเกียวโต)

-------. (2546). *รายงานการวิจัยเรื่องการพัฒนาชุดเรียนรู้ผ่านเว็บเรื่องเทคนิคการสืบค้นฐานข้อมูล IPAC ของหอสมุดมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ องครักษ์.* กรุงเทพฯ: ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
(ทุนอุดหนุนการวิจัยจากงบประมาณรายได้ คณะมนุษยศาสตร์ มศว ปี 2546)

-------. (2551). *รายงานการวิจัยเรื่องการใช้โปรแกรมเอ็นด์โน้ต (EndNote) เพื่อการจัดการบรรณานุกรมในแบบของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.* กรุงเทพฯ: ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
(ทุนอุดหนุนการวิจัยจากงบประมาณรายได้ คณะมนุษยศาสตร์ มศว ปี 2550)

อรทัย วารีสอาด. (2555). *รายงานการวิจัยเรื่องการศึกษาเปรียบเทียบโปรแกรมเอ็นด์โน้ตและโปรแกรมโซเทร์โอในการจัดการบรรณานุกรมภาษาไทย.* กรุงเทพฯ: ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
(ทุนอุดหนุนการวิจัยจากงบประมาณรายได้ คณะมนุษยศาสตร์ มศว ปี 2554)

Wareesa-ard, Aurathai. (1992). *Library Acquisitions List: Thai Materials; No. 11(December 1992) Volume 1-2.* Kyoto: The Center for Southeast Asian Studies, Kyoto University.
(ทุนอุดหนุนการวิจัยจากศูนย์ศึกษาเอเชียอาคเนย์ มหาวิทยาลัยเกียวโต)

6.1.2 งานวิจัยร่วม

สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ. คณะทำงานฝ่ายพัฒนาทรัพยากรสารนิเทศห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา. (2538). *การศึกษาสถานภาพงานอนุรักษ์และบำรุงรักษาทรัพยากรห้องสมุดในห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ.* กรุงเทพฯ: สมาคมฯ.
(ทุนอุดหนุนการวิจัยจากสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ)

อัญชลี อำนาจธรรม; และคนอื่น ๆ. (2533). *รายงานการวิจัยเรื่องความคิดเห็นของผู้ใช้และบุคลากรห้องสมุดต่ออาคารสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.* กรุงเทพฯ: สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
(ทุนอุดหนุนการวิจัยจากงบประมาณเงินรายได้ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปี 2533)

อรทัย วารีสอาด; และคนอื่นๆ. (2552). *การติดตามผลบัณฑิตหลักสูตรบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒเพื่อการพัฒนาหลักสูตรสำหรับสังคมฐานความรู้.* กรุงเทพฯ: ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
(ทุนอุดหนุนการวิจัยจากงบประมาณรายได้คณะมนุษยศาสตร์ มศว ปี 2549)

น้ำทิพย์ วิภาวิน; และคนอื่นๆ. (2552). *สถานภาพธรรมาภิบาลมหาวิทยาลัยในมหาวิทยาลัยของรัฐ: รายงานการวิจัย.* กรุงเทพฯ: สถาบันคลังสมองของชาติ.
(ทุนอุดหนุนการวิจัยจากสถาบันคลังสมองของชาติ ปี 2552)

อารีย์ ชื่นวัฒนา; และคนอื่นๆ. (2555). *พฤติกรรมการรู้สารสนเทศของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.* กรุงเทพฯ: ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
(ทุนอุดหนุนการวิจัยจากงบประมาณรายได้คณะมนุษยศาสตร์ มศว ปี 2554)

-------. (2559). *พฤติกรรมการรู้สารสนเทศของนักศึกษาในมหาวิทยาลัยไทย.* กรุงเทพฯ: ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
(ทุนอุดหนุนการวิจัยจากงบประมาณรายได้คณะมนุษยศาสตร์ มศว ปี 2554)

อรทัย วารีสอาด; นุชรี ตรีโลจน์วงศ์; และ สมชาย วรัญญานุไกร. (2557). *การรู้สารสนเทศสุขภาพของนิสิตสาขาวิชาสารสนเทศศึกษา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.* กรุงเทพฯ: ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
(ทุนอุดหนุนการวิจัยจากงบประมาณรายได้คณะมนุษยศาสตร์ มศว ปี 2557)

Cheunwattana, Aree; et al. (2012). Survey of Information Literacy Practices of College Students in Thailand. In *Preliminary Results from the International Media and Information Literacy Survey (IMILS) of the Habits and Practices of University Students When Undertaking Research Assignments: Final Report.* Paris: UNESCO. (ทุนอุดหนุนการวิจัยจากงบประมาณรายได้คณะมนุษยศาสตร์มศว ปี 2557)

ประวัติผู้ร่วมวิจัย คนที่ 2

1. **ชื่อ – นามสกุล (ภาษาไทย)** นายสมชาย วรัญญานุไกร
   ชื่อ – นามสกุล (ภาษาอังกฤษ) Mr Somchai Warunyanugrai
2. **ตำแหน่งปัจจุบัน** รองศาสตราจารย์
3. **หน่วยงาน ที่อยู่ที่ติดต่อได้สะดวก พร้อมหมายเลขโทรศัพท์ โทรสาร และ E-mail**

ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์
คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110
โทร. 02-6495577, 02-6495000 ต่อ 16309, 089-8840585
โทรสาร 02-2581428
Email: somchaiw@g.swu.ac.th

4. **ประวัติการศึกษา**

ปริญญา/สาขา	สถาบัน	ปีที่จบ
กศ.บ. (ภาษาไทย)	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	2524
ศศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์)	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	2539

5. **สาขาวิชาการที่มีความชำนาญพิเศษ (แตกต่างจากวุฒิการศึกษา) ระบุสาขาวิชาการ**
   5.1 ฐานข้อมูล
   5.2 ห้องสมุดดิจิทัล
   5.3 การพัฒนาเว็บ
6. **ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิจัยทั้งภายในและภายนอกประเทศ**
   6.1 งานวิจัยที่ทำเสร็จแล้ว: ชื่อผลงานวิจัย ปีที่พิมพ์ การเผยแพร่ และแหล่งทุน
   6.1.1 งานวิจัยเดี่ยว

สมชาย วรัญญานุไกร. (2543). *บริการฐานข้อมูลในมหาวิทยาลัย สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย.* กรุงเทพฯ: ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
(ทุนอุดหนุนการวิจัยจากงบประมาณรายได้คณะมนุษยศาสตร์ มศว ปี 2543)

-------. (2544). *ฐานข้อมูลงานวิจัยทางพระพุทธศาสนา.* กรุงเทพฯ: ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
(ทุนอุดหนุนการวิจัยจากงบประมาณรายได้คณะมนุษยศาสตร์ มศว ปี 2544)

-------. (2545). *การพัฒนาระบบฐานข้อมูลงานวิจัย คณะมนุษยศาสตร์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.* กรุงเทพฯ: ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
(ทุนอุดหนุนการวิจัยจากงบประมาณรายได้คณะมนุษยศาสตร์ มศว ปี 2545)

สมชาย วรัญญานุไกร. (2546). *การสังเคราะห์ปริญญานิพนธ์ที่เกี่ยวข้องกับความผูกพันต่อองค์การ.* กรุงเทพฯ: ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
(ทุนอุดหนุนการวิจัยจากงบประมาณรายได้คณะมนุษยศาสตร์ มศว ปี 2546)

-------. (2547). *การพัฒนาระบบฐานข้อมูลงานวิจัย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.* กรุงเทพฯ: ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
(ทุนอุดหนุนการวิจัยจากงบประมาณรายได้คณะมนุษยศาสตร์ มศว ปี 2547)

-------. (2548). *การพัฒนาระบบฐานข้อมูลสารสนเทศบนเวิลด์ไวด์เว็บ.* กรุงเทพฯ: ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
(ทุนอุดหนุนการวิจัยจากงบประมาณรายได้คณะมนุษยศาสตร์ มศว ปี 2548)

-------. (2551). *การศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนผ่านเว็บกับการสอนปกติ เรื่อง เทคนิคการค้นคืนสารสนเทศเบื้องต้น.* กรุงเทพฯ: ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
(ทุนอุดหนุนการวิจัยจากงบประมาณรายได้คณะมนุษยศาสตร์ มศว ปี 2551)

-------. (2555). *ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อในระดับปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ: รายงานการวิจัย.* กรุงเทพฯ: ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
(ทุนอุดหนุนการวิจัยจากงบประมาณรายได้คณะมนุษยศาสตร์ มศว ปี 2555)

-------. (2556). *การใช้ระบบการจัดการเรียนแบบออนไลน์เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การพัฒนาห้องสมุดดิจิทัลสำหรับนิสิตสาขาวิชาสารสนเทศศึกษา: รายงานการวิจัย.* กรุงเทพฯ: ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
(ทุนอุดหนุนการวิจัยจากงบประมาณรายได้คณะมนุษยศาสตร์ มศว ปี 2556)

6.1.2 งานวิจัยกลุ่ม

การประเมินผลการเรียนการสอนวิชา สศ 101 สารสนเทศและการศึกษาค้นคว้า. (2546). กรุงเทพฯ: ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
(ทุนอุดหนุนการวิจัยจากงบประมาณรายได้คณะมนุษยศาสตร์ มศว ปี 2546)

สถานภาพการทำงานและความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตรบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ของมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปีการศึกษา 2532-2548. (2550). กรุงเทพฯ: ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
(ทุนอุดหนุนการวิจัยจากงบประมาณรายได้คณะมนุษยศาสตร์ มศว ปี 2550)

อารีย์ ชื่นวัฒนา; และคนอื่นๆ. (2555). *พฤติกรรมการรู้สารสนเทศของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.* กรุงเทพฯ: ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
(ทุนอุดหนุนการวิจัยจากงบประมาณรายได้คณะมนุษยศาสตร์ มศว ปี 2554)

อารีย์ ชื่นวัฒนา; และคนอื่นๆ. (2559). *พฤติกรรมการรู้สารสนเทศของนักศึกษาในมหาวิทยาลัยไทย.* กรุงเทพฯ: ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
(ทุนอุดหนุนการวิจัยจากงบประมาณรายได้คณะมนุษยศาสตร์ มศว ปี 2554)

อรทัย วารีสอาด; นุชรี ตรีโลจน์วงศ์; และ สมชาย วรัญญานุไกร. (2557). *การรู้สารสนเทศสุขภาพของนิสิตสาขาวิชาสารสนเทศศึกษา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.* กรุงเทพฯ: ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
(ทุนอุดหนุนการวิจัยจากงบประมาณรายได้คณะมนุษยศาสตร์มศว ปี 2557)

Cheunwattana, Aree; et al. (2012). Survey of Information Literacy Practices of College Students in Thailand. In *Preliminary Results from the International Media and Information Literacy Survey (IMILS) of the Habits and Practices of University Students When Undertaking Research Assignments: Final Report.* Paris: UNESCO.
(ทุนอุดหนุนการวิจัยจากงบประมาณรายได้คณะมนุษยศาสตร์มศว ปี 2557)

ประวัติผู้ร่วมวิจัย คนที่ 3

1. **ชื่อ – นามสกุล (ภาษาไทย)** นางบุญยืน จันทร์สว่าง
   ชื่อ – นามสกุล (ภาษาอังกฤษ) Mrs.Boonyuen Chansawang
2. **ตำแหน่งปัจจุบัน** ผู้ช่วยศาสตราจารย์
3. **หน่วยงาน ที่อยู่ที่ติดต่อได้สะดวก พร้อมหมายเลขโทรศัพท์ โทรสาร และ E-mail**

ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์
คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110
โทร. 02-6495577, 02-6495000 ต่อ 16300, 086-9063461 โทรสาร 02-2581428
Email: boonyuenc@g.swu.ac.th

4. **ประวัติการศึกษา**

ปริญญา/สาขา	สถาบัน	ปีที่จบ
ศศ.บ. (บรรณารักษศาสตร์)	มหาวิทยาลัยรามคำแหง	2525
ศศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์)	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	2540

5. **สาขาวิชาการที่มีความชำนาญพิเศษ (แตกต่างจากวุฒิการศึกษา) ระบุสาขาวิชาการ**
   5.1 การทำรายการทรัพยากรสารสนเทศ
   5.2 การจัดหมวดหมู่ทรัพยากรสารสนเทศระบบทศนิยมดิวอี้และระบบหอสมุดรัฐสภาอเมริกัน
6. **ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิจัยทั้งภายในและภายนอกประเทศ**
   6.1 งานวิจัยที่ทำเสร็จแล้ว: ชื่อผลงานวิจัย ปีที่พิมพ์ การเผยแพร่ และแหล่งทุน
   6.1.1 งานวิจัยเดี่ยว

บุญยืน จันทร์สว่าง. (2553). *การศึกษาความผิดพลาดของการลงรายการสิ่งพิมพ์ตามหลักเกณฑ์การลงรายการแบบแองโกลอเมริกันฉบับพิมพ์ครั้งที่ 2 และรูปแบบมาร์ก.*กรุงเทพฯ: ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
(ทุนอุดหนุนการวิจัยจากงบประมาณรายได้คณะมนุษยศาสตร์ มศว ปี 2553)

6.1.2 งานวิจัยกลุ่ม

สุพัฒน์ ส่องแสงจันทร์; และคนอื่นๆ. (2550). *สถานภาพการทำงานและความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตรบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ของมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปีการศึกษา 2532-2548.* กรุงเทพฯ: ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
(ทุนอุดหนุนการวิจัยจากงบประมาณรายได้คณะมนุษยศาสตร์ มศว ปี 2550)

-------. (2551). บทบาทในการสอนการรู้สารสนเทศของครูบรรณารักษ์ในโรงเรียนมัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร. ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
(ทุนอุดหนุนการวิจัยจากงบประมาณรายได้คณะมนุษยศาสตร์ มศว ปี 2551)

ประวัติผู้ร่วมวิจัย คนที่ 4

1. **ชื่อ – นามสกุล (ภาษาไทย)** นางสาวนุชรี ตรีโลจน์วงศ์
   ชื่อ – นามสกุล (ภาษาอังกฤษ) Miss Nusharee Trelojwong
2. **ตำแหน่งปัจจุบัน** ผู้ช่วยศาสตราจารย์
3. **หน่วยงาน ที่อยู่ที่ติดต่อได้สะดวก พร้อมหมายเลขโทรศัพท์ โทรสาร และ E-mail**

ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์
คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110
โทร. 02-6495577, 02-6495000 ต่อ 16306, 089-4568301 โทรสาร 02-2581428
Email: nusharee@swu.ac.th

4. **ประวัติการศึกษา**

ปริญญา/สาขา	สถาบัน	ปีที่จบ
อ.บ. (บรรณารักษศาสตร์)	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	2522
อ.ม. (บรรณารักษศาสตร์)	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	2525

5. **สาขาวิชาการที่มีความชำนาญพิเศษ (แตกต่างจากวุฒิการศึกษา) ระบุสาขาวิชาการ**
   5.1 ศาสนาปรัชญาเพื่อความเข้าใจแห่งชีวิต
   5.2 การศึกษาทางเลือก
   5.3 สังคมวิทยา
6. **ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิจัยทั้งภายในและภายนอกประเทศ**
   6.1 งานวิจัยที่ทำเสร็จแล้ว : ชื่อผลงานวิจัย ปีที่พิมพ์ การเผยแพร่ และแหล่งทุน
   6.1.1 งานวิจัยเดี่ยว

นุชรี ตรีโลจน์วงศ์. (2530). *การออกปฏิบัติกิจกรรมโครงการบริการวิชาการสำหรับเด็กและผู้ใหญ่ในชนบท.* มหาสารคาม:สำนักวิทยบริการและภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม.
(ทุนอุดหนุนการวิจัยจากงบประมาณ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม ปี 2530)

Trelojwong, Nusharee. (1987). *Training Workshop Programme for Experimental Project Rural Development through Continuing Education for Children and Adults.* Mahasarakham : AcademicResourcesCenter and Library Science Department, SrinakharinwirotUniversity Mahasarakham Campus.
(ทุนอุดหนุนการวิจัยจากงบประมาณ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม ปี 2530)

6.1.2 งานวิจัยร่วม

ธาดาศักดิ์ วชิรปรีชาพงษ์; และคนอื่นๆ. (2546). *รายงานการวิจัยเรื่องการประเมินผลการเรียนการสอนวิชา บส 101 สารสนเทศและการศึกษาค้นคว้า.* กรุงเทพฯ: ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
(ทุนอุดหนุนการวิจัยจากงบประมาณรายได้คณะมนุษยศาสตร์ มศว ปี 2546)

อรทัย วารีสอาด; และคนอื่น ๆ. (2552). *การติดตามผลบัณฑิตหลักสูตรบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒเพื่อการพัฒนาหลักสูตรสำหรับสังคมฐานความรู้.* กรุงเทพฯ: ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
(ทุนอุดหนุนการวิจัยจากงบประมาณรายได้คณะมนุษยศาสตร์ มศว ปี 2549)

อารีย์ ชื่นวัฒนา; และคนอื่น ๆ. (2555). *พฤติกรรมการรู้สารสนเทศของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.* กรุงเทพฯ: ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
(ทุนอุดหนุนการวิจัยจากงบประมาณรายได้คณะมนุษยศาสตร์ มศว ปี 2554)

อรทัย วารีสอาด; นุชรี ตรีโลจน์วงศ์; และ สมชาย วรัญญานุไกร. (2557). *การรู้สารสนเทศสุขภาพของนิสิตสาขาวิชาสารสนเทศศึกษา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.* กรุงเทพฯ: ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
(ทุนอุดหนุนการวิจัยจากงบประมาณรายได้คณะมนุษยศาสตร์ มศว ปี 2557)

Cheunwattana, Aree; et al. (2012). Survey of Information Literacy Practices of College Students in Thailand. In *Preliminary Results from the International Media and Information Literacy Survey (IMILS) of the Habits and Practices of University Students When Undertaking Research Assignments: Final Report.* Paris: UNESCO.
(ทุนอุดหนุนการวิจัยจากงบประมาณรายได้คณะมนุษยศาสตร์ มศว ปี 2557)
